

ZAKON O ZNANSTVENORAZISKOVALNI IN INOVACIJSKI DEJAVNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Državni zbor Republike Slovenije je v letu 2011 sprejel Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (ReRISS11-20), ki identificira družbene izzive, ki zahtevajo kritičen razmislek in raziskovanje vzrokov za nastalo stanje, predvsem pa prenovo načina življenja, delovanja, ustvarjanja, proizvodnje in povezovanja. Resolucija izpostavlja potrebo po ustvarjalnosti in znanju kot dobrinah, ki izpolnjujeta posameznika in mu dajeta ustrezno mesto v sodobni družbi, omogoča družbeno vključenost, trajnosten način življenja in trajnostno gospodarstvo, kar vse vodi do visoke kakovosti življenja in pravičnejše družbe. Z ReRISS11-20 država Slovenija ob upoštevanju družbene odgovornosti priznava trajno zavezanost znanosti in razvoju ter priznava njuno pomembno vlogo pri družbenemu napredku in ustvarjanju blaginje za svoje državljane. Izhajajoč iz ReRISS11-20 Slovenija podpira celovitost in nedeljivost znanosti ter krepitev avtonomije znanosti in njenih institucij (tako javnih raziskovalnih kot tudi javnih visokošolskih zavodov) ob hkratni podpori usklajeni soodvisnosti znanosti, razvoja in inovacij, kar edino zagotavlja splošni družbeni napredek in blaginjo. **Vizija** ReRISS11-20 je: »Do leta 2020 bo vzpostavljen odziven raziskovalni in inovacijski sistem, ki ga bodo sooblikovali vsi deležniki in bo odprt svetu. Ta sistem bo trdno zasidran v družbi, bo v njeni službi, odzival se bo na potrebe in hotenja državljanov ter omogočal reševanje velikih družbenih izzivov prihodnosti, kot so podnebne spremembe, energija, pomanjkanje virov, zdravje in staranje. Zato se bosta v družbi povečala ugled in privlačnost dela raziskovalcev, razvojnikov in inovatorjev. Pravni okvir za delovanje takšnega sistema bo s prilagoditvijo zakonodaje vzpostavljen v letu 2012.« **Cilj** pa je vzpostaviti sodoben raziskovalni in inovacijski sistem, ki bo omogočal višjo kakovost življenja za vse, s kritično refleksijo družbe, učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom dodane vrednosti na zaposlenega ter zagotavljanjem več in kakovostnejših delovnih mest. Spremljanje izvajanja ciljev, opredeljenih v ReRISS11-20 je bilo skladno z opredeljenimi ukrepi za spremljanje implementacije izvedeno trikrat¹ v času veljavnosti resolucije, rezultati analize pa so bili predstavljeni Svetu za znanost in tehnologijo Republike Slovenije, Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru Republike Slovenije.

¹ Poročili za 2011-2012(objavljeno 2013),in 2013-2014 (objavljeno 2016) in 2015–2017 (objavljeno 2019) so dostopna na:

- Poročilo o uresničevanju Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 za leti 2011–2012: <https://imss.dz-rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/ImisnetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/ca20e005608726581fd185ba7ce26b7ac6d06a4805044716e5f20882d3902b8d>
- Poročilo o uresničevanju Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 za leti 2013 in 2014: https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=C1257A70003EE749C1258022002EC871&db=kon_akt&mandat=VII
- Poročilo o uresničevanju Resolucije o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije za obdobje 2015–2017: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/ZNANOST/Strategije/Porocilo-o-uresnicivanju-Resolucije-o-raziskovalni-in-inovacijski-RS-20152017.pdf>

Razvoj raziskovalne in inovacijske dejavnosti spremlja tudi UMAR v okviru izvajanja Strategije razvoja Slovenije 2030, ki jo je Vlada RS sprejela decembra 2017. Strategija razvoja Slovenije 2030 je v osrednjem cilju usmerjena k zagotavljanju kakovostnega življenja za vse z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove. Med razvojnimi cilji Slovenije je tudi konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor, ki je pomembno gibalno razvoja. Konkurenčnost slovenskega gospodarstva zmanjšuje predvsem nizka dodana vrednost na zaposlenega (produktivnost). Ustvarjanje visoke dodane vrednosti bo zato podprto z inovacijami, temeljnim in aplikativnim raziskovanjem, spodbujanjem ustvarjalnosti ter z izkoriščanjem digitalnih potencialov in vseh priložnosti, ki jih prinaša četrta industrijska revolucija. Zato država raziskave in inovacije umešča v središče razvojnih politik za doseganje bolj konkurenčnega in odgovornega podjetniškega in raziskovalnega sektorja. Poleg tega je treba vzpostaviti spodbudno in predvidljivo okolje za raziskovanje, poslovanje in investicije, ustrezno infrastrukturo kakovosti, sodobno raziskovalno, informacijsko in komunikacijsko infrastrukturo ter zagotoviti ustrezne človeške vire.

Izvajanje vizije Raziskovalne in inovacijske strategije 2011-2020 (RISS) so deležniki v anketi ob pripravi poročila o izvajanju RISS za leti 2013 in 2014 (pripravljeno, obravnavano in sprejeto v letu 2016) ocenili relativno kritično, kar gre pripisati predvsem padcu državnih proračunskih sredstev za raziskave in razvoj za več kot četrtino (26,5 % v letu 2014 glede na 2011²) in dejstvu, da v času izvajanja resolucije ni prišlo do nadaljnje potrebne integracije področij raziskav in inovacij (tehnologije) temveč se je nasprotno, z novo resorsko delitvijo po volitvah leta 2011, pričeti proces povezovanja prekinil in se ločil tudi institucionalno. Tudi zaradi obeh dejstev od sprejema RISS še ni prišlo do predvidenih sprememb zakonodajnega okvirja.

Slovenija je v času izvajanja RISS kontinuirano padala na evropski inovacijski lestvici, kjer je iz skupine močnih inovatorjev padla v skupino zmernih inovatorjev. Slovenija je na tej lestvici edina država članica EU, ki v zadnjem osemletnem obdobju ne kaže pozitivnih razvojnih trendov na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.

Učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema

² Izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost (RRD) so se po večletnem zmanjševanju, ko so v letu 2017 dosegli najnižjo vrednost v obdobju 2011-2018 (1,87 % BDP), v letu 2018 povečali na 1,95 % BDP. Rast izdatkov za RRD v letu 2018 pa ni nadomestila njihovega padca v preteklih letih in v tem letu raven izdatkov za RRD še ni dosegla tiste iz leta 2013, ko je dosegala najvišjo vrednost (2,58 % BDP). Relativno največji razkorak je bil pri državnem sektorju, sledi poslovni sektor, ki je v letu 2018 v Sloveniji financiral 62,6 % izdatkov za RRD (UMAR, Poročilo o razvoju 2020, str. 27 in 104). Cilj Slovenije za leto 2020, da bo Slovenija bo za izdatke za RRD namenjala 3 % BDP, je dlje, kot je bil v letu 2011, ko je bil zastavljen v RISS-u. Slovenija je v letu 2010 presegla EU povprečje vlaganja v RRD kot % BDP in v letu 2013 dosegla najvišjo vrednost 2,58 % BDP za RRD (v istem letu je bilo povprečje EU 28 2,02% BDP). V letih, ki so sledila je delež EU28 neznatno rasel, medtem, ko je v Sloveniji delež v letu 2015 padel na 2,37% BDP, v letu 2016 na 2,01 % BDP, kar je bilo prvič manj od povprečja EU28 (2,04 % BDP), ter v letu 2017 na 1,87 % BDP. Še zgovornejši je bil padec sredstev za R&D v deležu proračuna, kjer je bilo v letu 2009 v ta namen alociranih 1,4% (EU28 = 1,48%) proračuna, medtem, ko v letu 2015 še zgolj 0,86 % (EU28 = 1,37). V letih 2016 in 2017 je delež nekoliko zrasel (0,89 % oz. 0,92 %), vendar je rast še vedno prepočasna, kar povečuje razkorak do najboljših. Avstrija je v tem obdobju (2009–2017) dvignila delež z 1,38% na 1,59%, Estonija z 1,48% na 1,54%, Litva je delež zmanjšala iz 1,15 na 0,95 in Finska je delež ravno tako zmanjšala iz 1,95% na 1,56%. Povprečje EU28 v letu 2017 je bilo 1,4 % (vir: EUROSTAT, tabela: »Total GBAORD as a % of total general government expenditure [gba_nabste]«, 16. 9. 2019)

Upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema se v zadnjih letih ni sistemsko spremenilo glede krepitve učinkovitosti in enotnosti sistema upravljanja. Zaradi velike razpršenosti deležnikov in odločevalcev raziskovalnega in inovacijskega sistema in pogostih organizacijskih sprememb upravljanje še vedno ni dovolj učinkovito. Ukrep, ki je vplival na izboljšanje, pa je sprejetje Slovenske strategije pametne specializacije v letu 2015 ter vzpostavitev sistema upravljanja za njeno izvajanje na strateški in vsebinski ravni. Njeno izvajanje temelji na tesnejšem sodelovanju med državo, to je pristojnimi resornimi ministrstvi ter gospodarstvom in raziskovalnimi organizacijami, združenimi v devet strateških razvojnih inovacijskih partnerstev (SRIP-ov).

Večina ključnih izvajalcev RISS meni, da je enotni sistem upravljanja raziskovalne in inovacijske dejavnosti v Sloveniji nezadosten in slab. Cilji, ukrepi in kazalniki RISS se spremljajo kvantitativno in kvalitativno. Procesi vrednotenja posameznih podpornih in izvajalskih institucij niso sistemsko urejeni prek zunanjih evalvacij, a se občasno izvajajo. Od šestih ukrepov RISS, vezanih na učinkovito upravljanje raziskovalnega in inovacijskega sistema, se jih polovica izvaja, druga polovica ukrepov pa se bo lahko začela izvajati šele po spremembi zakonodaje, ki ureja področje raziskav in razvoja.

Kakovostne raziskave v javnem sektorju

Ocene ključnih izvajalcev RISS in mednarodno primerljivi podatki Evropske komisije kažejo, da je naš javni raziskovalni sektor premalo uspešen in neprilagojen zahtevam časa, kar ni povezano samo z upadanjem javnih izdatkov za raziskave in razvoj v javnem sektorju, temveč tudi z neprimerno zakonodajno ureditvijo inovacijskega sistema. Kot šibka točka je v vseh mednarodnih evalvacijah slovenskega inovacijskega sistema identificirana omejena zmožnost javnih raziskovalnih in visokošolskih zavodov, da se avtonomno upravljajo. Pridobljene ocene so v skladu z oceno OECD iz leta 2012, da ima Slovenija zastarel model javnih raziskovalnih organizacij, ki terja celovito in čim prejšnjo reformo v skladu s sprejetima nacionalnima strategijama RISS in ReNPVŠ11-20.

Vzpostavitev zmogljivosti v podporo raziskavam in inovacijam (človeški viri, specializacija, infrastruktura)

Prednosti, ki jih je Slovenija imela na področju človeških virov v raziskovalni in razvojni dejavnosti ob začetku izvajanja RISS, se ob izteku izvajanja RISS kažejo kot pomembne slabosti in nevarnosti, na katere opozarjajo številni kvantitativni kazalniki in zunanje evalvacije. Kljub temu je Slovenija na področju človeških virov v raziskovalni in razvojni dejavnosti še vedno nad povprečjem Evropske unije, zlasti zaradi visokega deleža novih doktorandov in dosežene stopnje visokošolske izobraženosti.

UMAR v Poročilu o razvoju 2020³ na str. 28 in 104 ugotavlja, da se je v letu 2018 se je povečalo število raziskovalcev v vseh sektorjih, rast v javnem sektorju pa ni nadomestila večletnega upadanja njihovega števila. Največji delež v skupnem številu raziskovalcev ima poslovni sektor, kjer se je njihovo število tudi najbolj povečalo. To je lahko podlaga za nov razvojni zagon za inoviranje ob zagotavljanju ugodnejših razmer za RRD v javnem sektorju. Primanjkljaj človeških virov v javnem sektorju lahko v prihodnje zaradi starostne strukture raziskovalcev (okoli 41 % raziskovalcev je starejših od 45 let) zmanjša potencial za temeljne raziskave, ki so podlaga za aplikacije v poslovnem sektorju in prebojne inovacije. Upadanje števila raziskovalcev v javnem sektorju in prepolovitev sredstev za financiranje mladih raziskovalcev v obdobju 2012–2017 je prizadelo pretežno mlajš kadre na začetku kariere, kar ne krepí potenciala za sodelovanje s poslovnim sektorjem in prenosa znanja mlajših raziskovalcev z doktoratom znanosti na najnovejših področjih raziskovanja. Ob neugodni

³ https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/razvoj_slovenije/2020/slovenski/POR2020.pdf

starostni strukturi raziskovalcev in odlivu v tujino bo zagotavljanje zadostnega števila visoko usposobljenih raziskovalcev oteženo tudi zaradi zmanjševanja generacij za vpis na terciarno izobraževanje ter posledično na doktorski študij.

Inovativno gospodarstvo

MGRT je v okviru svojih pristojnosti, Programa izvajanja finančnih spodbud Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo 2015-2020 in sprejetega proračuna pospeševalo zasebna vlaganja v RR z nepovratnimi spodbudami za krepitev razvojnih dejavnosti in tehnoloških investicij v podjetjih, prek krepitev razvojnih oddelkov v podjetjih in finančnih instrumentov za raziskave, razvoj in inovacije. Prav tako velja 100 % davčna olajšava za vlaganja v RR.

Ob merjenju evropskega inovacijskega indeksa za leto 2018 je Slovenija znatno poslabšala uvrstitev in nazadovala v skupino zmernih inovator⁴. Stanje se je še poslabšalo ob merjenju evropskega inovacijskega indeksa za leto 2019. European Innovation Scoreboard 2020 navaja da se je inovacijska uspešnost od leta 2012 zmanjšala le v treh državah, med njimi je tudi Slovenija.

Inovacijska aktivnost podjetij (IAP) se je v obdobju 2010–2016 zmanjšala, zaostanek za povprečjem EU se je povečal zlasti pri majhnih podjetjih.

V zadnjih letih so bili vzpostavljeni novi instrumenti za financiranje RRD in krepitev sposobnosti MSP za inoviranje (SRIP-i, RRI v verigah in mrežah vrednosti – Sklop 1: spodbujanje izvajanja raziskovalno-razvojnih programov (TRL3-6), spodbujanje izvajanja raziskovalno-razvojnih projektov TRL 3-6, spodbujanje raziskovalcev na začetku kariere, spodbujanje dejavnosti prenosa znanja preko delovanja pisarn za prenos tehnologij, dolgoročno financiranje razvojnih projektov z ugodnimi posojili prek Sklada skladov – vse (so)financirano iz sredstev evropske kohezijske politike, financiranje mednarodnih raziskovalnih infrastruktur in HPC RIVR), ki obravnavajo nekatere slabosti raziskovalne, inovacijske in digitalne sposobnosti Slovenije in ki kažejo dobre rezultate povezovanja podjetniškega sektorja in znanosti, med njimi so nastala nova partnerstva, sodelovanje pri RRD, razvoju kadrov in vključevanju v mednarodne mreže.

Promocija znanosti, ustvarjalnosti in inovativnosti v družbi in izobraževanju

Ob začetku vzpostavljanja Centra znanosti, so se izvajale že utečene aktivnosti v okviru spodbujanja ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti (UPI) med mladimi (osnovnošolci in srednješolci).

Javno financiranje raziskav in razvoja

Struktura izdatkov za raziskave in razvoj se med posameznimi sektorji v Sloveniji razlikuje od strukture izdatkov držav EU-28. Zmanjšanje izdatkov za raziskave in razvoj v javnem sektorju in povečanje razkoraka med izdatki za raziskave in razvoj v javnem in poslovnim sektorjem, ne zagotavljata dolgoročno stabilnega in uravnoveženega razvoja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema v Sloveniji. Slovenija v času izvajanja RISS (od 2011) do leta 2014 ni povečala javnega vlaganja v raziskave in razvoj niti z nacionalnimi, niti s sredstvi evropske kohezijske politike. Državna proračunska sredstva za

⁴ Vodilne inovatorke dosegajo inovacijsko učinkovitost višjo od 120 % povprečja EU v izbranem letu (npr. v poročilu European Innovation Scoreboard 2020 je to leto 2012, v poročilu European Innovation Scoreboard 2019 je to leto 2011), močne inovatorke med 90 % in 120 % povprečja, zmerne inovatorke med 50 % in 90 % ter skromne inovatorke pod 50 % povprečja EU.

raziskave in razvoj so bila v letu 2014 za 26,50 % manjša kot v letu 2011, proračunska sredstva, ki jih je država prejela za raziskave in razvoj iz evropskih strukturnih skladov pa za 62,5 %, saj se je večina projektov financirala v obdobju 2011 in 2012, obdobje, ki je sledilo pa je bilo v znamenju zaključevanja finančne perspektive in priprave dokumentov za nov večletni finančni okvir. V letu 2017 so bila Državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj nominalno sicer višja kot v letih 2014-2016, vendar pa je njihov delež v obdobju 2011-2017 v % slovenskega BDP najmanjši in enak kot v letu 2016 (0,4 % BDP). Ob zmanjševanju javnih vlaganj v raziskave in razvoj so sredstva gospodarskega sektorja v tem obdobju ves čas naraščala, se je pa stopnja rasti zmanjšala. Do leta 2014 so se viri gospodarskega sektorja povečali za 11 %. Proračunska sredstva ARRS za temeljne raziskave so se v času izvajanja RISS zmanjšala, tako v državnem kot tudi v visokošolskem sektorju. Upadanje javnih sredstev za raziskave in razvoj je bilo ustavljeno šele v letu 2015, ko so se sredstva začela minimalno povečevati. Na deklarativni ravni so raziskave in znanje že ves čas izvajanja RISS ključna prioriteta Slovenije (izhajajoč tudi iz Strategije razvoja Slovenije in Strategije pametne specializacije – S4), vendar pa je letna rast integralnih sredstev za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti preko ARRS in MIZŠ od leta 2015 minimalna in še vedno ne dosega niti sredstev iz leta 2012, ki pa so že bila 13 % nižja kot v letu 2011. Ob tem velja poudariti, da je veljavna RISS glede vlaganj jasna, opozorila o nesprejemljivo manjšem deležu sredstev za raziskave in razvoj pa prihajajo tudi iz mednarodnih institucij. V poročilu za IMF je na primer ocenjeno, da je za stabilizacijo stanja v znanosti potrebno konstantno povečevanje razpoložljivih integralnih sredstev za cca. 10% na letni ravni do leta 2020. Podobna opažanja sledijo tudi iz dokumentov Evropske komisije in OECD.

V okviru spremljanja izvajanja RISS je bilo izpostavljeno, da se predvideni ukrepi ne izvajajo z dinamiko, kot je bila načrtovana v RISS, predvsem pa usmeritev RISS ne dosegajo načrtovana proračunska sredstva za raziskave in razvoj, ki so se v letih od 2011 do 2014 zniževala, medtem ko je v RISS načrtovana stalna rast. Poleg nezadostnega zagotavljanja sredstev je na upočasnitev izvajanja RISS prav gotovo vplivala tudi pogosta menjava vlad in pristojnih ministrov za znanost in gospodarstvo (tehnologijo), kar je negativno vplivalo na kontinuiteto usmeritev in sledenju ciljev RISS ter na usklajevanje resornih politik.

RISS je ambiciozno zasnovan dokument, z jasno začrtanimi cilji, ukrepi in finančnim načrtom, ki ga je leta 2011 sprejel Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor). Strategija je bila pripravljena ob upoštevanju vseh sodobnih usmeritev tudi na ravni EU in globalno, in usmerjena v razvoj kakovostne znanosti ob povezovanju trikotnika znanja za zagotavljanje razvoja države. Za implementacijo strategije je nujna sprememba zakonodajnega okvira za raziskave in razvoj, kar izhaja že iz same strategije, v kateri je za doseg zastavljenih ciljev načrtovanih 69 ukrepov, 11 od njih pa zahteva spremembo zakonske ureditve. Od sprejema RISS v letu 2011 pa do danes, sprememba zakonodaje na področju raziskovalnorazvojne dejavnosti še ni bila implementirana.

Ključni izzivi znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema v Sloveniji, ki jih urejamo z novim zakonom, so bili identificirani v okviru spremljanja izvajanja RISS, in sicer predvsem:

- zniževanje obsega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti tako iz proračunskih sredstev, kot tudi iz drugih, gospodarskih virov;
- prenizka raven avtonomije javnih raziskovalnih organizacij;
- nizka raven internacionalizacije;
- pomanjkanje sistema za vzpodbujanje medsektorske mobilnosti in pretoka znanja ter relativno nizek delež znanstvenih objav med 10% najbolj citiranih objav na svetu, kar izkazuje primanjkljaj v raziskovalni odličnosti;
- neustrezna opredelitev javne službe;

- stimulatívno nagrajevanje raziskovalcev;
- uveljavljanje elementov »na rezultatih temeljčega financiranja«

Na pomanjkljivosti v ureditvi znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega okolja v Sloveniji lahko sklepamo tudi na podlagi poročil Evropske komisije o inovacijski uspešnosti držav članic, iz katere izhaja, da »Slovenija nima več položaja „močne inovatorke“, ampak je na lestvici padla za eno stopnjo, in je „zmerna inovatorka“«. S tem je Slovenija že padla pod povprečje EU.

Cilj Slovenije, ki ga želimo doseči tudi s pomočjo spremembe zakonodaje na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti je ustvariti pogoje, ki bodo omogočali razvojni preboj in Slovenijo umestili med močne inovacijske države.

Predlog novega zakona, ki ureja znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost vzpostavlja nov sistemski okvir, ki s sproščanjem razvojnega potenciala omogoča večjo kakovost pri izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela, njegov hitrejši razvoj in boljše vključevanje v evropski in svetovni raziskovalni prostor ter učinkovitejši prenos znanja in povezovanja z gospodarstvom.

RIS sicer določa, da je ključna vzpostavitev enotnega raziskovalno inovacijskega sistema, kar je predpogoj učinkovitega delovanja. Pripravljalci predloga se zavedamo, da s pričujočim zakonom sistemsko urejamo predvsem raziskovalni del, ki se pretežno izvaja na raziskovalnih inštitutih in univerzah, področja razvoja in inovacij pa se dotika predvsem v točkah, ko:

- opredeljuje aplikativne raziskave in raziskave v podporo oblikovanja politik (»CRP«);
- opredeljuje podlage za instrumente evropske kohezijske politike;
- gre za inovacije, ki neposredno izhajajo iz znanstvenoraziskovalnih dejavnosti;
- opredeljuje institucionalni okvir oblikovanja in izvajanja javnih politik na tem področju.

Komplementarni del sistema ureja Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (Uradni list RS, št. , 57/12, 82/13, 17/15, 27/17 in 13/18 – ZSInv), ki postavlja okvir razvoja in inovacij na ravni gospodarskih družb. Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem dodatno dopolnjujeta Slovenska strategija pametne specializacije (SPS) in Načrt razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020, ki vsak na svojem področju dodatno definirata prednostna področja delovanja.

Znanstvenoraziskovalni in inovacijski okvir tako sestavljata dva sistemski zakona in dve strategiji, ki se vsebinsko prekrivajo na točki aplikativnega raziskovanja, kjer vsak s svojim okvirom omogoča celovito in komplementarno izvajanje potrebnih ukrepov. Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti tako postavlja predvsem okvir za znanstveno raziskovalno dejavnost in definira javno financiranje te dejavnosti ter z njo povezan institucionalni okvir.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Splošni cilj zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki bo omogočal višjo kakovost življenja za vse, s kritično refleksijo družbe, učinkovitim reševanjem družbenih izzivov in dvigom konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

Specifični cilji zakona so:

- povečanje družbene vloge in učinkovitosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti na vseh področjih, kot temelj za doseganje konkurenčnosti, in na znanju temelječe družbe in sicer, z izgradnjo spodbudnega ekonomskega, družbenega in institucionalnega okolja za razvoj znanja in inovativnosti;
- uravnotežen razvoj vseh znanstvenih disciplin na podlagi temeljnih in aplikativnih raziskav ter spodbujanje povezovanja in interdisciplinarnega raziskovanja;
- zagotavljanje ustrezne podpore nacionalno pomembnim raziskavam, ki so za Slovenijo pomembne z okoljskega, kulturnozgodovinskega in narodnostnega vidika;
- dvig odgovornosti za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost na raven celotne vlade oz. posameznih resorjev za posamezna tematska področja;
- spodbujanje internacionalizacije raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij (vključno s povezovanjem na področju velike raziskovalne infrastrukture), ter s tem soustvarjanje in krepitev Evropskega raziskovalnega prostora;
- vzpostavitev stabilnega in predvidljivega institucionalnega okolja za izvajanje znanstvenoraziskovalnih aktivnosti;
- povečanje državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost na najmanj 1 % BDP in krepitev naložb v znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost z usmerjanjem javnih sredstev v strateška znanstvenoraziskovalna področja, ki bodo spodbujala povečanje obsega podjetniških vlaganj;
- zagotavljanje ustrezne svobode raziskovanja in avtonomije javnim raziskovalnim in visokošolskim zavodom ob hkratni povečani odgovornosti;
- ustvarjanje pogojev za kakovostno usmerjanje in neodvisno vrednotenje ter spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
- ustvarjanje pogojev za izvajanje mednarodno primerljivih postopkov ocenjevanja in dodeljevanja sredstev iz državnega proračuna;
- vzpostavitev ravnotežja med stabilnim financiranjem in financiranjem na podlagi konkurenčnih razpisov oziroma pozivov,
- vzpostavitev pogojev za uveljavljanje raziskovalcev ob začetku kariere in odpiranje novih raziskovalnih področij skladno z institucionalnimi strategijami razvoja;
- razvijanje človeških virov ob zagotavljanju enakih možnosti spolov ter razvijanje raziskovalne ustvarjalnosti s povečanjem vloge znanosti pri razvoju kadrov;
- spodbujanje delovanja razvojnih jeder v znanosti, gospodarstvu in družbi na področjih, ki so temelj dolgoročnega gospodarskega in družbenega razvoja;
- povečanje prenosa znanja, raziskovalnih rezultatov in tehnologij na vsa področja gospodarskega in družbenega razvoja ter spodbujanje na znanosti temelječega inoviranja;

- aktivno interdisciplinarno, medsektorsko in mednarodno sodelovanje.

2.2 Načela

Načela zakona so:

Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost sta usmerjeni k doseganju ciljev družbenega, gospodarskega in tehnološkega razvoja Slovenije in temeljita na načelih avtonomije znanosti, na načelih etičnosti in odgovornosti za uresničevanje ciljev, zapisanih v strategijah, ki usmerjajo področje raziskav, razvoja in inovacij v Sloveniji in v proračunskih memorandumih, ob spoštovanju socialnega, okoljevarstvenega in trajnostnega vidika družbenega razvoja, na načelih konkurenčnosti, kakovosti, učinkovitosti, transparentnosti, enakih možnosti, odprtosti ter na medsebojnem interesnem sodelovanju in povezovanju v regionalnem, državnem in mednarodnem okolju.

Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem temeljita na sodelovanju in medinstitucionalni koordinaciji ob hkratnem spoštovanju delitve pristojnosti ter se komplementarno povezuje v proces izgradnje Evropskega raziskovalnega in visokošolskega prostora.

Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se izvaja na način, ki zagotavlja učinkovitost, uspešnost in preglednost uporabe javnih sredstev. Rezultati znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, financirane iz javnih virov, so javni, z omejitvami, določenimi s predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic osebnih podatkov ter standardi varovanja konkurence na trgu.

2.3 Poglavitne rešitve

Poglavitne rešitve predloga zakona so usmerjene v uresničevanje RISS, in s tem v zagotavljanje pogojev za razvoj kakovostne in globalno primerljive znanstvenoraziskovalne dejavnosti z zagotavljanjem podlag za ustrezno in stabilno financiranje javnih raziskovalnih organizacij, možnosti nagrajevanja odličnih raziskovalcev, zagotavljanja odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov, ter za skrb za visoko raven etičnosti in integritete v znanosti. Predlog tudi vzpostavlja pogoje za učinkovitejše strateško načrtovanje in usmerjanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na državnem nivoju.

Predlagano je oblikovanje Razvojnega sveta Republike Slovenije, ki je strokovno posvetovalno telo vlade (1. ukrep RISS). Uvaja se stabilno financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in sicer je predlagano, da se proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost povečujejo tako, da dosežejo 1% BDP, in sicer z letno rastjo 0,1% BDP. Uvaja se stabilno financiranje, ki sestoji iz štirih stebrov: institucionalnega, programskega in razvojnega ter stebra programov nacionalnih raziskav. Določbe o stabilnem financiranju se smiselno uporabljajo tudi za javne infrastrukturne zavode (9. ukrep RISS). Predlagana je uvedba možnosti nagrajevanja raziskovalcev do dvakratnika osnovne plače, če so za to zagotovljena sredstva, ki niso sredstva državnega proračuna Republike Slovenije (10. ukrep RISS). Z namenom obravnavanja etičnih vprašanj in ravnanj v znanstvenoraziskovalni dejavnosti je predlagana vzpostavitev Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti (28. ukrep RISS). Predlagana je tudi ureditev odprtega dostopa do raziskovalne infrastrukture na javnih raziskovalnih organizacijah (38. ukrep RISS), ki je skladna z Nacionalno strategijo odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020.

Predlog novega zakona na novo opredeljuje javno službo v znanstvenoraziskovalni dejavnosti na način, da le-ta predstavlja vso znanstvenoraziskovalno dejavnost, infrastrukturno dejavnost ter z njima povezani strokovno in podporno dejavnost, s katero javne raziskovalne organizacije v javnem interesu dolgoročno in kakovostno uresničujejo

svoje temeljno poslanstvo in je lahko sofinancirana tako iz javnih kot tudi iz zasebnih sredstev.

Področje financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti je zaradi načina izbora najboljših projektov, kjer skladno z mednarodnimi standardi še vedno velja, da je najbolj primeren način ocenjevanja recenzentski sistem (*angleško peer review*), kjer kakovost ocenjujejo mednarodni strokovnjaki s področja prijav, specifično. Zato je neodvisnost, še posebej od političnega vpliva, ključnega pomena. Izvajanje aktivnosti znotraj agencije pomeni zagotavljanje neodvisnosti od političnih sprememb in predvsem dolgoročno stabilnost sistema, kar je za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti ključnega pomena. Agencija (neodvisna institucija, ki zagotavlja neodvisen izbor in vodenje financiranja raziskovalne dejavnosti) je pomembna tudi z vidika ločevanja ravni politik (*angleško policy level*), za katero je odgovorno ministrstvo, pristojno za znanost, od izvajalske ravni, ki jo pokriva agencija.

Zaradi narave dela je financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti področje, kjer neposredni politični nadzor ni samo nepotreben, ampak je celo neustrezen. Le-ta je namreč potreben na ravni javnih politik, ki ostaja v pristojnosti ministrstva, pristojnega za znanost, medtem ko je izvajanje zaupano neodvisni ustanovi, ki te postopke izvaja neodvisno in samostojno, vezano predvsem na mednarodne standarde ocenjevanja.

Upravičenost in pomen neodvisnega telesa (agencije) za financiranje znanosti v Sloveniji je izpostavljen tudi v več mednarodnih študijah sistema financiranja slovenske znanosti, med katerimi velja izpostaviti predvsem:

- Policy Mix Peer Reviews: Country Report SLOVENIA (http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/erac/si__peer_review_report_2010.pdf);
- Science Europe Roadmap (http://www.scienceeurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/ScienceEurope_Roadmap.pdf);
- Zgodovina financiranja raziskovalne in razvojne dejavnosti v Sloveniji od leta 1954 naprej (september 2013) (<http://www.quark-magazine.com/pdf/Quark2012-100dpi-07-juni.pdf>);
- Poročilo Evropske znanstvene fundacije o oceni delovanja agencije (december 2011) (<http://www.arrs.gov.si/sl/analize/publ/inc/ESH-OrgEvalRepSRA-Dec2011.pdf>);
- Znanstveno raziskovanje v Sloveniji: primerjalna analiza (2009) (<http://www.arrs.gov.si/sl/analize/publ/inc/znan-razisk-slo-2008.pdf>);
- Erawatch primerjalno analitično orodje Evropske komisije: (http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/erawatch/opencms/information/country_pages/si/country).

Načelo ločevanje politik in izvajalskega dela velja v vseh razvitih državah (na primer vse države članice EU, ZDA, Kanada). Na ravni EU deluje izjemno aktivno združenje tovrstnih agencij z imenom Science Europe (<http://www.scienceeurope.org>), katerega namen je oblikovanje skupnih praks urejanja področja financiranja znanosti ter s tem povezanih aktivnosti (raziskovalna integriteta, odprta znanost idr.).

V Evropi poznamo dva različna tipa agencij, in sicer:

- področne agencije, kjer so institucije razdeljene glede na področje dela (vede). Značilne so predvsem za večje države, na primer Velika Britanija, pa tudi Danska.
- generalne agencije, kjer so v eni organizaciji združena vsa področja (vse vede). Takšen način je značilen predvsem za manjše države in nekatere velike države, na primer Avstrija, Nemčija, Estonija, Nizozemska, Finska in Švedska.

Mednarodno primerjalni vidik agencij je razviden tudi iz različnih študij, narejenih v okviru različnih EU projektov. Ena takšnih je primerjalna študija agencij dostopna na naslovu: <http://www.norface.net/upload/documents/documenten/comparative-analysis.pdf>

Za izvajanje posameznih nalog je pristojne agencije ustanovila tudi Evropska komisija. Tudi na nadnacionalni ravni se je namreč pokazala potreba po ločevanju izvajalske ravni od ravni vodenja politik. Tak primer je recimo izvršilna agencija Evropskega raziskovalnega sveta (ERC) s kratico ERCEA (<http://erc.europa.eu/about-erc/organisation-and-working-groups/executive-agency>), ki izvaja postopke izbora in financiranja najboljših in najbolj kompetitivnih EU projektov na področju temeljnih raziskav (projekti ERC). Poleg tega je za izvajanje določenih kolaborativnih evropskih projektov ustanovljena druga izvršilna agencija REA (http://ec.europa.eu/rea/index_en.htm), ki zagotavlja neodvisnost in strokovnost skladno s tem, kar od generalne agencije pričakujemo v Sloveniji.

Mednarodna primerjava, kakor tudi narava postopkov urejanja raziskovalne in razvojne dejavnosti, jasno nakazujeta potrebo po ločevanju vodenja politik in izvajanju financiranja, kar pomeni ločenost med ministrstvom in agencijo. Praktično ni države, ki bi imela ti dve funkciji združeni, zato je obstoj agencije za to področje ne samo primeren, temveč nujen in potreben korak za konkurenčnost, kredibilnost in mednarodno primerljivost slovenske znanosti.

Temu je prilagojena tudi normativna ureditev, ki podrobnejšo organizacijo upravljanja z javnimi sredstvi za znanstveno-raziskovalno dejavnost prepušča urejanju na ravni splošnih aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil ob urejanju pogojev na zakonski ravni.

S predlaganim zakonom kot specialnim zakonom na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se, kot že doslej z Zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti (ZRRD, Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11 in 57/12 – ZPOP-1A, 21/18 – ZNOrg in 9/19), uvaja odstop od systemske ureditve pravnih sredstev in nadzora nad zakonitostjo odločb po veljavnem Zakonu o javnih agencijah (ZJA). Predlog zakona določa, da se v postopkih izbora aktivnosti raziskovalne dejavnosti in postopkih izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti, zakon, ki ureja javne agencije, ne uporablja. Zoper odločitev agencije o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, in ki jo na prvi stopnji sprejme direktor agencije ter zoper odločitve direktorja agencije oziroma od direktorja pooblaščen osebe, s katerimi se v postopku izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti urejajo pravice in obveznosti posameznikov oziroma pravnih oseb, lahko stranka v 15 dneh po vročitvi vloži ugovor. Stranka mora v ugovoru natančno opredeliti razloge, zaradi katerih vlaga ugovor. Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve. O ugovoru zoper odločitev o izboru raziskovalnih aktivnosti odloči upravni odbor agencije, o ugovoru zoper druge odločitve v postopku izvajanja raziskovalnih aktivnosti pa tričlanska komisija za ugovore, ki jo imenuje direktor agencije, v 60 dneh po njegovem prejemu ob smiselni uporabi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom drugače določeno. Zoper odločitev upravnega odbora agencije in komisije za ugovore ni pritožbe. Predlagana ureditev izhaja iz izkušenj izvajanja ZRRD, ki so pokazale na nujnost, da se v tem zakonu na specialen način uredi postopek s pravnimi sredstvi zoper odločitev agencije v postopku izbire oziroma postopku izvajanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz

državnega proračuna. Ministrstvo, pristojno za znanost, ki je skladno z določbami drugega odstavka 28. člena ZJA sicer pristojno ministrstvo za odločanje o pritožbah zoper odločbe Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS, namreč ne razpolaga z ekspertnim sistemom, potrebnim za evalvacijo vlog, prispelih na javne pozive oziroma javne razpise za izbiro programov in projektov, ki se financirajo iz državnega proračuna, s kakršnim razpolaga agencija. Poleg tega je namen predloga zakona, da agencija neodvisno odloča o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, zaradi česar bi bilo odločanje ministrstva v pritožbenem postopku v nasprotju z omenjenim namenom. Glede na vse omenjeno tako ni smiselno, da bi ministrstvo v pritožbenem postopku odločalo zoper odločbe Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS. Poudariti kaže tudi, da bi iz omenjenih opravičljivih razlogov, da na drugi stopnji ne odloča ministrstvo, bilo s predlogom zakona sicer mogoče predlagati tudi, da bi bilo v predlogu zakona določeno, da zoper odločitve agencije ni možna pritožba, ampak le upravni spor. Kljub omenjenemu se s predlogom zakona, kot že doslej v ZRRD, določa ugovor kot pravno sredstvo, s katerim bo mogoče uveljavljati razlog kršitve postopka ali očitne napake. Za razliko od pritožbe kot tipičnega devolutivnega pravnega sredstva ugovor ne predstavlja takšnega pravnega sredstva, zato je o njem mogoče odločati znotraj istega organa, ki je izdal odločbo na prvi stopnji. Ugovorni postopek je v veljavni zakonodaji sicer že uporabljen (tudi npr. Zakon o vrtcih, Zakon o osnovni šoli, Zakon o maturi).

Pritožbeni razlog zoper recenzentsko oceno ne pozna nobena razvita evropska država. *Fond zur Forderung der wissenschaftlichen Forschung* (FWF), ki v Avstriji izvaja enake naloge kot agencija opredeljena v tem zakonu, ima podobna določila glede možnosti pritožbe le na postopek. V Nemčiji možnost formalne pritožbe na zavrnitev predloga projekta pri *Deutsche Forschungsgemeinschaft* (DFG) sploh ne obstaja, kaj šele pritožbe na recenzijo, kar pa se zdi sporno le manjšini nemških raziskovalcev. Prav tako pri Finski Akademiji (angleško *The Academy of Finland*) pritožb na recenzijo ob zavrnitvi predloga projekta ne poznajo. Švicarski *Schweizerische Nationalfonds* (SNFS) prijaviteljem omogoča vpogled v recenzijske ocene in nudi pravni pouk, ki vsebuje tudi možnost pritožbe na postopkovne napake, ne pa na recenzijo samo. Pri ameriški *National Science Foundation* (NSF) je možna pritožba na zavrnitev pri *Programme Officer-ju* (kar ustreza vodji ustreznega znanstvenega področja pri NSF) ali pri *Division Director-ju* (kar ustreza vodji ustrezne znanstvene vede pri NSF); če prijavitelj-pritožnik ni zadovoljen z njuno razlago, končno odločitev sprejme namestnik direktorja NSF, na katero ni več možna pritožba. Ameriški sistem pa je najmanj primerljiv s slovenskim ali evropskim v celoti; namestnik direktorja NSF je navadno znanstvenik ranga Nobelovega nagajenca, Program Officer in Division Director pa sta oba uveljavljena znanstvenika s pooblastili, ki združujejo pooblastila Znanstvenega sveta in Upravnega odbora agencije in ki jih nima noben javni uslužbenec v agenciji. Pri razpisih prejšnjega, 7. okvirnega programa, in sedanjega Okvirnega programa OBZORJE 2020, na Evropski komisiji pritožbe prijaviteljev obravnava *Redress committee*, ki ga sestavljajo uradniki; ta odbor pregleda pravilnost postopka evalvacije, izjemoma pa tudi, ali ocena recenzenta vsebuje očitne netočnosti (tako očitne, da jih lahko ugotovi uradnik). V tem primeru projektni predlog ponovno oceni/jo drug/i recenzent/i.

Podobna praksa (ugovor oziroma pritožba zgolj na postopek izbire) je torej uporabljena tudi v kontekstu mednarodnih projektov. Tako je npr. pritožbeni postopek v razpisih ERC opredeljen na naslednji način. Pritožben postopek ni namenjen temu, da postavi pod vprašaj znanstveno oceno s strani ocenjevalnega panela ali individualnega ocenjevalca. Predmet pregleda so postopkovne nepravilnosti ali očitne napake (npr. napačen seštevek ocen, izpuščen kriterij...). Pritožbena komisija ERCEA je lahko ob vloženi pisni pritožbi sklicana, da pregleda proces ekspertnega ocenjevanja za določen primer. V pritožbeni komisiji sodelujejo zaposleni na ERCEA s potrebnim znanstveno/tehničnim in pravnim znanjem. Vloga komisije je zagotoviti enotno interpretacijo razpisnih zahtev in enakopravno obravnavo prijaviteljev. Sama komisija predloga ne ocenjuje vsebinsko. Glede na naravo pritožbe lahko komisija pregleda evalvacijsko poročilo, individualne komentarje ter pregleda CV ekspertov, s čimer

preveri njihovo ustreznost. Glede na ugotovitve pregleda komisija priporoči nadaljnje ukrepe ERCEA. Če obstoja jasen dokaz o pomanjkljivostih, ki bi lahko vplivale na dejansko odločitev o sofinanciranju, je možno, da se ponovno vsebinsko oceni del ali celotni predlog. Če ni jasnega dokaza o pomanjkljivostih, ne bo nadaljnjih ukrepov ali ponovnega ocenjevanja. Ponovno ocenjevanje je izvedeno le, če so dokazane pomanjkljivosti, ki vplivajo na oceno predloga takšne narave, da bi vodile k drugačni obravnavi predloga. To na primer pomeni, da ugotovljena napaka, ki se nanaša na en evalvacijski kriterij, ne bo vodila k ponovnemu ocenjevanju, če je predlog zgrešil pozitivno oceno tudi na drugem kriteriju. Rezultat ponovnega vsebinskega ocenjevanja je dokončen in je lahko tudi nižji od prvotnega rezultata.

Sistem omejevanja ugovornih razlogov na razlog kršitve postopka izbire ali očitne napake, kot ga, kakor že doslej ZRRD, določa predlog zakona, je ob ustreznem izboru kvalitetnih ocenjevalcev zadosten. Glede na to, da vsak predlog oceni več ocenjevalcev, katerih ocena je naknadno usklajena tudi na konsenzualnem/panelnem sestanku, je s tem zagotovljena ustrezna kvaliteta vsebinskega ocenjevalnega postopka in zato je osredotočenost na tehnični/postopkovni vidik ocenjevanja zadostna. Nenazadnje se s tem tudi izkazuje zaupanje recenzentom, ki so bili izbrani zaradi svojega ekspertnega znanja in se zato o njihovi primernosti in kompetentnosti ne dvomi. Podrobnejša opredelitev ocenjevalnih postopkov je predmet podzakonskih aktov, ki jih skladno s predvidenim postopkom oblikuje agencija. V okviru mednarodno primerljivega sistema ocenjevanja se v le-teh opredelijo specifične posameznih instrumentov in nanje vezanih postopkov.

V zakonu predlagani določbi sedmega odstavka 49. člena in šestega odstavka 58. člena predstavljata kot *lex specialis* izjemo od veljavnega Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS). ZJRS sicer omogoča uporabo tujega jezika, vendar le v primerih, ko tako določa specialni področni zakon. V določbah sedmega odstavka 49. člena (podobna tudi v določbi šestega odstavka 58. člena) je predlagano, da se lahko deli postopkov za izbor aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, pri katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku. V primeru, ko se bodo razpisni postopki in evalvacije predlogov torej izvajali in posredovali prijaviteljem v tujem jeziku, se evalvacije tujih recenzentov ne prevajajo. Mednarodna evalvacija raziskovalnih projektov je nujna zaradi mednarodne ocene kakovosti slovenskih raziskovalcev in kakovosti prijav raziskovalnih projektov. Namen znanstvene dejavnosti je ustvarjanje novega znanja in spoznanj ter prenos tega znanja v javno korist in gospodarsko izrabo za povečanje družbene blaginje na sploh in ne samo v okviru Slovenije. Pomembno je tudi, da je širša znanstvena skupnost izven Slovenije seznanjena z novimi spoznanji, kar posledično pomeni, da so nova znanstvena spoznanja podvržena čim širšemu krogu znanstvene kritike, torej tudi tujim raziskovalcem. Ocenjevanje projektov s strani tujih recenzentov je mednarodno primerljivo in zelo koristno, saj preprečuje konflikt interesov in zagotavlja kvalitetno mednarodno oceno. V zvezi z medsebojnim interesnim sodelovanjem in povezovanjem v mednarodnem okolju na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti velja opozoriti tudi na dejstvo, da se celotna komunikacija med raziskovalci izvaja v tujem jeziku in to pretežno v angleščini ("Lingua franca"). Prevajanje mednarodnih recenzij je zelo zahtevno strokovno vprašanje, ki zahteva delo ožjega specialista, ker so prevodi, čeprav so uradni, lahko zavajajoči. Poleg tega samo raziskovalci na določenem znanstvenem področju poznajo ustrezne besede. Prav tako tudi ni zanemarljivo vprašanje smiselne uporabe javnih sredstev za tovrstne prevode. Prevajanje recenzij bi prav tako povzročilo podaljšanje trajanja postopkov in s tem povečanje stroškov.

V pravni red RS je potrebno prenesti prenovljeno Direktivo (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11.5.2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušek au pair (UL L 132, 21. 5. 2016, str. 15). Rok za implementacijo navedene direktive je 23.5.2018. Navedena direktiva med drugim razveljavlja Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 o

posebnem postopku za dovolitev vstopa državljanom tretjih držav za namene znanstvenega raziskovanja (UL L 289, 3. 11. 2005, str. 15), ki je bila sicer v pravni red RS že prenesena, in sicer tudi z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 112/2007). Glede na navedeno je v pravni red RS ter med drugim tudi v predlog zakona vsebinsko potrebno prenesti vse, kar prenovljena direktiva Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11.5.2016 ureja na novo oziroma dodatno oziroma drugače glede na Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ureja načrtovanje sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost tako, da se proračunska sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost, ki obsegajo integralna sredstva državnega proračuna, ki so znotraj finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, namenjena za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, na letni ravni zagotavljajo v višini najmanj 1 % BDP. S prehodno določbo je urejen prehod do 1 % BDP na način, da sredstva rastejo za 0,1 % BDP na letni ravni. V okviru teh sredstev bo treba zagotoviti tudi dodatna sredstva za delovanje agencije in izvedbo evalvacijskih postopkov raziskovalnih programov.

Dodatna sredstva in zaposlitev pa bo za delovanje Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti, ki nastaja na novo in zato prinaša nove naloge in stroške, treba zagotoviti v finančnem načrtu Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva bodo zagotovljena z rebalansom ali spremembami državnega proračuna, sprejeti zakon pa bo podlaga za načrtovanje proračunskih sredstev za znanost.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE; PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH MORA VSEBOVATI PRIKAZ UREDITVE V NAJMANJ TREH PRAVNIH SISTEMIH DRŽAV ČLANIC EVROPSKE UNIJE

Avstrija

Avstrija je zanimiva zaradi geografske bližine, skupne zgodovine in tradicionalno tesnega sodelovanja tako raziskovalne kot gospodarske sfere. Prav tako velja Avstrija za državo, po kateri se lahko zgledujemo na področju znanstvenoraziskovalne inovacijske politike.

V Avstriji sta za raziskovalno in inovacijsko dejavnost pristojni Zvezno ministrstvo za znanost, raziskave in gospodarstvo (BMWFW) in Zvezno ministrstvo za transport, inovacije in tehnologijo (BMVIT). BMWFW je odgovorno za terciarno izobraževanje in temeljne raziskave, ter v manjši meri za podporo inovacijam, prenosu tehnologij in promociji podjetništva. BMVIT je v glavnem odgovoren za aplikativne raziskave.

Avstrijski Svet za raziskave in tehnološki razvoj svetuje vladi v zvezi s področji raziskav, tehnologij in inovacij, ter redno spremlja napredek pri udejanjanju relevantne strategije. Svet ima 8 članov z glasovalno pravico, 4 imenuje minister za znanost, raziskave in gospodarstvo, ter 4 minister za transport, inovacije in tehnologijo. Člani z glasovalno pravico imajo mandat, ki traja 5 let. V svetu so še minister za transport, inovacije in tehnologijo, minister za znanost,

raziskave in gospodarstvo, minister za družino in mladino, ter minister za finance, vendar so brez glasovalne pravice.

Avstrijski Svet za znanost svetuje glede splošnega napredka znanstvenega sistema in še posebej visokošolskega sektorja. Avstrijski ERA observatorij koordinira aktivnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij, ter evropskih politik s poudarkom na Evropskem raziskovalnem prostoru in Obzorju 2020.

Na operativni ravni večino sredstev za raziskave, razvoj in inovacije podeljujejo tri agencije. Prvič, Avstrijska znanstvena fundacija (FWF) financira temeljne raziskave. V ta namen je uveljavila integriran *peer review* sistem ocenjevanja, ki zagotavlja kakovost raziskav, ki jih financirajo. *Peer review* proces temelji v celoti na tujih ekspertih, ki so preverjeno nepristranski. Največ sredstev namenijo za samostojne raziskave (47%), sledijo mednarodni programi (10,6%) in program START (8,5%). Program START je namenjen mladim izjemnim znanstvenikom iz vseh področij znanosti. Sredstva se podelijo za 6 let, kar omogoča dobitniku, da utrdi svojo neodvisno raziskovalno kariero. Od leta 2007 je za dobitnike START obvezna prijava na ERC razpise, da bi spodbudili in izboljšali sodelovanje Avstrije. Evalvacija programa START je pokazala, da ukrep prispeva k dvigu znanstvene odličnosti in usposabljanju naslednje generacije znanstvenih voditeljev, ter posledično k uspešnosti prijav na ERC razpise. Drugič, Agencija za promocijo raziskav (FFG) financira aplikativne raziskave in razvoj, in hkrati predstavlja nacionalno kontaktno točko za Obzorje 2020. In tretjič, nacionalna banka (AWS) podeljuje finančne spodbude za zagonska podjetja in inovacijske projekte.

V visokoškolskem prostoru je 22 javnih univerz, kjer se izvaja večji del raziskav v državi. Le manjši del raziskav opravljajo preostale visokošolske ustanove. Avstrijska Akademija znanosti (ÖAW) na področju temeljnih raziskav dopolnjuje raziskovalno dejavnost univerz. Avstrijski Inštitut za tehnologijo (AIT) pa je največja javna raziskovalna organizacija na področju aplikativnih raziskav. Obstojata tudi manjša skupina regionalnih inštitutov, ki so v glavnem usmerjeni v aplikativne raziskave in tehnološki razvoj. Nekateri pripadajo mreži ne-univerzitetnih raziskovalnih inštitutov za aplikativne raziskave, ki je usmerjena bolj v podporo industriji. Da bi okrepili odličnost in internacionalizacijo temeljnih raziskav so leta 2006 ustanovili poseben raziskovalen inštitut IST Austria, ki ima možnost podeljevati doktorate znanosti in je usmerjen v temeljne raziskave najvišje kakovosti na področjih fizike, matematike, računalništva in ved o življenju. Prve ocene kažejo, da novi inštitut dosega svoj namen.

Avstrija si je v okviru strategije Evropa 2020 zastavila cilj doseči vlaganja v raziskave in razvoj v višini 3,76% BDP in sicer v razmerju 1:2 med javnim in zasebnim sektorjem. Leta 2014 so prvič presegli 3% BDP (3,08%) in v letu 2019 dosegajo 3,19%.

V letu 2018 je javno vlaganje v raziskave in razvoj doseglo 0,94% BDP. Delež EU financiranja raziskav in razvoja je relativno majhen (v letu 2013 je predstavljal le 1,9% celotnih vlaganj v RR v Avstriji). Od tega dve tretjini EU sredstev prihaja iz evropskih okvirnih programov in skoraj ena tretjina iz Strukturnih skladov ter še nekaj drugih virov.

V Avstriji so si zastavili naslednje cilje: okrepitev podpore raziskavam in inovacijam v zasebnem sektorju z ustrežno kombinacijo politik, povečanje financiranja odličnih temeljnih raziskav, in izboljšanje ponudbe finančnih mehanizmov za zagonskih podjetja in za nadaljnjo rast podjetij. Ker Avstrija namenja občutno manjši delež za temeljne raziskave kot države, ki so inovacijski voditelji (po *European Innovation Scoreboard*), so se odločili povečati tako institucionalno financiranje kot tudi kompetitivno financiranje univerz, kar bo po njihovem mnenju spodbudilo znanstveno odličnost in posledično uvrstilo inovacijske voditelje.

Estonija

Estonija je smiselna primerjava, saj gre za manjšo evropsko državo, ki se je osamosvojila v istem obdobju kot Slovenija in se v istem času kot Slovenija pridružila EU. Okvir estonskega raziskovalnega in inovacijskega sistema določa Zakon o organizaciji raziskav in razvoja. Estonska Vlada po tem zakonu pripravlja nacionalne razvojne načrte za raziskave, jih predloži parlamentu, odobri nacionalne programe raziskav in razvoja, zagotavlja sodelovanje med ministrstvi in sprejema predpise.

Načrtovanje in vrednotenje politike izvaja predvsem Ministrstvo za šolstvo in raziskave (MER), ki skrbi za nacionalno raziskovalno in izobraževalno politiko ter Ministrstvo za gospodarstvo in komunikacije (MEAC), ki nadzoruje tehnološki razvoj in inovacijsko politiko. Tudi druga ministrstva na svojih področjih dela organizirajo in financirajo raziskovalne in razvojne dejavnosti ter pripravo in izvajanje razvojno-raziskovalnih programov.

Stalni svetovalni organ - Odbor za raziskovalno politiko - svetuje Ministrstvu za šolstvo in raziskave, Odbor za inovacijsko politiko pa svetuje Ministrstvu za gospodarstvo in komunikacije. Svet za raziskave in razvoj je strokovno posvetovalno telo, ki svetuje vladi o zadevah na področju raziskav in razvoja ter inovacij. Vsi predlogi politik morajo biti, preden se jih predloži vladi v odobritev, potrjeni na Svetu za raziskave in razvoj.

Na operativni ravni imata tako MER kot MEAC svoje izvedbene agencije in posrednike. Z vidika raziskovalne politike ima Ministrstvo za šolstvo in raziskave tri glavne agencije, ki poleg drugih dejavnosti zagotavljajo financiranje in podporo. Prvi je Estonski raziskovalni svet, ustanovljen marca 2012, da zagotovi bolj koncentrirano financiranje raziskav in razvoja ter doseže boljše delovanje sistemov financiranja. Ta organ je glavna organizacija za financiranje raziskav in razvoja. Združuje različne donacije in vrste financiranja in daje raziskavam večjo prepoznavnost v družbi. Druga je Fundacija Archimedes, izvedbena agencija za strukturno podporo na področju raziskav in razvoja, ki upravlja tudi sheme za izboljšanje mobilnosti in prodor estonskega visokega šolstva in raziskav v tujino. Tretja je Fundacija INNOVE, ki upravlja s številnimi programi in podpornimi ukrepi na področjih vseživljenjskega učenja in aktivnih politik trga dela.

Glavni akterji estonskega raziskovalnega sistema so šest javnih univerz (ena zasebna univerza se osredotoča predvsem na izobraževanje, ne na raziskovanje). Od teh univerz Univerza Tartu in Talinska tehnološka univerza prevladujeta glede števila študentov in zaposlenih ter prejetih javnih sredstev. V letu 2015 so izdatki za raziskave in razvoj v neprofitnih sektorjih (visokošolski, državni in neprofitni zasebni sektor) znašali 163 milijonov evrov. Od tega jih 77 odstotkov izvajajo univerze. Od 19 pozitivno ocenjenih raziskovalnih in razvojnih institucij je 7 univerz (6 javnih in 1 zasebna), 8 javnih raziskovalnih organizacij in 4 zasebne raziskovalno-razvojne inštitucije (3 v zdravstvu, 1 na področju IKT).

Estonski sistem raziskav in razvoja v pretežni meri temelji na konkurenčnih projektih, tako pri financiranju javnih univerz kot zasebnih podjetij. To je še posebej opazno pri raziskavah, kjer je približno 80% vseh javno financiranih raziskav izvedenih konkurenčno. Vlada se je odločila, da bo dodelila dodatna sredstva za osnovno financiranje univerz, s čimer je povečala raven osnovnega financiranja glede na projekte. Osnovno financiranje se je razvilo na naslednji način: 2015 - 9,2 mio EUR; 2016 - 13,9 mio EUR in 2017 € 16,9 m.

Delež naložb državnega sektorja v odstotkih BDP se je v obdobju 2009-2013 stalno povečeval (od 0,74% do 0,87%), vendar se je v letu 2014 zmanjšal na 0,79% in ostal na približno enaki ravni v letu 2018 (0,79%). Ta nihanja je povzročila izjemna rast deleža sredstev strukturnih skladov EU v proračunu vlade za raziskave in razvoj od leta 2009 do 2011 in nato zmanjšanje tega deleža ob prehodu v novo programsko obdobje (2014–2020)..

V Estoniji so si zastavili naslednje cilje: povečati sodelovanje med javno raziskovalno sfero in poslovnim sektorjem, spodbujati zasebne naložbe v raziskave in razvoj in povečati stopnjo tehnoloških posodobitev v industriji, okrepiti inovativnost v javnem sektorju.

Litva

Prav tako je smiselna primerjava z Litvo, saj gre za evropsko državo, po velikosti primerljivo Sloveniji, ki se je osamosvojila v istem obdobju kot Slovenija, ter se v istem času tudi pridružila EU. Raziskovalno razvojni sistem je centraliziran, v raziskovalno inovacijskem okolju pa prevladuje javni sektor tako pri financiranju, kot tudi pri izvajanju dejavnosti. Glede na inovacijsko aktivnost Litva sicer sodi med države članice, ki so srednje inovatorke, je pa s sprejemom številnih ukrepov za izboljšanje raziskovalno inovacijskega sistema uspela bistveno zvišati inovacijski indeks (s 65,4 v letu 2015 (in okoli 60 med 2011 in 2014) na 86,77, v letu 2020).

Agencija za znanost, inovacije in tehnologijo je vladna agencija, odgovorna za implementacijo inovacijske politike. Izvaja nacionalno inovacijsko strategijo 2010-2020. Agencijo finančno podpirata dve ministrstvi in sicer Ministrstvo za gospodarstvo in Ministrstvo za izobraževanje in znanost. Agencija koordinira sodelovanje ustanov, podjetij, organizacij in posameznikov v mednarodnih raziskovalnih programih in projektih, implementira raziskovalno politiko in politiko eksperimentalnega razvoja potrebno za razvoj inovacij, nove tehnologije, koordinira implementacijo, podeljevanje, evalvacijo in financiranje programov in ukrepov in ostale dejavnosti, ki jih dodeli vlada. Glavna naloga je koordinacija nacionalnih aktivnosti in mednarodnih programov na področju raziskav, tehnološkega razvoja, inovacij (HORIZON2020, EUREKA, EUROSTARS) in ostalih finančnih shem (inovacijski vavčerji, zaščita pravic industrijske lastnine). Agencija zagotavlja nacionalno finančno podporo za sodelujoče v projektih. Promovira sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom, komercializacijo raziskav in varstvo intelektualne lastnine). Strateški cilj agencije je spodbujanje aplikativnih raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij.

Raziskovalni svet Litve je posvetovalno telo vlade in parlamenta. Sodeluje pri implementaciji raziskovalnih programov in programov eksperimentalnega razvoja, programih financiranja raziskovalne dejavnosti in ocenjuje raziskovalnih dejavnosti, ki se izvajajo v državi. Sestavlja ga odbor, raziskovalna fundacija in dve ekspertni komisiji: Komisija za humanistične in družbene znanosti in komisija za naravoslovje in tehnične znanosti. Vodi oz. izvaja programsko financiranje raziskovalne in razvojne dejavnosti na osnovi konkurenčnosti (javni razpisi). Usmerjen je na financiranje vrhunskih raziskovalnih projektov.

Zunanjo evalvacijo državnih raziskovalnih organizacij izvaja Raziskovalni svet Litve. Če je organizacija negativno ocenjena vlada odloči o prenehanju delovanja ali reorganizaciji organizacije.

Z namenom zagotovitve kakovosti raziskav, ki se izvajajo s proračunskimi sredstvi, transparentnostjo porabe sredstev, morajo biti vsi podatki o raziskovalni dejavnosti odprti in dostopni s čim manj omejitvami, določenimi s predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in varstvo podatkov.

Polovica sredstev za raziskovalno in razvojno dejavnost v državi se razdeli skozi programe financiranja na osnovi javnih razpisov, ostalo so osnovna sredstva namenjena institucionalnemu financiranju. Sredstva institucionalnega financiranja se namenjajo za raziskave, eksperimentalni razvoj in širitev umetniških aktivnosti, administracijo in gospodarjenje ter ostale potrebe. Dodelijo se na osnovi normativnega števila zaposlenih. Sredstva za raziskave, eksperimentalni razvoj in širitev umetniških aktivnosti se odobrijo na podlagi evalvacije raziskovalne aktivnosti raziskovalnih organizacij, ki jih institucija porablja skladno s programom dela. Obseg sredstev se določi za obdobje petih let. Izhodišča za metodologijo za določitev sredstev opredeli pristojno ministrstvo. Sredstva za raziskave,

eksperimentalni razvoj in širitev umetniških aktivnosti se dodeljuje tudi na podlagi nacionalnih raziskovalnih programov in nacionalnih kompleksnih programov in na osnovi ostalih programov, ki se izvedejo z javnimi razpisi (v pristojnosti raziskovalnega sveta).

Nacionalni raziskovalni programi, ki se izvajajo preko razpisov, ustvarjajo pogoje za reševanje družbeno pomembnih problemov in povečujejo mednarodno konkurenčnost litvanske znanosti. Namen je koncentrirati znanstveni potencial in finančna sredstva. Določbe o nacionalnih raziskovalnih programih določa vlada. Programe, ki se izvajajo preko razpisov administrira Raziskovalni svet Litve in institucije, ki jih potrdi vlada ali ministrstvo. Raziskovalci lahko pridobijo državno podporo za postdoktorsko štipendijo kot tudi podporo za sodelovanje v odborih mednarodnih konferenc.

Finska

Po Finski se lahko zgledujemo, saj sodi v skupino držav vodilnih inovatorov in v skupino držav, ki so v raziskave in razvoj vlagale več kot 3% BDP (e.g. leta 2009 3,73%), čeprav je v zadnjih letih trend vlaganj v raziskave in razvoj na Finskem negativen in je ena od držav, ki so po vlaganjih prešle pod 3% BDP med leti 2005-2018. Kljub temu vlaganja še vedno ostajajo na ravni 2.75% BDP in so v primerjavi z drugimi državami članicami EU relativno visoka.

Finska ima centraliziran sistem upravljanja in financiranja raziskovalno inovacijske dejavnosti.

Usmerjanje inovacijske politike in strategij se vodi na ravni finske vlade, ki odloča o nacionalnih razvojnih ciljih in določa temeljne usmeritve. Financerske agencije, univerze in raziskovalni inštituti relativno avtonomno oblikujejo in implementirajo svoje dolgoročne strategije. Raziskovalno inovacijska politika se postopno usmerja v reševanje globalnih družbenih izzivov, in k reševanju le-teh pristopa s spodbujanjem sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem.

Javni del financiranja raziskovalno razvojne dejavnosti se je nekoliko znižal od leta 2010 (1.1% BDP) do leta 2018 (0.92% BDP). Večina sredstev se razdeli preko dveh agencij, ki sta v pristojnosti dveh ministrstev (Ministrstvo za izobraževanje in kulturo in Ministrstvo za gospodarske zadeve in zaposlovanje). S strani Ministrstva za izobraževanje in kulturo je iz javnih sredstev financirane okvirno 60% raziskovalno razvojne dejavnosti, okoli 27% pa s strani Ministrstva za gospodarske zadeve in zaposlovanje. Preostalih 13% javnih sredstev za raziskovalno razvojno dejavnost financirajo druga ministrstva. Največji financerski agenciji, Finska akademija in Tekes dodeljujeta sredstva raziskovalnim organizacijam na osnovi kompetitivnega financiranja (23.8% Akademija in 20.7% Tekes). Akademija podpira razvoj raziskovalnih kapacitet s financiranjem temeljnih raziskav in usposabljanja znanstvenih kadrov. Tekes financira aplikativne raziskave na raziskovalnih organizacijah in gospodarskih družbah ter zagotavlja kompetitivna nepovratna sredstva za raziskave kot tudi posojila za razvoj in inovacije v malih in srednjih podjetjih, za mlada inovativna podjetja, start-up podjetja in vlaganja tveganega kapitala.

Raziskovalno dejavnost v javnem sektorju izvajajo univerze (14), javne raziskovalne organizacije (12) in univerze aplikativnih znanosti (23+3). Z reformo raziskovalnih organizacij in financiranja se je povečal delež kompetitivnega financiranja za javne raziskovalne organizacije.

Finska sredstva osnovnega proračuna se delijo na osnovi formule, ki vključuje strateško financiranje kot tudi financiranje študijske in raziskovalne dejavnosti. Vlada sprejme razvojni načrt za izobraževanje, akademsko raziskovanje in raziskovalno in razvojno dejavnost vsake 4 leta. Univerze delujejo na podlagi sporazumov podpisanih z vlado. Vsaka univerza in ministrstvo na začetku 3-letnega obdobja določijo operativne in kvalitativne cilje univerze in

potrebna sredstva. Sporazum predvideva tudi monitoring in evalvacijo doseženih ciljev in razvoja. Ta model predstavlja kombinacijo sporazumov in formule s kazalci uspešnosti.

Portugalska

Primerjalno je zanimiva tudi Portugalska, kjer sta za raziskovalno in inovacijsko politiko pristojna Ministrstvo za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo (MCTES) ter Ministrstvo za gospodarstvo (ME). Na področju usklajevanja politik in upravljanja raziskovalnega in inovacijskega sistema je Portugalski sistem centraliziran, čeprav se v zadnjih letih kaže delni premik s centralnega vodenja na vse večjo moč regij, ki se izvaja preko regijskih programov. V letu 2017 je bilo sedmim regijam dodeljenih 14,7 % državnih proračunskih sredstev (GBAORD), medtem ko je ta delež v letu 2016 znašal 10,7%.

Na operativni ravni večino akademskega raziskovanja financira agencija Fundacija za znanost in tehnologijo (*Fundação para a Ciência e a Tecnologia* - FCT), ki je hkrati tudi ključna organizacija za financiranje raziskav na Portugalskem. Agencija je javna organizacija pod pristojnostjo Ministrstva za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo in hkrati opravlja tudi vlogo raziskovalnega Sveta. Agencija nudi sredstva za akademske raziskovalne enote in financira raziskovalne projekte kot tudi napredna usposabljanja na doktorski in po-doktorski ravni na vseh raziskovalnih področjih. Nacionalna inovacijska agencija *Agência Nacional de Inovação* (ANI) je pod skupno pristojnostjo Ministrstva za znanost, tehnologijo in visoko šolstvo ter Ministrstva za gospodarstvo. Agencija financira aplikativno usmerjene raziskovalno-inovacijske aktivnosti. Za razliko od akademske usmerjene FCT, ANI upravlja politike v podporo aplikativnim raziskavam ter skupnim raziskovalnim projektom med akademijo in podjetniškim sektorjem.

Kvaliteta raziskovalno-inovacijskega sistema je pogojena s povezanostjo njegovih ključnih akterjev, kar je že od nekdanj šibka točka portugalskega sistema. Ne glede na to, se v zadnjih letih kažejo prizadevanja za večjo povezanost teh akterjev, predvsem podjetij in akademske sfere. Med takšna prizadevanja spadajo aktivnosti agencije ANI, ki s pomočjo strukturnih sredstev podpira takšno sodelovanje. K večjem medsektorskem povezovanju je prispevala tudi vzpostavitev mreže *University Technology Enterprise Network* (UTEN), ki nudi podporo visokotehnoloških start-upov ter spodbuja njihov podjetniški razvoj in mednarodno sodelovanje.

Večina raziskav visokošolskega sektorja izvajajo univerze, kamor spadajo tudi (pol)avtonomne raziskovalno razvojne enote, ki so pod njihovo pristojnostjo. Večina raziskovalno razvojnih izdatkov znotraj visokošolskega sektorja tako nastaja na petih največjih javnih univerzah:- *Universidade de Lisboa, Universidade do Porto, Universidade do Minho, Universidade de Coimbra* in *Universidade de Aveiro*.

Z vidika privatnega neprofitnega sektorja sta za financiranje raziskav in razvoja pristojna tudi dva večja sklada *Gulbenkian Foundation* in *Champalimaud Foundation*. Prvi financira raziskave in univerzitetne odbore (*University chairs*). Omenjeni sklad ima tudi svoj inštitut, ki nudi doktorski program s področja biomedicine. Na inštitutu deluje par vrhunskih raziskovalnih skupin s področja biomedicine. Tudi *Champalimaud Foundation* je leta 2010 ustanovil svoj center za biomedicinsko raziskovanje. Oba omenjena inštituta sta od leta 2007 prejela vsak po 8 oziroma 9 ERC štipendij/projektov.

Delež naložb državnega sektorja v odstotkih BDP se je v zadnjih letih konstantno zmanjševal. Po tem, ko je leta 2009 dosegel najvišji delež 0,70 %, se je do leta 2018 zmanjšal na 0,63 %. Takšen trend se kaže tudi v zmanjševanju privatnih izdatkih za raziskave in razvoj. To zmanjšanje se že odraža v številnih spremembah v raziskovalno-inovacijskem sistemu, tako v načinu financiranja kot tudi v sami strukturi raziskovalno razvojne dejavnosti.

Na Portugalskem so se zastavili naslednje cilje: izboljšati inovativno dejavnost podjetij z krepitvijo njihovih upravljaljskih in tehnoloških kapacitet, podpora ustanavljanjem novih podjetij v visokotehnoloških sektorjih, zagotavljanje močnejših povezav med znanostjo in industrijo, vključitev ključnih akterjev v proces oblikovanja in implementacije raziskovalno-razvojnih agend, spodbujati zaposlovanje raziskovalcev v podjetniškem sektorju in promovirati razvoj človeškega kapitala.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA:

6.1 Presoja administrativnih posledic:

Predlog zakona ureja nejasnosti in nedoslednosti dosedanje zakonske ureditve. Ne uvaja novih administrativnih postopkov, znatno pa zmanjšuje administrativna bremena predvsem s povečevanjem avtonomije javnih raziskovalnih organizacij. Na podlagi dodeljene avtonomije bodo zavodi lahko samostojno urejali zadeve na nekaterih področjih, kjer so se do sedaj postopki izvajali na nivoju države. Glede na ohranjene vzvode nadzora s strani ustanovitelja, bo takšna ureditev prinesla boljše in racionalnejše upravljanje institucij.

Zakon redefinira svetovalni organ vlade, ki je predviden kot Razvojni svet Republike Slovenije. V primerjavi z obstoječim Svetom za znanost in tehnologijo je nova formacija manjša in bolj operativna, sestavljena iz ključnih predstavnikov tako javnega kot zasebnega sektorja.

Zakon opredeljuje tudi možnost neposrednega priznavanja evalvacij, ki so opravljene v okviru mednarodnih razpisov in instrumentov financiranja znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih aktivnosti, kar omogoča privzem že opravljenih evalvacij in neposredno financiranje brez podvajanja postopkov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona ureja pomemben del znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema. Prvenstveno ureja področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, vendar s pomembnimi povezavami na področju prenosa znanja (upravljanje z intelektualno lastnino, povezovanje na ravni strategij, Razvojni svet Republike Slovenije). S krepitvijo raziskovalnega potenciala na javnih raziskovalnih organizacijah se bo krepil tudi obseg neposrednega sodelovanja z gospodarstvom in komercializacijo pridobljenega znanja.

V zakonu je opredeljen način ustanavljanja poslovnih subjektov, ki izhajajo iz znanja, pridobljenega skozi raziskave, ki se izvajajo na institucijah. Opredeljeno je področje, na katerem je dovoljeno ustanavljanje takšnih gospodarskih subjektov (ob soglasju ustanovitelja), kar omogoča nadzor nad ustanavljanjem tovrstnih subjektov. Ustanavljanje je omejeno zgolj na subjekte, ki služijo prenosu znanja.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlog zakona na področje sociale posega predvsem na področju urejanja položaja raziskovalcev. V tem je določeno, da je za raziskovalce na raziskovalnih zavodih mogoča dopolnilna zaposlitev (največ do 20%) tudi pri istem delodajalcu, če so za to razpoložljiva sredstva, vendar ne iz državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Drugi

element, je možnost plačila raziskovalcem do dvokratnika osnovne plače, kar je ključnega pomena za stimuliranje raziskovalcev za vključevanje tako v mednarodno okolje, kakor tudi v sodelovanje s končnimi uporabniki. Zgornja meja je določena kumulativno za vse prejeme.

Zakon ustrezno naslavlja tudi specifične znanstvenoraziskovalne dela pri zaposlovanju za določen čas oz. projektno delo. Znanstvenoraziskovalno delo je namreč v večjem delu vezano na projekte, zato je v tem delu odstopanje od splošnih določil s področja delovnopravne zakonodaje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona opredeljuje kot krovni strateški dokument Znanstvenoraziskovalno in inovacijsko strategijo, ki je eden temeljev razvojnih politik države. Opredeljuje način sprejemanja in trajanje strategije. Določa, da se strategija sprejema zvezno (prekrivanje zadnje triade predhodnega dokumenta s prvo triado sledečega), kar omogoča kontinuiteto in dolgoročnost razvojnih politik.

Zakon opredeljuje tudi programe nacionalnih raziskav, ki pokrivajo področja, ki so posebnega nacionalnega pomena za državo, in ki jih je potrebno dolgoročno stabilno financirati in razvijati. Pogosto, vendar ne izključno, so to raziskave s področja družboslovja in humanistike, ki imajo za rezultat temeljne nacionalne korpuse in/ali znanja, ki jih je potrebno dolgoročno krepiti z namenom ohranjanja narodne identitete, naravne in kulturne dediščine in drugih razlogov, ki so lastni Republiki Sloveniji. Značilnost tovrstnih raziskav je, da je za njihovo financiranje zelo omejeno zanimanje gospodarstva in jih je hkrati nemogoče financirati iz mednarodnih raziskovalnih programov.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona za druga področja nima posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti predpis bo izvajala Vlada Republike Slovenije, v največji meri ministrstvo pristojno za znanost. Zakon je temeljna norma za delo Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. Zakon bodo izvajale tudi raziskovalne organizacije, katerim zakon predstavlja temeljni akt za urejanje njihovega poslovanja.

Pristojni organ je ministrstvo pristojno za področje znanosti.

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu RS in na spletnih straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

– osebnostno ime zunanje strokovnjake ali firma in naslov pravne osebe, ki je sodelovala pri pripravi zakona:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je s Sklepom št. 092-15/2015-322 z dne 30.11.2015 (s spremembo sklepa št. 012-62/2015-39 z dne 23. 6. 2017 in spremembo sklepa št. 012-62/2015/84 z dne 10. 12. 2017) imenovalo delovno skupino za pripravo predloga zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti, v kateri so poleg predstavnikov Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS sodelovali tudi naslednji zunanji strokovnjaki (ki niso v delovnem razmerju z RS):

- prof. dr. Jadran Lenarčič (Koordinacija slovenskih raziskovalnih inštitutov)
- prof. dr. Oto Luthar (Koordinacija slovenskih raziskovalnih inštitutov)
- dr. Andrej Friedl (Gospodarska zbornica Slovenije)
- izr. prof.dr. Maja Bučar (Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede)
- prof. dr. Martin Čopič (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Matjaž Krajnc (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Niko Samec (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Zoran Ren (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Zdravko Kačič (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- prof. dr. Danilo Zavrtanik (Rektorska konferenca Republike Slovenije); namestnik prof.dr. Gvido Bratina
- prof. dr. Dragan Marušič (Rektorska konferenca Republike Slovenije)
- dr. Jernej Zupanc (Seyens, informacijske rešitve in izobraževanje); namestnik dr. Matic Lozinšek
- dr. Boštjan Nedoh (Sindikot vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije)
- prof. dr. Andraž Legat (Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije)
- prof. dr. Sonja Novak Lukanovič (Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije).

Člani delovne skupine, zunanji strokovnjaki, za sodelovanje v delovni skupini za opravljeno delo in za udeležbo na sejah delovne skupine niso prejeli plačil po avtorskih ali drugih pogodbah, sejnine oziroma povračil potnih stroškov.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- prof. dr. Simona Kustec Lipicer, ministrica
- dr. Jure Gašparič, državni sekretar
- dr. Tomaž Boh, generalni direktor Direktorata za znanost

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (predmet zakona)

(1) Ta zakon na celovit način ureja znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki se delno ali v celoti financira iz javnih sredstev. Ta zakon določa organiziranost znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, znanstvenoraziskovalno dejavnost, financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, organiziranost in izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in nadzor.

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenese Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. 5. 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušku au pair (UL L 132 z dne 21. 5. 2016, str. 21).

2. člen (načela)

(1) Osebam in organizacijam, ki opravljajo znanstvenoraziskovalno dejavnost, je zagotovljena avtonomija znanstvenega raziskovanja.

(2) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost temeljita na načelih kakovosti, učinkovitosti, preglednosti, enakih možnosti, odprtosti, konkurenčnosti, na etičnosti in odgovornosti za uresničevanje ciljev ter na medsebojnem interesnem sodelovanju in povezovanju v državnem in mednarodnem okolju.

(3) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost sta usmerjeni k doseganju ciljev družbenega, gospodarskega in tehnološkega razvoja Republike Slovenije zapisanih v strategijah, ki usmerjajo področje znanstvenih raziskav, razvoja in inovacij v Republiki Sloveniji, in v proračunskih memorandumih, ob spoštovanju socialnega, okoljevarstvenega in trajnostnega vidika družbenega razvoja.

(4) Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem temeljita na sodelovanju in medinstitucionalnem usklajevanju ob hkratnem spoštovanju delitve pristojnosti ter se komplementarno povezujeta v proces izgradnje evropskega raziskovalnega prostora.

(5) Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se izvaja na način, ki zagotavlja učinkovitost in gospodarnost, uspešnost in preglednost uporabe javnih sredstev. Rezultati in podatki znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, sofinancirane iz javnih sredstev, so javni, z omejitvami, določenimi s predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in osebnih podatkov ter standardi varovanja konkurence na trgu.

3. člen (namen)

Namen zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem in določiti pogoje za njegovo financiranje iz javnih sredstev, kar zagotavlja:

1. družbeni in gospodarski napredek;
2. nova znanja in spoznanja ter prenos tega in mednarodno dosegljivega znanja v splošno javno korist, študijski proces in gospodarstvo z namenom povečanja družbene blaginje;
3. krepitev sposobnosti za obvladovanje tehnološkega in splošnega družbenega napredka kot glavnega vira trajnostnega razvoja, povečevanja produktivnosti dela in nacionalne konkurenčne sposobnosti v svetovnem prostoru;
4. izboljšanje individualne in družbene kakovosti življenja ter utrjevanje nacionalne identitete;

5. krepitev internacionalizacije, spodbujanje mobilnosti in vključevanje v evropske in globalne integracijske procese in mednarodne mreže vrednosti;
6. usposabljanje znanstvenih kadrov in razvoj znanstvenih karier s poudarkom na zagotavljanju enakih možnosti;
7. dostopnost ustrezne raziskovalne infrastrukture;
8. dinamično sodelovanje in povezovanje med deležniki v sistemu s ciljem razvoja in optimalne uporabe znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih potencialov;
9. spodbujanje povezovanja gospodarstva z visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami, državo in drugimi deležniki neposredno in preko učinkovitega inovacijskega podpornega okolja.

4. člen (cilji)

(1) Splošni cilj zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki bo ob kritični refleksiji družbe, učinkovitem reševanju družbenih izzivov in dvigu konkurenčnosti slovenskega gospodarstva vsem omogočal boljšo kakovost življenja.

(2) Specifični cilji zakona so:

1. splošni razvoj znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti;
2. pospeševanje in spodbujanje znanstvenega raziskovanja namenjenega pridobivanju splošno pomembnega znanja ter širjenju in poglobljanju znanstvenih spoznanj in znanj;
3. ustvarjanje razmer za kakovostno in neodvisno usmerjanje, vrednotenje ter spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
4. izboljšanje odličnosti ter krepitev družbene vloge in učinkovitosti znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti na vseh področjih kot temelja za doseganje konkurenčnosti in na znanju temelječe družbe, in sicer z graditvijo ugodnega družbenega, gospodarskega in institucionalnega okolja za razvoj znanja in inovativnosti;
5. spodbujanje internacionalizacije znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ter s tem soustvarjanje in krepitev evropskega raziskovalnega prostora ter pozicije Slovenije v mednarodnih mrežah vrednosti;
6. spodbujanje sodobnih tehnoloških, netehnoloških in družbenih inovacij ter posledično večanje produktivnosti in dodane vrednosti;
7. spodbujanje delovanja razvojnih jeder v znanosti, gospodarstvu in družbi na področjih, ki so temelj dolgoročnega družbenega in gospodarskega razvoja;
8. zagotoviti temelj za udejanjanje nacionalnih strateških razvojnih prioritet;
9. povečanje prenosa znanja in znanstvenoraziskovalnih rezultatov ter tehnologij na vsa področja družbenega in gospodarskega razvoja ter spodbujanje na znanosti temelječega inoviranja;
10. ustvarjanje spodbudnih pogojev za celovit razvoj kariernih poti in mobilnosti na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ob zagotavljanju enakih možnosti spolov;
11. zagotavljanje ustrezne raziskovalne infrastrukture;
12. zagotavljanje ustrezne finančne podpore aktivnostim znotraj znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema skladno z nacionalnimi strateškimi dokumenti in cilji zastavljenimi v dokumentih Evropske unije;
13. aktivno interdisciplinarno, medinstitucionalno, medsektorsko in mednarodno sodelovanje in povezovanje.

5. člen (pomeni izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti obsega integralna sredstva državnega proračuna, ki so znotraj finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, namenjena za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
2. ekvivalent polne zaposlitve (v nadaljnjem besedilu: FTE) pomeni izvajanje raziskovalne dejavnosti ene osebe za polni delovni čas za eno leto, kar pomeni 1700 učinkovitih ur raziskovalnega dela.
3. inovacija je uvedba novega ali bistveno izboljšane proizvoda (izdelka ali storitve), procesa, nove tržne metode, nove organizacijske metode znotraj ali izven organizacije;
4. inovacijska dejavnost vključuje vsa znanstvena, tehnološka, organizacijska, finančna in poslovna dejanja, ki vodijo k inovacijam. Inovacijska dejavnost obsega eksperimentalni razvoj od okvirno tehnološke stopnje pripravljenosti 6 dalje;
5. javna raziskovalna organizacija je organizacija, ki jo je z namenom izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ustanovila Republika Slovenija ali druga z zakonom pooblaščen pravna oseba javnega prava in je glede na pravno subjektiviteto javni raziskovalni zavod, javna univerza ali javni samostojni visokošolski zavod.
6. javni infrastrukturni zavod je pravna oseba javnega prava, ki jo je ustanovila Republika Slovenija ali druga z zakonom pooblaščen pravna oseba javnega prava, za izvajanje infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti in ki je v ustanovitvenem aktu opredeljen kot javni infrastrukturni zavod in je posredni proračunski uporabnik;
7. javni raziskovalni zavod je pravna oseba javnega prava, ki jo je ustanovila Republika Slovenija ali z zakonom pooblaščen pravna oseba javnega prava za izvajanje javne službe po tem zakonu za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in ki je v ustanovitvenem aktu opredeljen kot javni raziskovalni zavod in je posredni proračunski uporabnik;
8. javna sredstva so javno finančna sredstva državnega proračuna, proračunov lokalnih skupnosti in proračuna EU;
9. nacionalne strateške razvojne prioritete opredeljujejo prednostna področja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, kjer je relevantno pa tudi drugih politik v smislu določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije kot jih opredeljuje evropska kohezijska politika;
10. neodvisne raziskave so raziskave, katerih glavni cilj je neodvisna izvedba temeljnih raziskav, industrijskih raziskav ali eksperimentalnega razvoja oziroma obsežnejše deljenje rezultatov teh dejavnosti prek izobraževanja, objav ali prenosa znanja;
11. prenos znanja pomeni vsak postopek, katerega cilj je pridobivanje, zbiranje in razširjanje znanja, kot so sodelovanje pri raziskavah, svetovanje, licenciranje, ustvarjanje odcepljenih podjetij, objave ter mobilnost raziskovalcev in drugih zaposlenih, ki sodelujejo pri teh dejavnostih;
12. program nacionalnih raziskav je specifičen raziskovalni program za potrebe raziskovanja tematik značilnih za Republiko Slovenijo;
13. raziskovalec oziroma raziskovalka (v nadaljnjem besedilu: raziskovalec) je fizična oseba, ki izvaja znanstvenoraziskovalno dejavnost in izpolnjuje pogoje, določene s tem zakonom in predpisi, ter je vpisana v zbirko podatkov o izvajalcih znanstvenoraziskovalne dejavnosti;

14. raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države (v nadaljnjem besedilu: raziskovalec iz tretje države) je državljan tretje države z doktoratom ali ustrezno visokošolsko kvalifikacijo, ki mu omogoča vpis v programe doktorskih študijev, ki ga izbere raziskovalna organizacija, za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu s tem zakonom;
15. raziskovalna infrastruktura so zmogljivosti, sredstva ali storitve, ki so večja oprema ali nabor instrumentov in pomenijo oziroma dopolnjujejo vire znanja, kot so zbirke, arhivi in podatkovne baze. Raziskovalna infrastruktura vključuje tudi zaposlene, ki so potrebni za njeno delovanje;
16. raziskovalna oprema: je strojna oziroma programska oprema, ki je nujna za izvajanje raziskovalne dejavnosti po standardih stroke;
17. raziskovalna organizacija je pravna oseba javnega ali zasebnega prava ter samostojni podjetnik posameznik, ki izpolnjujejo pogoje, določene s tem zakonom in predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona, za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in je vpisana v zbirko podatkov o izvajalcih znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
18. raziskovalna skupina je skupina raziskovalcev, tehničnih in strokovnih sodelavcev, ki izvaja znanstvenoraziskovalno dejavnost v raziskovalnih organizacijah;
19. raziskovalni program predstavlja zaokroženo področje znanstvenoraziskovalnega dela, za katero je pričakovati, da bo aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju, in je takega pomena za Republiko Slovenijo, da obstaja državni interes, opredeljen v strategiji za področje raziskovalne in inovacijske dejavnosti;
20. raziskovalni projekti so kratkoročne raziskave, ki se lahko izvajajo kot temeljni ali aplikativni projekt in industrijske raziskave ter eksperimentalni razvoj;
21. raziskovalni projekt – temeljni je eksperimentalno ali teoretično delo, katerega osnovni cilj je pridobivanje novega znanja na podlagi temeljnih pojavov in opazovanih dejstev. Usmerjeno je k iskanju novih občin spoznanj in zakonitosti;
22. raziskovalni projekt – aplikativni je izvirno raziskovanje, ki je usmerjeno k pridobitvi novega znanja. Usmerjeno je k specifičnim praktičnim ciljem ali namenom, v pridobivanje znanja ali razumevanje za določanje načinov, s katerimi lahko zadovoljimo spoznane ali opredeljene potrebe;
23. raziskovalni projekt – industrijska raziskava je načrtovana raziskava ali kritična preiskava, usmerjena v pridobivanje novega znanja in spretnosti za razvoj novih proizvodov, procesov ali storitev ali za znatno izboljšanje obstoječih proizvodov, procesov ali storitev. Vključujejo oblikovanje komponent kompleksnih sistemov, ki so potrebni za industrijske raziskave, zlasti za vrednotenje generične tehnologije, pri čemer so izključeni prototipi, kakor jih zajema eksperimentalni razvoj;
24. raziskovalni projekt – eksperimentalni razvoj vključuje pridobivanje, združevanje, oblikovanje in uporabo obstoječega znanstvenega, tehnološkega, poslovnega ali drugega ustreznega znanja in spretnosti za namene izdelovanja načrtov in ureditev ali oblikovanja zanove, spremenjene ali izboljšane proizvode, procese ali storitve. Ti lahko vključujejo npr. tudi druge dejavnosti, usmerjene v konceptualne opredelitve, načrtovanje in dokumentacijo novih proizvodov, procesov in storitev. Dejavnosti lahko vključujejo proizvodne osnutke, risbe, načrte ali drugo dokumentacijo, če niso namenjeni tržni uporabi;
25. razvojni dejavnost naslavlja industrijske raziskave med okvirno tehnološko stopnjo pripravljenosti 3 in 6, to je demonstracijo tehnologije v relevantnem okolju;

26. splošni akt Javne agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije je splošni akt za izvrševanje javnih pooblastil, izdan po predhodnem soglasju ministra, pristojnega za znanost, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije;
27. strateški dokumenti države in EU so dokumenti dolgoročnega načrtovanja razvoja posameznih dejavnosti, ki jih je sprejela država in različni organi na ravni EU.
28. strokovni sodelavec oziroma strokovna sodelavka (v nadaljnjem besedilu: strokovni sodelavec) je fizična oseba, ki izvaja strokovne in podporne dejavnosti za podporo znanstvenoraziskovalni dejavnosti;
29. tehnološka stopnja pripravljenosti je raven tehnološke razvitosti in je opredeljena v devetih stopnjah, in sicer: a) TRL 1 – Osnovni principi – opaženi in sporočeni b) TRL 2 – Zamisel tehnologije in/ali izoblikovana uporabnost c) TRL 3 – Analitičen in eksperimentalni dokaz kritične funkcije in/ali značilnosti v potrditev koncepta d) TRL 4 – Potrditev tehnološke sestavine in/ali osnovnega tehnološkega podsistema v laboratorijskem okolju e) TRL 5 – Potrditev tehnološke sestavine in/ali osnovnega tehnološkega podsistema v ustrezno oblikovanem okolju f) TRL 6 – Tehnološki sistem/model podsistema ali demonstracijski prototip v ustrezno oblikovanem okolju g) TRL 7 – Demonstracija prototipa tehnološkega sistema v operativnem okolju h) TRL 8 – Dejanski tehnološki sistem je dokončan in s tehničnimi preizkusi ter demonstracijo kvalificiran i) TRL 9 – Tehnološki sistem/oprema je "kvalificirana" z uspešno izvedbo operativnih nalog;
30. temeljne raziskave pomenijo eksperimentalno ali teoretično delo, ki se izvaja predvsem zaradi pridobivanja novega znanja o temeljnih načelih pojavov in opazovanih dejstev, ne da bi bilo neposredno usmerjeno v tržno uporabo. Med temeljne raziskave sodijo tudi aplikativne raziskave, če so usmerjene k določenim praktičnim namenom ali ciljem, njihovi rezultati pa so odprto dostopni;
31. tretja država je država, ki ni država članica Evropske unije;
32. upravna in podporna dejavnost so vse spremljajoče dejavnosti, ki zagotavljajo nemoteno izvedbo znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
33. zasebni raziskovalec oziroma zasebna raziskovalka (v nadaljnjem besedilu: zasebni raziskovalec) je fizična oseba, ki kot zasebnik neodvisno izvaja znanstvenoraziskovalno dejavnost kot edini ali glavni poklic, izpolnjuje pogoje, določene s tem zakonom in predpisi, izdanimi na podlagi tega zakona in je vpisan v zbirko podatkov o izvajalcih raziskovalne dejavnosti;
34. znanstvenoraziskovalna dejavnost je ustvarjanje novega znanja in prenos znanja ter obsega različne aktivnosti od temeljnih in aplikativnih raziskav do eksperimentalnega razvoja, to je okvirno do tehnološke stopnje pripravljenosti 3 oziroma do eksperimentalne potrditve koncepta, vključno z industrijskimi raziskavami, kakor tudi razvoj znanstvenih kadrov, raziskovalno opremo in raziskovalno infrastrukturo ter investicije in investicijsko vzdrževanje, mednarodno znanstveno sodelovanje ter znanstveno komuniciranje (npr. znanstvene publikacije, monografije, konference, promocija znanosti);

(2) V tem zakonu uporabljeni izrazi v moški slovnični obliki, veljajo za ženski in moški spol.

II. ORGANIZIRANOST ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA IN INOVACIJSKEGA SISTEMA

6. člen

(znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem)

(1) Znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem sestavljajo nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, ki medsebojno sodelujejo in se povezujejo ter vključuje več ravni razvoja:

- temeljna znanstvenoraziskovalna raven, ki se nanaša na temeljne in aplikativne raziskave, to je praviloma do potrditve koncepta;
- raziskovalno razvojna raven, ki se nanaša na industrijske raziskave, to je praviloma do demonstracije v relevantnem okolju;
- razvojno inovacijska raven, ki se nanaša na eksperimentalni razvoj, to je do komercializacije rešitev na trgu;

(2) V okviru znanstvenoraziskovalne dejavnosti se izvajata ravni iz prve in druge alineje prejšnjega odstavka, v okviru inovacijske dejavnosti pa druga in tretja raven razvoja, ki med seboj sodelujejo pri usklajevanju implementacije nacionalnih strateških raziskovalno-razvojnih prioritet v celotni lestvici tehnološke stopnje pripravljenosti.

(3) Sestavni del znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti iz prvega odstavka tega člena je podporno okolje, ki spodbuja mreženje, partnersko sodelovanje, prenos znanja in tehnologij ter ustvarjalnost in podjetnost.

(4) Nosilci nalog in financerja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema so, v skladu s svojimi pristojnostmi, ministrstvo, pristojno za znanost, ministrstvo, pristojno za tehnologijo, vladna služba, pristojna za razvoj, Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ARRS) in agencija, pristojna za tehnološki razvoj.

(5) Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti izvajajo tudi druga resorna ministrstva skladno s svojimi pristojnostmi ter institucije podpornega okolja v skladu z zakonom, ki ureja podporno okolje za podjetništvo.

(6) Izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu so raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci.

(7) Izvajalci inovacijske dejavnosti po tem zakonu so raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci, ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost.

(8) V okviru znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema se spodbuja sodelovanje in povezovanje deležnikov iz četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka tega člena.

1. Upravljanje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema

7. člen

(usmerjanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti)

(1) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada), preko ministrstev in vladnih služb uresničuje namen in cilje tega zakona ter izvaja naloge, ki se nanašajo na usmerjanje znanstvenih raziskav in inovacij na področjih njihovega dela, skladno s sprejetimi strategijami, vključno s financiranjem.

(2) Ključne naloge vlade, izhajajoče iz tega zakona, skladno s pristojnostmi ministrstev, so:

1. priprava usklajenih predlogov znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije in s tem povezanih politik;
2. izvajanje in usklajevanje nacionalne znanstvenoraziskovalne in inovacijske politike in organizacija znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih aktivnosti;
3. usklajevanje procesa opredelitve nacionalnih strateških razvojnih prioritet ter vzpostavitve in usklajevanje mehanizmov za njihovo izvedbo, vključno s sistemom upravljanja v smislu določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije;
4. financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njo povezanih infrastrukturnih in ostalih podpornih dejavnosti;
5. financiranje inovacijske dejavnosti in z njo povezanih podpornih dejavnosti;
6. usklajevanje in organizacija sodelovanja deležnikov na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v evropskem raziskovalnem prostoru;
7. usklajevanje in organizacija mednarodnega sodelovanja na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, vključno s potrebnim financiranjem;
8. načrtovanje, usmerjanje in financiranje aktivnosti za promocijo in pospeševanje razvojno-inovacijske dejavnosti in prenosa znanja;
9. izvajanje programov in ukrepov za sofinanciranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v gospodarstvu;
10. sodelovanje z organizacijami, ki izvajajo in povezujejo deležnike na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti (partnerstva in druge podporne organizacije);
11. druge, s predpisi določene naloge.

8. člen **(Razvojni svet Republike Slovenije)**

- (1) Razvojni svet Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: svet) je strokovno posvetovalno telo vlade za področje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.
- (2) Svet se sestaja najmanj dvakrat letno, od tega najmanj enkrat v času priprave državnega proračuna pred njegovim sprejetjem na vladi.
- (3) Svet opravlja naslednje naloge:
 1. predlaga vladi ukrepe s področja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti;
 2. sprejme izhodišča in usmeritve za pripravo znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije;
 3. spremlja rezultate in učinke ter razvoj na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, vključno z izvajanjem znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije;
 4. spremlja izvajanje programskih dokumentov za področje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ter izvajanje ukrepov in vrednotenje njihovih učinkov;
 5. obravnava učinkovitost in uspešnost izvajanja nalog inovacijske dejavnosti ter izvajanja strokovne in podporne dejavnosti za podporo inovacijski dejavnosti in vladi predlaga izboljšave;
 6. spremlja kakovost izvajanja večletnih strateških dokumentov javnih raziskovalnih organizacij;
 7. pri vprašanih, povezanih z znanstvenoraziskovalno dejavnostjo univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, sodeluje s Svetom Republike Slovenije za visoko šolstvo;

8. pri vprašanih, povezanih z znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnostjo podjetij, sodeluje z gospodarskimi združenji in drugimi deležniki;
 9. poroča vladi o svojem delu enkrat letno;
 10. na zaprosilo vlade oziroma pristojnega ministrstva, pripravlja mnenja s področij dela sveta;
 11. opravlja druge naloge, določene z zakonom.
- (4) Svet lahko v skladu s svojim poslovníkom imenuje delovne skupine, v katere lahko vključi domače oziroma tuje strokovnjake.
- (5) Delo sveta je javno.

9. člen **(sestava sveta)**

- (1) Mandat Sveta je štiri leta.
- (2) Svet sestavlja največ osemnajst članov. Svet sestavljajo naslednji člani:
- po položaju:
 1. predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti,
 2. predsednik Inženirske akademije Slovenije,
 3. predsednik Rektorske konference Republike Slovenije,
 4. predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije,
 5. predsednik Gospodarske zbornice Slovenije,
 6. direktor agencije, pristojne za znanstvenoraziskovalno dejavnost,
 7. direktor agencije, pristojne za tehnološki razvoj, __
 8. direktor Slovenskega podjetniškega sklada,
 9. ministri, pristojni za znanost, izobraževanje, tehnologijo, finance, razvoj in kohezijsko politiko, ki so člani brez glasovalne pravice,
 - imenovani:
 1. predstavnik reprezentativnih sindikatov za področje znanosti ali visokega šolstva,
 2. predstavnik razvojno inovacijskih partnerstev, ki ga predlaga minister pristojen za razvoj,
 3. predstavnik doktorskih študentov in mladih doktorjev znanosti, pri katerih od pridobitve prvega doktorata znanosti v času kandidature ni minilo več kot sedem let, in ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva,
 4. predstavnik raziskovalcev, ki ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva.
- (3) Kvalificirani predlagatelji članov, ki so imenovani na podlagi javnega poziva in sindikati, predlagajo v imenovanje eno kandidatko ženskega spola in enega kandidata moškega spola izmed katerih minister, pristojen za znanost, izbere člana na način, da je upoštevana spolna uravnoteženost članov sveta. Člane izbrane na podlagi poziva imenuje vlada.
- (4) Svet med svojimi člani izbere predsednika sveta za mandatno dobo dveh let. Minister ne more biti predsednik sveta.
- (5) Svet uredi svoje delo s poslovníkom, ki ga sprejme z večino glasov vseh članov.
- (6) Strokovna in administrativna dela za svet opravljajo periodično, s triletnim mandatom, ministrstvo pristojno za znanost, ministrstvo, pristojno za tehnologijo in vladna služba, pristojna za razvoj po tem vrstnem redu.
- (7) Sredstva za delovanje sveta, njegovih delovnih skupin in strokovnjakov zagotavlja ministrstvo ali vladna služba, ki opravlja strokovna in administrativna dela.

2. Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija

10. člen

(Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija)

(1) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija določa izhodišča, cilje, ukrepe, obseg in način financiranja ter kazalnike za spremljanje učinkovitosti nacionalne politike za izvajanje in spodbujanje razvoja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.

(2) V znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji se opredelijo upravljanje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, vključno s sistemi podpor raziskavam in inovacijam, nacionalne strateške razvojne prioritete ter cilji na področju kakovosti raziskovalnega dela, prenosa znanja za zagotavljanje inovativnega in visoko produktivnega gospodarstva in družbe, promocije znanosti, ustvarjalnosti in inovativnosti v družbi ter mednarodnega sodelovanja.

(3) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija predstavlja izhodišče za usmerjanje in določanje obsega sredstev državnega proračuna za izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.

11. člen

(priprava in sprejemanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije)

(1) Predlog znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije pripravi vlada na podlagi izhodišč in usmeritev za pripravo strategije, ki jih pripravi in sprejme svet. Vlada vsaka tri leta evalvira izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije ter državnemu zboru predloži v sprejem poročilo o njenem izvajanju s predlogom posodobitev.

(2) Znanstvenoraziskovalno in inovacijsko strategijo sprejme državni zbor na predlog vlade. V času izvajanja strategije vlada v okvirih, kot jih določa sistem upravljanja znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, določen v drugem odstavku 10. člena tega zakona, sprejme ustrezne ukrepe za njeno izvajanje.

(3) Za uresničevanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije so odgovorni ministri, pristojni za znanost, razvoj in tehnologijo.

(4) Vlada zagotavlja v državnem proračunu sredstva, potrebna za uresničevanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije.

(5) Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija je na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti podlaga za pripravo področnih strateških dokumentov države.

3. Financiranje

12. člen

(sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema)

(1) Sredstva za financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se zagotavljajo v državnem proračunu in iz drugih virov v skladu s cilji in prioritetami, določenimi v strateških dokumentih države, v raziskovalni in inovacijski strategiji ter Državnem programu razvojnih politik.

(2) Sredstva za znanstvenoraziskovalno dejavnost se namenijo za:

1. stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje sredstva za institucionalni steber financiranja, programski steber financiranja, razvojni steber financiranja in programe nacionalnih raziskav;
2. financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov, ki obsega raziskovalne projekte, raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno

opremo , razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in znanstvene monografije ter promocijo znanosti, s čimer se uresničuje cilje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije Slovenije;

3. financiranje javnih infrastrukturnih zavodov na podlagi programov dela;
4. investicije in investicijsko vzdrževanje v javnih raziskovalnih in javnih infrastrukturnih zavodih; sofinanciranje projektov, ki so izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila Republika Slovenija;
5. sofinanciranje projektov, ki so bili na razpisih v okviru centraliziranih programov Evropske unije odlično ocenjeni, vendar niso bili sprejeti v sofinanciranje;
6. sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti;
7. financiranje delovanja ARRS;
8. druge naloge oziroma namene, določene z zakonom ali drugim predpisom.

(3) Sredstva za inovacijsko dejavnost se namenijo predvsem za:

1. mreženje, krepitev sinergij in spodbujanje partnerstev v znanstvenoraziskovalnem in inovacijskem sistemu;
2. spodbujanje inovacijskih procesov in z njimi povezanih naložb podjetij v raziskave in inovacije;
3. spodbujanje raziskovalno inovacijskih projektov za razvoj novih proizvodov, storitev in procesov;
4. podporo pilotnim in demonstracijskim projektom za predstavitev, testiranje in demonstracijo novih rešitev;
5. spodbujanje krepitev kompetenc in inovacijskih potencialov;
6. mednarodno sodelovanje na področju inovacijske dejavnosti.

(4) Financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti se lahko izvaja tudi za naloge oziroma namene, določene v drugih zakonih, ki jih izvajajo in financirajo pristojna ministrstva.

13. člen

(državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

(1) Državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti se zagotavlja v višini najmanj 1 % BDP.

(2) Obseg državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti nad 1 % BDP se za drseče štiriletno obdobje določi v Državnem programu razvojnih politik, ki ga vlada sprejme v skladu z zakonom, ki ureja javne finance.

(3) Če je v posameznem letu rast BDP negativna ali rasti ni, se za državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v državnem proračunu zagotavlja sredstva najmanj v nominalni višini sredstev za ta namen preteklega leta.

14. člen

(financiranje inovacijske dejavnosti)

Financiranje inovacijske dejavnosti določa zakon, ki ureja podporno okolje za podjetništvo in ga izvaja javna agencija, pristojna za tehnološki razvoj, ter se zagotavlja s kontinuiranim izvajanjem instrumentov dodeljevanja javnih sredstev za spodbujanje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja z namenom aktivacije vseh nacionalnih razvojnih potencialov.

4. Javna agencija, pristojna za tehnološki razvoj

15. člen

(Javna agencija, pristojna za tehnološki razvoj)

(1) Na področju inovacijske dejavnosti agencija, pristojna za tehnološki razvoj:

1. izvaja programe in ukrepe za spodbujanje tehnološkega razvoja in inovacijske dejavnosti;
2. izvaja aktivnosti za promocijo tehnološkega razvoja in inovacijske dejavnosti ter prenosa znanja;
3. spodbuja mednarodno sodelovanje, prenos in uporabo mednarodnega tehnološkega znanja;
4. spodbuja povezovanje in prenos znanja med raziskovalnimi organizacijami in gospodarstvom;
5. vrednoti učinke vlaganj v industrijske raziskave in eksperimentalni razvoj na povečanje konkurenčnosti gospodarstva;
6. sodeluje z organizacijami, ki izvajajo znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost;
7. skladno s predpisi skrbi za redno poročanje o izvajanju letnih programov, uresničevanju finančnih načrtov in učinkih ministrstvu, pristojnemu za tehnologijo;
8. zagotavlja javnost dela in skrbi za informiranje javnosti;
9. opravlja druge strokovne naloge skladno z namenom, za katerega je bila ustanovljena.

(2) Delovanje agencije, pristojne za tehnološki razvoj, je opredeljeno v zakonu, ki ureja podporno okolje za podjetništvo.

III. ZNANSTVENORAZISKOVALNA DEJAVNOST

16. člen

(znanstvenoraziskovalna dejavnost)

Znanstvenoraziskovalna dejavnost je ustvarjanje novega znanja in prenos znanja ter obsega različne aktivnosti od temeljnih in aplikativnih raziskav do eksperimentalnega razvoja, to je okvirno do tehnološke stopnje pripravljenosti 3 oziroma do eksperimentalne potrditve koncepta, vključno z industrijskimi raziskavami, kakor tudi razvoj znanstvenih kadrov, raziskovalno opremo in raziskovalno infrastrukturo ter investicije in investicijsko vzdrževanje, mednarodno znanstveno sodelovanje ter znanstveno komuniciranje (npr. znanstvene publikacije, monografije, konference, promocija znanosti ipd.).

IV. FINANCIRANJE ZNANSTVENORAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

1. Stabilno financiranje

17. člen

(stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

(1) Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD) so skupna sredstva javnih raziskovalnih organizacij, drugih javnih zavodov, ki izvajajo javno službo skladno s tem zakonom, in sredstva koncesionarjev na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: prejemniki stabilnega financiranja).

(2) Sredstva S-ZRD sestavljajo sredstva za institucionalni steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: ISF), programski steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: PSF), razvojni steber financiranja (v nadaljnjem besedilu: RSF) in sredstva za programe nacionalnih raziskav (v nadaljnjem besedilu: PNR) in so zagotovljena v državnem proračunu.

18. člen

(Institucionalni steber financiranja)

(1) ISF je namenjen financiranju infrastrukturne, upravljske in podporne dejavnosti ter drugi institucionalni infrastrukturi prejemnikov stabilnega financiranja.

(2) Infrastrukturna dejavnost predstavlja zaokroženo celoto vzdrževanja raziskovalne infrastrukture kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti prejemnikov stabilnega financiranja, ki se lahko izvaja v različnih oblikah. Infrastrukturna dejavnost se evalvira v okviru evalvacij iz 32. in 33. člena tega zakona.

(3) Upravna in podporna dejavnost so vse spremljajoče dejavnosti, ki zagotavljajo nemoteno izvedbo znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(4) Vsebino, obseg, izvajalce in delovanje infrastrukturne dejavnosti določijo prejemniki stabilnega financiranja v skladu z normativi in standardi iz 40. člena tega zakona ter aktom prejemnika stabilnega financiranja iz 30. člena tega zakona.

19. člen

(Programski steber financiranja)

(1) PSF je namenjen financiranju raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev.

(2) Raziskovalni program predstavlja zaokroženo področje znanstvenoraziskovalnega dela, za katero je pričakovati, da bo aktualno in uporabno v daljšem časovnem obdobju, in je takega pomena za Republiko Slovenijo, da obstaja državni interes, opredeljen v strategiji za področje raziskovalne in inovacijske dejavnosti. Raziskovalni programi so evalvirani v skladu z 32. členom tega zakona.

(3) Naslov, vsebino, obseg, delovanje, vodjo raziskovalnega programa in sestavo skupine raziskovalcev ter strokovnih in tehničnih sodelavcev, ki izvajajo raziskovalni program, določijo prejemniki stabilnega financiranja v skladu z normativi in standardi iz 40. člena tega zakona ter aktom prejemnika stabilnega financiranja iz 30. člena tega zakona.

(4) Podatki o raziskovalnem programu, vključno z rezultati in poročili so javno dostopni.

(5) Mladi raziskovalci so doktorski študenti, ki jih prejemnik stabilnega financiranja za pridobitev doktorske izobrazbe zaposli. Mladi raziskovalci so evalvirani v okviru evalvacije iz 32. in 33. člena tega zakona.

(6) Število doktorskih mest, določitev mentorjev, program usposabljanja, kriteriji, ocenjevanje in izbor kandidatov za mlade raziskovalce določijo prejemniki stabilnega financiranja v skladu s pravili prejemnika stabilnega financiranja in se opredeli v pogajanjih iz 29. člena tega zakona.

20. člen **(razvojni steber financiranja)**

RSF je namenjen spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in sicer kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizaciji, prenosu znanja in sodelovanju z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v dokumentih razvojnega načrtovanja države ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja.

21. člen **(sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti)**

(1) Obseg sredstev za stabilno financiranje se izračuna na sledeči način:

$$S\text{-ZRD} = ISF + PSF + RSF + PNR$$

(2) Če je rast BDP negativna, se ne glede na tretji odstavek 13. člena sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalnega dela zagotavljajo najmanj v višini sredstev za stabilno financiranje preteklega leta.

22. člen **(sredstva za ISF in PSF)**

(1) Vsota sredstev za ISF in PSF je vsota sredstev za institucionalni in programski steber financiranja vseh prejemnikov stabilnega financiranja, kar se izračuna na naslednji način:

$$ISF + PSF = \sum_i (ISF\text{-}O + PSF\text{-}O)_i$$

pri čemer je ISF-O institucionalni steber financiranja posameznega prejemnika stabilnega financiranja in PSF-O programski steber financiranja posameznega prejemnika stabilnega financiranja, I je posamezni prejemnik stabilnega financiranja.

(2) Vsota ISF in PSF se letno poveča za najmanj 30 in največ 50 odstotkov letne rasti državnih proračunskih sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost ministrstva, pristojnega za znanost, upoštevaje razpoložljiva proračunska sredstva.

(3) Vsota ISF in PSF se dodatno poveča v primeru ustanovitve nove javne raziskovalne organizacije oziroma dodelitve novih koncesij ali če se poveča raziskovalna infrastruktura prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z osmim odstavkom 26. člena tega zakona.

23. člen **(sredstva za RSF)**

(1) Sredstva za RSF za pogodbeno obdobje se določijo v skladu z nacionalnimi prioritetami in so največ 10 odstotkov vsote sredstev ISF in PSF. Delež sredstev za RSF za vsako pogodbeno obdobje s sklepom določi minister, pristojen za znanost, upošteva razpoložljiva proračunska sredstva.

(2) Sredstva za RSF so za celotno pogodbeno obdobje enaka, razen če se v prvem letu pogodbenega obdobja zmanjšajo sredstva za državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V tem primeru se sredstva za RSF lahko povečajo v prvem letu, ko se sredstva za državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti povečajo.

24. člen **(PNR in sredstva za PNR)**

(1) Sredstva za PNR so vsota letnih sredstev za programe nacionalnih raziskav prejemnikov stabilnega financiranja (v nadaljnjem besedilu: PNR-O) in ne smejo presegati 1 % vsote sredstev ISF in PSF.

(2) Za potrebe raziskovanja tematik, značilnih za Republiko Slovenijo, vlada, na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, določi tematike nacionalnih raziskav in obseg sredstev za ta namen. Nabor tematik mora biti skladen s prioritetskimi področji, opredeljenimi v strateških dokumentih države. Aktivnosti, ki so predmet financiranja v okviru PNR, se ne financirajo na podlagi 3. točke drugega odstavka 12. člena tega zakona.

(3) Izbor PNR se izvede v okviru poziva ARRS prejemnikom stabilnega financiranja na tematikah iz drugega odstavka tega člena za šestletno pogodbeno obdobje.

(4) Izbor PNR se lahko izvede eno leto pred začetkom pogodbenega obdobja in se ocenjuje po kriterijih za izbor PNR, opredeljenih v splošnem aktu ARRS.

25. člen **(določanje sredstev za stabilno financiranje prejemnikov stabilnega financiranja)**

Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: ZRD-O) so vsota sredstev ISF-O, PSF-O, RSF-O in PNR-O, kar se izračuna na naslednji način:

$$\text{ZRD-O} = \text{ISF-O} + \text{PSF-O} + \text{RSF-O} + \text{PNR-O}$$

26. člen **(določanje sredstev za ISF-O in PSF-O)**

(1) Vsota ISF-O in PSF-O se za vsako leto šestletnega pogodbenega obdobja določi tako, da se vsota ISF-O in PSF-O preteklega leta poveča sorazmerno, upošteva rast vsote ISF in PSF glede na preteklo leto, kar se izračuna na naslednji način:

$$(\text{ISF-O} + \text{PSF-O})_t = (\text{ISF-O} + \text{PSF-O})_{t-1} * (\text{ISF} + \text{PSF})_t / ((\text{ISF} + \text{PSF})_{t-1})$$

pri čemer je:

t – tekoče leto

t-1 – preteklo leto.

(2) Vsaj polovico letne rasti sredstev za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti mora prejemnik stabilnega financiranja nameniti za PSF-O.

(3) V prvem in četrtem letu pogodbenega obdobja se največ 10 % vsote sredstev PSF in ISF prejemnikom stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti dodeli ob upoštevanju kazalnikov znanstvene odličnosti, družbenega in gospodarskega vpliva in mednarodne vpetosti.

(4) Delež sredstev iz prejšnjega odstavka določi minister, pristojen za znanost tako, da sprememba na ravni posameznega prejemnika stabilnega financiranja ne presega 3 %.

(5) Način izračuna dodelitve deleža sredstev in merila za opredelitev kazalnikov iz tretjega odstavka tega člena se določi v predpisu vlade in podrobneje v splošnem aktu ARRS.

(6) Prejemniku stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti se sredstva za ISF-O oziroma PSF-O v prvem letu pogodbenega obdobja zmanjšajo, če mu upade obseg znanstvenoraziskovalne dejavnosti v zadnjem pogodbenem obdobju.

(7) Zmanjšanje skupnega obsega sredstev ISF-O in PSF-O iz prejšnjega odstavka tega člena znaša:

- 1 % , če se obseg ISF-O in PSF-O, merjen v FTE zmanjša od 10 % do vključno 15 %,
- 2 % , če se obseg ISF-O in PSF-O, merjen v FTE zmanjša za več kot 15 % do vključno 20 %,
- 5 % , če se obseg ISF-O in PSF-O, merjen v FTE zmanjša za več kot 20 %.

(8) Sredstva za ISF-O se lahko povečajo, če se poveča raziskovalna infrastruktura prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, v skladu s strateškimi dokumenti države ob predhodnem soglasju vlade.

(9) Ne glede na šesti odstavek tega člena se sredstva za ISF-O lahko zmanjšajo, če se s soglasjem vlade zmanjša infrastrukturna aktivnost prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V tem primeru se ne uporabljajo določila šestega odstavka tega člena.

(10) S splošnim aktom ARRS se določi način merjenja obsega znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti in podrobnejši način zmanjšanja sredstev ISF-O iz tega člena.

(11) S splošnim aktom ARRS se določi tudi način izračuna dodelitve sredstev ISF-O in PSF-O za novega prejemnika stabilnega financiranja.

(12) Sredstva za mlade raziskovalce so izvzeta iz izračuna, opredeljenega v šestem in sedmem odstavku tega člena.

27. člen **(določanje sredstev RSF-O)**

(1) Sredstva za RSF-O so celotno pogodbeno obdobje enaka, razen če se v prvem letu pogodbenega obdobja zmanjšajo sredstva za državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V tem primeru se sredstva za RSF-O lahko povečajo v prvem letu, ko se sredstva za državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti povečajo.

(2) Sredstva za RSF-O so največ 10 odstotkov vsote sredstev ISF-O in PSF-O in se za vse prejemnike stabilnega financiranja določijo v enakem deležu.

(3) Namen porabe sredstev RSF-O se za prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti določijo za šestletno pogodbeno obdobje v pogajanjih v okviru pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

28. člen **(sredstva PNR-O)**

Prejemnik stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sredstva PNR-O pridobi s kandidiranjem na izbor programov nacionalnih raziskav v okviru poziva ARRS iz tretjega odstavka 24. člena tega zakona.

29. člen **(pogodba o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti)**

(1) Sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se določijo kot skupna sredstva, se prejemnikom stabilnega financiranja nakazujejo na podlagi šestletne pogodbe o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, sklenjene z ARRS.

(2) V pogodbi se za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz prejšnjega odstavka opredelijo zlasti:

1. strateški in dolgoročni cilji prejemnika stabilnega financiranja, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalniki, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti;
2. načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje predvsem načrtovan razvoj dejavnosti v okviru programskega in institucionalnega stebra;
3. razvojni cilji prejemnika stabilnega financiranja, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalniki, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti;
4. način in dinamika poročanja o doseganju ciljev;
5. ukrepi v primeru neizpolnjevanja določil pogodbe;
6. način in roki poročanja.

(3) Sestavine pogodbe iz prve, druge in tretje točke prejšnjega odstavka so predmet pogajanj. Na podlagi usmeritev ministrstva, pristojnega za znanost, rezultatov institucionalne samoevalvacije in evalvacije raziskovalnih programov prejemniki predlagajo sestavine pogodbe iz prve, druge in tretje alineje prejšnjega odstavka najkasneje do konca februarja šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje. Prejemniki stabilnega financiranja in ARRS oziroma ministrstvo, pristojno za znanost, pri pripravi in usklajevanju ciljev in ciljnih vrednosti upoštevajo nacionalne strateške razvojne prioritete.

(4) Postopek pogajanj za sklenitev pogodbe vodi minister, pristojen za znanost, ali od njega pooblaščen oseba, ob sodelovanju ARRS s pristojnim organom prejemnika in se mora zaključiti s sklenitvijo nove pogodbe do konca koledarskega leta šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje.

(5) Če se postopek sklenitve pogodbe ne zaključi v roku iz prejšnjega odstavka, se do sklenitve nove pogodbe izvaja začasno financiranje v obsegu, kot je bilo določeno v predhodni pogodbi.

(6) Podrobnejše določbe o vsebini pogodbe se določijo s splošnim aktom ARRS.

(7) Sklenjene pogodbe o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in poročila o doseganju ciljev, objavi ARRS na svoji spletni strani.

30. člen
(akt prejemnika stabilnega financiranja)

(1) Prejemnik stabilnega financiranja upravlja s sredstvi za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z aktom, ki ga sprejme pristojni organ prejemnika stabilnega financiranja, in ga v osmih dneh po sprejetju objavi na svoji spletni strani.

(2) Obvezne sestavine akta iz prejšnjega odstavka so določila o postopkih vrednotenja obstoječih raziskovalnih programov in kreiranja, ukinjanja in preoblikovanja novih, o načinu prehajanja raziskovalcev med raziskovalnimi programi, načinu določitve vodje raziskovalnega programa, vzpostavitve in delovanja posebnega sklada, katerega namen je financiranje kontinuitete dela med posameznimi projekti ter izvajanje drugih strateških nalog raziskovalne organizacije, določila o finančnih elementih delovanja raziskovalnega programa ter izvedbi institucionalne samoevalvacije.

(3) Obvezna sestavina akta iz prvega odstavka je tudi postopek določitve mentorjev mladih raziskovalcev, program usposabljanja, kriteriji, ocenjevanje in izbor kandidatov za mlade raziskovalce.

(4) Obvezna sestavina akta iz prvega odstavka je tudi določitev načina starostne in spolne uravnoteženosti vodij raziskovalnih programov in nosilcev ključnih vodstvenih funkcij.

31. člen
(podrobnejša ureditev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

Podrobnejše določbe stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu se določijo v posebnem predpisu vlade iz 40. člena tega zakona in izvedbeno v splošnem aktu ARRS iz 26. točke 5. člena tega zakona .

32. člen
(evalvacija raziskovalnih programov v okviru stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

(1) Evalvacije raziskovalnih programov izvaja ARRS periodično po področjih, kot so opredeljena v evalvacijskem postopku Evropskega raziskovalnega sveta, na obdobje šestih let. Evalvacija raziskovalnih programov se izvede v četrtem ali petem letu pogodbenega obdobja. Temeljna kriterija evalvacije sta znanstvena odličnost in družbeni vpliv. Predmet ocene je tudi predlagani program dela raziskovalnega programa in prejemnika stabilnega financiranja za tekoče pogodbeno obdobje. Vsebinsko evalvacijo znanstvenoraziskovalnega dela raziskovalnih programov izvajajo neodvisni strokovnjaki.

(2) ARRS v splošnem aktu določi način in metodologijo ocenjevanja ter minimalne standarde, ki jih mora izpolnjevati raziskovalna skupina in vsebujejo minimalne kriterije uspešnosti raziskovalne skupine, pri čemer se upoštevajo posebnosti posameznih ved.

(3) Rezultate evalvacije sestavljajo ocene raziskovalnih programov in priporočila za izboljšanje delovanja. Ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine se rezultati evalvacije objavijo na spletnih straneh ARRS v jeziku izvajanja evalvacije. Postopek in način izvajanja evalvacij podrobneje določi ARRS s splošnim aktom.

(4) Ob vsakokratni evalvaciji se izvede tudi evalvacija novih raziskovalnih programov na področjih, kjer poteka evalvacija.

33. člen
(institucionalna samoevalvacija)

(1) Institucionalna samoevalvacija je evalvacija znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jo izvaja prejemnik stabilnega financiranja, razen dejavnosti, ki se izvajajo kot javna služba v skladu z drugimi predpisi. Poleg rezultatov programske evalvacije iz 32. člena se v institucionalni samoevalvaciji obravnavajo tudi družbeni in gospodarski vpliv, vpetost v mednarodne in nacionalne projekte, raziskovalna in institucionalna infrastruktura, prenos znanja ter odprto znanost in druge znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jih izvaja prejemnik stabilnega financiranja.

(2) Samoevalvacija se izvede vsaka tri leta. Povzetek samoevalvacijskega poročila se objavi na spletni strani prejemnika stabilnega financiranja najkasneje v roku treh mesecev po sprejemu na pristojnem organu prejemnika stabilnega financiranja.

(3) Podrobnejše določbe o izvedbi institucionalne samoevalvacije se uredijo z aktom prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ob upoštevanju elementov iz prvega in drugega odstavka tega člena.

(4) Opravljena samoevalvacija v skladu s tem členom je pogoj za pristop k pogajanjem za novo pogodbeno obdobje.

2. Financiranje na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov

34. člen

(raziskovalni projekti)

(1) Raziskovalne projekte izvajajo raziskovalne organizacije oziroma zasebni raziskovalci skladno s tem zakonom in splošnim aktom ARRS oziroma podzakonskimi predpisi pristojnega ministrstva.

(2) Izvajanje raziskovalnih projektov, ki so namenjeni pripravi strokovnih podlag za odločanje in pripravo razvojnih in drugih politik ter spremljanje njihovega izvajanja, lahko država financira prek več ministrstev in drugih proračunskih porabnikov. Sodelovanje ministrstev in drugih proračunskih porabnikov usklajuje ministrstvo, pristojno za znanost v sodelovanju z ARRS.

(3) Sredstva za izvajanje raziskovalnih projektov se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih vsako leto izvaja pristojna agencija oziroma pristojno ministrstvo ob upoštevanju proračunskih možnosti.

(4) Letni razpisi iz tretjega odstavka tega člena, ki jih izvaja ARRS, se izvedejo v treh ločenih kategorijah glede na karierno stopnjo raziskovalcev, skladno z delitvijo razpisov ERC. Nobena od kategorij ne sme obsegati manj kot 20 % sredstev, namenjenih za ta namen. Delitev sredstev med kategorijami na podlagi morebitnih usmeritev ministrstva pristojnega za znanost, opredeli ARRS v letnem programu dela.

(5) V sklop razpisov iz tretjega odstavka tega člena spadajo tudi razpisi za podoktorske projekte, ki se objavljajo letno kot ločeni razpisi in katerih obseg ne sme biti manjši od 20 % sredstev za namen iz tretjega odstavka tega člena.

35. člen

(raziskovalna infrastruktura in raziskovalna oprema)

(1) Način in področja razvoja raziskovalne infrastrukture določa nacionalni strateški dokument Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture, ki ga sprejme vlada na predlog ministrstva, pristojnega za znanost.

(2) Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture pripravi ministrstvo pristojno za znanost na podlagi Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in strateških dokumentov Evropske unije.

(3) Sredstva za vzpostavitev raziskovalne infrastrukture se dodeljujejo prek javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARRS ali ministrstvo, pristojno za znanost.

(4) Sredstva za nakup raziskovalne opreme se dodeljujejo preko javnih razpisov oziroma javnih pozivov, ki jih izvaja ARRS ali ministrstvo, pristojno za znanost.

36. člen

(mednarodno sodelovanje)

(1) Ministrstvi, pristojni za znanost in tehnologijo, medsebojno usklajujeta mednarodne aktivnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ter evropskih politik s poudarkom na evropskem raziskovalnem prostoru, evropskih okvirnih programih in drugih mednarodnih programih.

(2) V skladu z veljavnimi strateškimi dokumenti države za področje raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ARRS oziroma druga pravna oseba javnega prava na podlagi javnih razpisov sofinancira mednarodne dejavnosti na področju raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij iz sredstev državnega proračuna.

(3) Za sofinanciranje projektov, ki so izbrani v sofinanciranje na podlagi mednarodnih evalvacij v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila Republika Slovenija, ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava lahko sklepa neposredne pogodbe o sofinanciranju z izbranimi prijavitelji.

(4) Projekte, ki so bili na razpisih v okviru centralnih programov Evropske unije odlično ocenjeni, vendar niso bili sprejeti v sofinanciranje, lahko ministrstvo, pristojno za znanost, tehnologijo, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava sofinancira v okviru svojih pristojnosti in finančnega načrta preko neposredne pogodbe o sofinanciranju, v skladu s predpisom vlade iz 40. člena tega zakona ali splošnim aktom ARRS oziroma agencije, pristojne za tehnološki razvoj.

37. člen

(razvoj znanstvenih kadrov)

(1) Razvoj znanstvenih kadrov vključuje zagotavljanje sredstev za kadrovske pomlajevanje raziskovalnih skupin, doktorska in podoktorska usposabljanja, razvoj nadaljnje raziskovalne kariere raziskovalcev ter za reintegracijo slovenskih raziskovalcev, ki delujejo v tujini, v skladu s splošnim aktom ARRS oziroma agencije, pristojne za tehnološki razvoj, ali podzakonskim aktom pristojnega ministrstva.

(2) Raziskovalci iz prvega odstavka tega člena morajo imeti z raziskovalno organizacijo sklenjeno delovno razmerje. Postopek zaposlitve mora biti pregleden in mednarodno primerljiv ter skladu z Evropsko listino za raziskovalce in Evropskim kodeksom ravnanja pri zaposlovanju raziskovalcev. V primeru zaposlitve za določen čas, se le-ta sklene za celotno obdobje trajanja aktivnosti iz prejšnjega odstavka.

3. Financiranje javnih infrastrukturnih zavodov

38. člen

(financiranje javnih infrastrukturnih zavodov)

Sredstva za plače in druge stroške dela za zaposlene, prispevke delodajalca za socialno varnost in izdatke za blago in storitve ter raziskovalno infrastrukturo se javnim infrastrukturnim zavodom določijo s pogodbo med javnim infrastrukturnim zavodom in ministrstvom, pristojnim za znanost, ob upoštevanju letnega programa dela javnega infrastrukturnega zavoda in finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost.

4. Investicije in investicijsko vzdrževanje

39. člen

(investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov)

(1) Sredstva za investicije javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov se določijo v skladu z letnim načrtom ravnanja s stvarnim premoženjem javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda, ki je sestavni del letnega programa dela javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda, in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost.

(2) Sredstva za investicije so namenjena zagotavljanju pogojev za izvajanje dejavnosti javnih raziskovalnih oziroma infrastrukturnih zavodov.

(3) Sredstva za investicije se namenijo za gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo, pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja.

(4) Javnemu raziskovalnemu zavodu se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi meril, opredeljenih v sklepu ministrstva, pristojnega za znanost, in se mu dodelijo na podlagi pogodbe o sofinanciranju investicij oziroma investicijskega vzdrževanja, sklenjene med ministrstvom pristojnim za znanost in javnim raziskovalnim zavodom.

(5) Javnemu infrastrukturnemu zavodu se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi letnega programa dela javnega infrastrukturnega zavoda in finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost in se mu nakažejo na podlagi letne pogodbe sklenjene med ministrstvom pristojnim za znanost in javnim infrastrukturnim zavodom.

(6) Sredstva za investicijsko vzdrževanje se lahko nameni tudi drugim raziskovalnim organizacijam, ki imajo veliko raziskovalno infrastrukturo, sofinancirano iz javnih sredstev in ki je javno dostopna pod enakimi pogoji, kot to velja za javne raziskovalne organizacije. Način in pogoje sofinanciranja določi minister, pristojen za znanost v pogodbi o sofinanciranju.

V. NORMATIVI IN STANDARDI ZA FINANCIRANJE ZNANSTVENORAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

40. člen

(posebni predpis)

Normative in standarde za določitev obsega sredstev za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financira iz državnega proračuna na podlagi cene ekvivalenta polne zaposlitve ter za spremljanje in porabo sredstev državnega proračuna, sprejme vlada na predlog ministra, pristojnega za znanost .

VI. ORGANIZIRANOST IN IZVAJANJE ZNANSTVENORAZISKOVALNE DEJAVNOSTI

1. Etika v znanosti

41. člen

(Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti)

(1) Nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti skrbijo za uveljavljanje načel znanstvene integritete in dobre znanstvene prakse ter sprejemajo ustrezne ukrepe zoper njihove kršitve.

(2) Za obravnavanje etičnih vprašanj in ravnanj v znanstvenoraziskovalni dejavnosti se vzpostavi Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti.

(3) Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti je neodvisno telo, njegov mandat traja štiri leta. Člani sveta so lahko zaporedoma imenovani oziroma izvoljeni največ dvakrat.

(4) Člane Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti imenuje Slovenska akademija znanosti in umetnosti (v nadaljnjem besedilu: SAZU) in sicer dva člana na predlog SAZU, enega na predlog Inženirske akademije Slovenije, tri člane na predlog Rektorske konference Republike Slovenije, tri člane na predlog Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, enega na predlog Skupnosti samostojnih visokošolskih zavodov ter enega na predlog ARRS. Člani Nacionalnega sveta za integriteto v znanosti so pri svojem delovanju neodvisni.

(5) Predlagatelji iz prejšnjega odstavka predlagajo v imenovanje dvojno število predpisanih članov, enako število ženskega in moškega spola. Predsednik SAZU izmed predlaganih članov izbere sestavo sveta na način, da je upoštevana spolna uravnoteženost članov.

(6) Predsednika Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti in njegovega namestnika izvolijo člani izmed sebe na način, da sta na položajih uravnoteženo zastopana oba spola.

(7) Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti se konstituira in lahko prične z delom, ko je imenovanih vsaj šest članov.

(8) Člani Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti delujejo strokovno, samostojno in neodvisno ter pri svojem delovanju niso vezani na sklepe, stališča in navodila institucij, ki so jih imenovali, ali drugih institucij. Član ne more biti funkcionar v izvršilni veji oblasti ali nosilec vodstvenih funkcij v javnih raziskovalnih organizacijah. Sestava sveta mora upoštevati spolno uravnoteženost in uravnoteženost znanstvenih disciplin. Člani Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti pri izvajanju nalog in sprejemanju odločitev upoštevajo načela preprečevanja konflikta interesov in načela nepristranskosti.

(9) Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti deluje na sedežu SAZU. Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti sprejme poslovnik za svoje delovanje z dvotretjinsko večino (osem članov). Kot pomoč pri svojem delu lahko imenuje strokovne komisije.

(10) Naloge Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti so:

1. preventivno delovanje in izobraževanje na področju etike v znanosti z namenom spodbujanja dobrih praks in preprečevanja nepoštenosti ter lažnih informacij;
2. sprejemanje mnenj o ravnanju v skladu z etičnimi pravili po lastni presoji ter na predlog institucij ali posameznikov, kadar svet to oceni za primerno;
3. sodelovanje z etičnimi komisijami v raziskovalnih in visokošolskih organizacijah ter podajanje svetovalnih mnenj oziroma priporočil k njihovim internim etičnim kodeksom;
4. sodelovanje v mednarodnih omrežjih in združenjih;
5. spodbujanje raziskovanja in seznanjanja javnosti z vprašanji etike v znanstvenoraziskovalni dejavnosti;
6. objava letnega poročila.

(11) Sredstva za delovanje Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti zagotavlja Republika Slovenija v okviru proračunskih sredstev SAZU poleg proračunskih sredstev za delovanje SAZU, določenih v skladu z zakonom, ki ureja delovanje SAZU. Finančno ovrednoten program delovanja Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti je del finančno ovrednotenega letnega programa SAZU.

2. Odprta znanost in odprti dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov

42. člen

(odprta znanost)

Pri izvajanju in financiranju znanstvenoraziskovalnega dela se upoštevajo načela odprte znanosti. Odprta znanost obsega predvsem odprt dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov, vrednotenje kakovosti in vpliva znanstvenoraziskovalnega dela ter povezovanje in vključevanje zainteresirane javnosti. Podrobnejše zahteve za izvajanje znanstvenoraziskovalnega dela po načelih odprte znanosti določi vlada v predpisu iz 40. člena tega zakona, ob upoštevanju veljavne nacionalne strategije in priporočil evropskih raziskovalnih politik. Ukrepi odprte znanosti se opredelijo v strategiji, ki jo sprejme vlada.

43. člen

(dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov)

(1) V okviru raziskav, sofinanciranih z javnimi viri, mora financer zahtevati, izvajalec znanstvenoraziskovalne dejavnosti pa zagotoviti odprt dostop do vseh recenziranih znanstvenih člankov, ki se nanašajo na raziskovalne rezultate. Izvajalci si morajo prizadevati tudi za odprto dostopnost drugih vrst znanstvenih publikacij.

(2) Raziskovalni podatki in z njimi povezani rezultati raziskav (v nadaljevanju: raziskovalni podatki), sofinancirani z javnimi viri, morajo biti odprti in dostopni, ob upoštevanju omejitev, ki jih nalaga varstvo intelektualne lastnine, varnost oseb ali države, če ni drugače določeno z drugimi predpisi. Odprti raziskovalni podatki morajo biti objavljeni ali drugače dostopni na način, ki omogoča njihovo preglednost, dostopnost, interoperabilnost ter možnost ponovnega vrednotenja in uporabe.

(3) Osebni podatki iz raziskav sofinanciranih z javnimi viri se lahko naknadno obdelujejo za podobne ali druge raziskovalne namene v skladu z zakonom, ki ureja varovanje osebnih podatkov.

(4) Javna raziskovalna organizacija ali drugi pristojen javni zavod lahko kot upravljalec teh podatkov za izvajanje določb prvega, drugega oziroma tretjega odstavka tega člena vzpostavi certificirana področna podatkovna središča za raziskovalne podatke, vključno z osebnimi podatki.

(5) Podrobnejše zahteve glede priprave znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov iz prvega in drugega odstavka tega člena ter roke za zagotovitev odprtega dostopa določi vlada v predpisu iz 40. člena tega zakona.

(6) Za sofinanciranje izvajanja ukrepov odprte znanosti, ministrstvo, pristojno za znanost ali ARRS lahko sklepa neposredne pogodbe o sofinanciranju.

44. člen **(znanstvene revije in monografije slovenskih založnikov)**

(1) Znanstvene revije izdajateljev s sedežem v Republiki Sloveniji in zamejstvu, ki vsebujejo recenzirane članke in je njihovo izdajanje sofinancirano z javnimi viri, morajo zagotoviti odprti dostop do svojih vsebin.

(2) Javno financiranje znanstvenih monografij se izvaja pod pogoji, ki omogočajo odprti dostop do celotnih besedil znanstvenih monografij ob objavi in upravljanju avtorskih pravic s prostimi licencami.

45. člen **(preverjanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov)**

Preverjanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov izvaja financer v okviru spremljanja izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Posledice neizpolnjevanja določil o odprtem dostopu v okviru izvajanja instrumentov določi financer v podzakonskih predpisih oziroma ARRS v splošnem aktu.

46. člen **(povezljivost nacionalne infrastrukture za odprti dostop in odprti dostop v vrednotenju znanosti)**

(1) Nacionalna infrastruktura za odprti dostop mora biti povezljiva (interoperabilna) z ustreznimi evropskimi in mednarodnimi infrastrukturami.

(2) Vrednotenje raziskovalcev, raziskovalnih organizacij, raziskovalnih programov in projektov uporablja in spodbuja odprto dostopnost znanstvenih informacij v obliki publikacij in raziskovalnih podatkov.

3. Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije - ARRS

47. člen (način in namen ustanovitve ARRS)

(1) ARRS je oseba javnega prava, ki jo ustanovi Republika Slovenija, in je posredni proračunski uporabnik.

(2) Vloga ARRS je opravljanje strokovnih, razvojnih in izvršilnih nalog v zvezi z izvajanjem sprejete strategije za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti oziroma njenih posameznih delov ter izvajanje drugih nalog spodbujanja znanstvenoraziskovalne in z njo povezane inovacijske dejavnosti, v skladu z namenom, določenim v aktu o ustanovitvi, in morebitnimi usmeritvami ministrstva, pristojnega za znanost.

(3) ARRS opravlja s tem zakonom določene naloge v javnem interesu za zagotovitev trajnega, strokovnega in neodvisnega odločanja o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna.

(4) Glede vprašanj, ki s tem zakonom niso urejena, se uporablja zakon, ki ureja javne agencije.

48. člen (naloge ARRS)

Na ravni znanstvenoraziskovalne dejavnosti ARRS opravlja zlasti naslednje naloge:

1. izvaja stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njim povezane evalvacije ter sodeluje v postopku priprave in izvedbe pogajanj iz 29. člena tega zakona;
2. na podlagi neodvisne ter po metodologiji, merilih in postopkih mednarodno primerljive evalvacije odloča o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jih financira ARRS, in so opredeljene v tretji in peti točki drugega odstavka 12. člena tega zakona, ter izvaja njihovo financiranje;
3. spremlja izvedbo aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jih financira, pri izvajalcih aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti in v tem okviru spremlja predvsem znanstveno odličnost in širši družbeni učinek;
4. v okviru izvajanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jih financira, pri izvajalcih aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti nadzira zakonitost, gospodarnost in namenskost porabe dodeljenih finančnih sredstev;
5. spodbuja in financira mednarodno sodelovanje, še posebej v okviru evropskega raziskovalnega prostora;
6. pripravi in izvaja instrumente za neposredno financiranje aktivnosti, ki so bile na mednarodnih razpisih odlično ocenjene in ne financirane;
7. vodi zbirke podatkov, določene s tem zakonom;
8. sodeluje pri načrtovanju nacionalne raziskovalne politike;
9. ministrstvu, pristojnemu za znanost, pošilja letne programe dela in finančne načrte, kadrovske načrte, letna poročila in periodične samoevalvacije o kakovosti svojega delovanja;
10. spodbuja povezovanje z uporabniki (gospodarstvo in drugi deli družbe);
11. redno spremlja ustreznost in učinkovitost svojega delovanja;
12. razvija in vzdržuje sistem kakovosti delovanja ARRS;

13. izvaja druge naloge skladno z morebitnimi usmeritvami ministrstva, pristojnega za znanost, in sprejetim letnim programom dela in finančnim načrtom ter ustanovitvenim aktom ARRS.

49. člen

(izbor in izvajanje aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jih financira ARRS)

(1) V postopkih izbora, izvajanja in financiranja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki jih financira ARRS, in so opredeljene v tretji točki drugega odstavka 12. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti) se zakon, ki ureja javne agencije, ne uporablja.

(2) Kriteriji za izbor predlogov so odličnost, vpliv in kakovost ter učinkovitost izvedbe. V splošnih aktih ARRS se opredelijo tudi podrobnejša organizacija upravljanja javnih sredstev za aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, pogoji in kazalniki, postopki izbora, financiranje, spremljanje in nadziranje izvajanja aktivnosti.

(3) Merila, načini izračuna, metode ocenjevanja ter po potrebi podrobnejši postopek ocenjevanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, določi znanstveni svet agencije v metodologiji kot izvedbenem aktu.

(4) Neodvisni strokovnjaki izvajajo evalvacijo predlogov aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in so izbrani na podlagi svojih znanj in izkušenj ter kompetenc, primernih za izvedbo določene naloge.

(5) Neodvisni strokovni nadzor nad konsistentnostjo recenzentskega postopka opravljajo znanstveni uredniki, ki v postopku evalvacije ne sodelujejo kot evalvatorji iz prejšnje točke.

(6) Predlogi prijav za financiranje aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti se uvrstijo na prednostni seznam glede na evalvacijski rezultat. Pri izboru se upošteva prednostni seznam.

(7) Ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine, se lahko deli postopkov za izbor aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, pri katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku.

(8) Seznam neodvisnih strokovnjakov, ki so sodelovali v postopkih ocenjevanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, se skupno, ne glede na razpise, pri katerih so sodelovali, praviloma objavi enkrat letno na spletni strani ARRS. Identiteta recenzenta posameznega predloga aktivnosti je varovani osebni podatek, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

(9) Vsi razpisni postopki in postopki povezani s spremljanjem izvajanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, lahko potekajo samo v elektronski obliki.

(10) Zoper odločitev ARRS o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, ki jo na prvi stopnji sprejme direktor ARRS, in zoper odločitve direktorja ARRS oziroma od direktorja pooblaščen osebe, na podlagi katerih se v postopku izvajanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti urejajo pravice in obveznosti posameznikov oziroma pravnih oseb, lahko stranka v 15 dneh po vročitvi vloži ugovor. Stranka mora v ugovoru natančno opredeliti razloge, zaradi katerih vlaga ugovor. Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Ocena in pripadajoče pojasnilo ocenjevalca ne more biti predmet ugovora. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve. O ugovoru zoper odločitev o izboru raziskovalnih aktivnosti odloči upravni odbor ARRS, o ugovoru zoper druge odločitve v postopku izvajanja raziskovalnih aktivnosti pa tričlanska komisija za ugovore, ki jo imenuje direktor ARRS, v 60 dneh po njegovem prejemu ob smiselni uporabi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom določeno drugače. Zoper odločitev upravnega odbora ARRS in komisije za ugovore ni pritožbe, dopusten pa je upravni spor v skladu z zakonom, ki ureja upravni spor.

(11) Način vzpostavitve in dela tričlanske komisije ter postopek iz prejšnjega odstavka določi ARRS v splošnem aktu.

50. člen

(organi ARRS)

Organi ARRS so direktor, upravni odbor ARRS (v nadaljnjem besedilu: upravni odbor) in znanstveni svet ARRS (v nadaljnjem besedilu: znanstveni svet).

51. člen (upravni odbor ARRS)

- (1) Upravni odbor ima enajst članov ter se imenuje za mandatno obdobje dveh let.
- (2) Člane upravnega odbora imenuje in razrešuje ustanovitelj brez možnosti ponovnega imenovanja. Predsednika upravnega odbora izvoli upravni odbor med svojimi člani.
- (3) Ustanovitelj imenuje v upravni odbor pet članov predstavnikov vlade ter po enega člana na predlog Gospodarske zbornice Slovenije, Inženirske akademije Slovenije, SAZU, Rektorske konference Republike Slovenije, reprezentativnih sindikatov za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije. Člani upravnega odbora ne smejo biti direktorji raziskovalnih organizacij in njihovi pomočniki, rektorji, prorektorji, dekani, prodekani oziroma člani upravnih odborov raziskovalnih organizacij.
- (4) Kvalificirani predlagatelji predlagajo v imenovanje eno kandidatko ženskega spola in enega kandidata moškega spola izmed katerih minister, pristojen za znanost, izbere člana na način, da je v celotni sestavi upravnega odbora zagotovljena uravnotežena zastopanost obeh spolov skladno z zakonom, ki ureja enake možnosti spolov.
- (5) Člani upravnega odbora v času opravljanja funkcije ne smejo kandidirati za sredstva ARRS za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz tretje alineje drugega odstavka 12. člena tega zakona.
- (6) Člani upravnega odbora morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za kršitev dolžne skrbnosti ali zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

52. člen (pristojnosti upravnega odbora ARRS)

- (1) Upravni odbor je organ upravljanja in ima naslednje pristojnosti:
 1. nadzira vodenje poslov ter finančno in premoženjsko stanje agencije;
 2. sprejema večletne strategije razvoja agencije;
 3. sprejema periodična poročila o doseženih ciljih in rezultatih ter v zvezi s tem oblikuje svoja poročila, pri katerih navede ugotovitve, stališča in priporočila;
 4. sprejema splošne akte agencije za izvrševanje javnih pooblastil in statut po predhodnem soglasju ustanovitelja;
 5. imenuje zunanjega revizorja za pregled finančnega poslovanja agencije;
 6. daje soglasje za posle, ki se določijo v statutu kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora;
 7. lahko zahteva informacije glede katerega koli poročila ali zadeve, ki se nanaša na poslovanje agencije;
 8. izvede javni natečaj za imenovanje direktorja;
 9. vladi predlaga imenovanje oziroma razrešitev direktorja;
 10. skladno s predpisi sprejema programe dela ter finančne in kadrovske načrte;
 11. skladno s predpisi sprejema letna poročila o delu agencije;
 12. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
 13. opravlja druge naloge, določene z zakonom, aktom o ustanovitvi in statutom.

(2) Naloge upravnega odbora se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi agencije in statutu agencije.

53. člen (direktor ARRS)

(1) Za direktorja ARRS je lahko imenovana oseba z izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, ter izpolnjuje pogoje, ki jih določa zakon, ki ureja javne agencije, in druge pogoje, vključno z vodstvenimi izkušnjami na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, določene z aktom o ustanovitvi.

(2) Direktorja imenuje in razrešuje vlada na predlog upravnega odbora po predhodno izvedenem javnem natečaju. Direktor je imenovan za pet let in je lahko ponovno imenovan.

54. člen (pristojnosti direktorja ARRS)

(1) Direktor vodi, zastopa in predstavlja ARRS ter opravlja naslednje naloge:

1. upravnemu odboru predlaga v sprejetje splošne akte agencije za izvrševanje javnih pooblastil in statut;
2. sprejema akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
3. sprejema druge splošne akte agencije, s katerimi se urejajo vprašanja, pomembna za delo in poslovanje agencije;
4. sprejema akte v posamičnih zadevah iz pristojnosti agencije, če s predpisi ni določeno drugače;
5. znanstvenemu svetu agencije predlaga v sprejetje metodologije ocenjevanja za posamezne ocenjevalne postopke;
6. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
7. podpisuje akte, listine in druge dokumente ter sklepa pogodbe v zvezi s poslovanjem agencije;
8. opravlja druge naloge, ki so določene v zakonu, aktu o ustanovitvi in statutu.

(2) Naloge direktorja se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi agencije in statutu agencije.

55. člen (odgovornost direktorja ARRS)

(1) Direktor zagotavlja, da agencija posluje v skladu s predpisi, ustanovitvenim aktom agencije in splošnimi akti agencije.

(2) Direktor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru agencije in vladi.

(3) Direktor mora pri svojem delu ravnati nepristransko in s skrbnostjo dobrega strokovnjaka ter varovati poslovne skrivnosti agencije. Direktor odgovarja za škodo, ki jo je povzročil s svojim nevestnim oziroma protipravnim ravnanjem po splošnih načelih obligacijskega prava.

56. člen (znanstveni svet ARRS in druga strokovna telesa)

(1) V ARRS se ustanovi znanstveni svet, ki ima šest članov, tako da so zastopana vsa področja znanstvenih ved, upošteva pa se tudi uravnotežena zastopanost raziskovalnih organizacij in spolov.

(2) Člani znanstvenega sveta so uveljavljeni raziskovalci in ne smejo biti direktorji raziskovalnih organizacij in njihovi pomočniki, rektorji, prorektorji, dekani, prodekani ali člani upravnih odborov raziskovalnih organizacij.

(3) Znanstveni svet ARRS na predlog Razvojnega sveta RS imenuje vlada za dve leti, pri čemer je posamezni član znanstvenega sveta ARRS lahko imenovan za največ en zaporeden mandat. Način oblikovanja in pristojnosti znanstvenega sveta se določijo v aktu o ustanovitvi in statutu ARRS.

(4) Člani znanstvenega sveta v času opravljanja funkcije ne smejo kandidirati za sredstva ARRS za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz tretje alineje drugega odstavka 12. člena tega zakona.

(5) Znanstveni svet ARRS lahko ustanovi strokovna telesa in zunanje ekspertne panele za izvajanje nalog ter komisije in druga delovna telesa za izvedbo posameznih strokovnih nalog.

(6) Stalna strokovna telesa znanstvenega sveta so znanstvenoraziskovalni sveti za posamezne znanstvene vede. Stalna strokovna telesa spremljajo, analizirajo in nadzorujejo izvajanje raziskovalnih aktivnosti, ki jih financira ARRS.

(7) Zunanji ekspertni paneli so ustanovljeni za izvedbo ocenjevanja prijav, prispelih na javne razpise in javne pozive ARRS in druge naloge skladno s tem zakonom in splošnimi akti ARRS.

(8) Način oblikovanja in naloge strokovnih teles se podrobneje opredelijo v splošnem aktu ARRS.

4. Koordinacija izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti

57. člen

(koordinacija izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti)

Raziskovalni zavodi in drugi relevantni deležniki s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, z namenom obravnavanja in usklajevanja vprašanj skupnega pomena, oblikujejo koordinacijo samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije.

5. Izvajanje ukrepov ministrstev

58. člen

(izvajanje ukrepov ministrstev)

(1) Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva, vsak za svoje področje, sofinancirajo aktivnosti za izvajanje ukrepov iz raziskovalne in inovacijske strategije ter strategije pametne specializacije, aktivnosti za izvajanje ukrepov, financiranih iz sredstev evropske kohezijske politike, in aktivnosti, pri katerih je postopek za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni.

(2) Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva, aktivnosti iz prejšnjega odstavka sofinancirajo v obliki aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz druge do osme točke drugega odstavka 12. člena tega zakona. Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva aktivnosti iz prejšnjega odstavka sofinancirajo skladno z veljavnimi predpisi. Podrobnejšo organizacijo upravljanja javnih sredstev za sofinanciranje aktivnosti iz prejšnjega odstavka, pogoje in merila, postopke izbora, sofinanciranje, spremljanje in nadziranje izvajanja teh aktivnosti, v delu, v katerem navedeno ni določeno v veljavnih predpisih, vsak za svoje področje določijo minister, pristojen za znanost, oziroma drugi ministri, s podzakonskimi predpisi.

(3) Kadar so pri izvajanju aktivnosti iz prvega odstavka tega člena izpolnjena merila za dodelitev državne pomoči, se upoštevajo tudi predpisi, ki urejajo področje državnih pomoči. Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva lahko v splošnih aktih določijo program ukrepov na posameznem področju.

(4) Predlogi prijav za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz tretje točke drugega odstavka 12. člena tega zakona, se uvrstijo na prednostni seznam glede na evalvacijski rezultat. Pri izboru se upošteva prednostni seznam.

(5) Neodvisni strokovnjaki izvajajo evalvacijo predlogov raziskovalnih aktivnosti in so izbrani na podlagi svojih znanj in izkušenj ter kompetenc, primernih za izvedbo določene naloge.

(6) Ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine, se lahko deli postopkov, pri katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku.

(7) Seznam neodvisnih strokovnjakov, ki so sodelovali v postopkih ocenjevanja, se skupno, ne glede na razpise, pri katerih so sodelovali, praviloma objavi enkrat letno na spletni strani ministrstva, pristojnega za znanost oziroma drugih ministrstev. Identiteta recenzenta posameznega predloga raziskovalne aktivnosti je varovani osebni podatek, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

(8) Vsi razpisni postopki in postopki povezani s spremljanjem izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti lahko potekajo tudi samo v elektronski obliki.

6. Zbirke podatkov

59. člen (zbirke podatkov)

(1) Za načrtovanje politike, izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, izvajanje nadzora in izplačil, spremljanje stanja na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, namene promocije raziskovalnega dela, analize in statistične namene, se pri ARRS vzpostavi, vodi in vzdržuje zbirke podatkov o:

1. prejemnikih sredstev za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost;
2. izvajalcih znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu (v nadaljnjem besedilu: evidenca raziskovalnih organizacij);
3. o vseh oblikah aktivnosti na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(2) Zbirka podatkov iz druge točke prejšnjega odstavka lahko vsebuje naslednje osebne podatke raziskovalcev:

1. osebno ime raziskovalca;
2. identifikacijska številka raziskovalca pri ARRS;
3. datum rojstva;
4. spol;
5. enotno matično številko občana;
6. podatke o državljanstvu;
7. podatke o prebivališču;
8. podatke o naslovu, kjer opravlja znanstvenoraziskovalno dejavnost;
9. podatke o naslovu elektronske pošte;
10. podatke o izobrazbi;
11. podatke o znanstvenem nazivu;
12. podatke o raziskovalnem področju;
13. podatke o zaposlitvi;
14. podatke o raziskovalnem nazivu;
15. podatki o plačnem razredu za raziskovalce, zaposlene v javnem sektorju;
16. podatke o izplačilih plač in nadomestil ter podatke o drugih izplačilih;
17. podatke o vključenosti v vse raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost;
18. podatek o statusu upokojenca;
19. podatek, če je pokojni.

(3) V primeru zasebnega raziskovalca poleg podatkov iz prejšnjega odstavka zbirka podatkov iz druge točke prvega odstavka tega člena vsebuje tudi davčno številko zasebnega raziskovalca.

(4) Zbirka podatkov iz druge točke prvega odstavka tega člena lahko vsebuje tudi naslednje osebne podatke strokovnih sodelavcev, ki sodelujejo pri raziskovalnih aktivnostih, financiranih s strani ARRS in pristojnega ministrstva:

1. osebno ime;
2. identifikacijska številka strokovnega sodelavca pri ARRS;
3. datum rojstva;
4. spol;
5. enotno matično številko občana;
6. podatke o državljanstvu;
7. podatke o izobrazbi;
8. podatke o znanstvenem naslovu;
9. podatke o zaposlitvi;
10. podatke o plačnem razredu;
11. podatke o plačah
12. podatke o vključenosti v vse raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost;
13. podatek o statusu upokojenca;
14. podatek, če je pokojni.

(5) Zbirka podatkov iz druge točke prvega odstavka tega člena vsebuje naslednje osebne podatke o odgovorni osebi raziskovalne organizacije:

1. osebno ime;
2. enotno matično številko občana;
3. naslov elektronske pošte.

(6) Osebni podatki iz zbirke iz druge točke prvega odstavka tega člena se prenašajo v zbirko podatkov, ki jo vodi javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost informacijske in komunikacijske podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti. V zbirki podatkov, ki jo vodi javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost informacijske in komunikacijske podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti, so javni podatki osebno ime raziskovalca, njegova identifikacijska številka pri ARRS, podatki o njegovi zaposlitvi, podatek o znanstvenem naslovu in raziskovalnem nazivu, podatek o raziskovalnem področju in podatki o vključenosti v raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost, osebno ime strokovnega sodelavca, njegova identifikacijska številka pri ARRS, podatki o njegovi zaposlitvi, podatek o znanstvenem nazivu in podatki o vključenosti v raziskovalne aktivnosti, financirane s strani ARRS in ministrstva, pristojnega za znanost, ter osebno ime odgovorne osebe raziskovalne organizacije.

(7) Posamezne zbirke podatkov vsebujejo tudi podatke, ki niso osebni, če so potrebni za dosego namena iz prvega odstavka tega člena. In so navedeni v splošnih aktih ARRS.

(8) Osebni podatki iz drugega do petega odstavka tega člena se hranijo do poteka namena iz prvega odstavka tega člena. Po poteku tega namena se podatki izbrišejo, razen če zakon ali drug akt ne določa drugače.

(9) Pogoje in postopek za vpis ter način vodenja zbirk podatkov določi v splošnem aktu ARRS.

60. člen (pridobivanje podatkov)

(1) Podatki iz druge točke prvega odstavka 59. člena tega zakona se zbirajo neposredno na podlagi prijav ali predlogov od izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije, lahko tudi z neposrednim dostopom.

(2) ARRS brezplačno pridobiva podatke iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

1. ministrstva, pristojnega za notranje zadeve iz centralnega registra prebivalstva – podatke o raziskovalcu in strokovnem sodelavcu (osebno ime, datum rojstva, spol, enotno matično številko občana, davčno številko, podatke o državljanstvu, podatke o prebivališču, podatek, če je pokojni);
2. Finančne uprave Republike Slovenije – podatke o davčni številki izvajalcev znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
3. raziskovalnih organizacij, ki so delodajalci – podatke o zaposlitvi, podatke o izplačilih plač in nadomestil ter podatke o drugih izplačilih, podatke o raziskovalnem nazivu;
4. javnega infrastrukturnega zavoda, ki opravlja dejavnost komunikacijske in informacijske podpore znanstvenoraziskovalne dejavnosti – podatke o izvajalcih znanstvenoraziskovalne dejavnosti, o programih in projektih na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(3) Na zahtevo ministrstva, pristojnega za znanost, mu mora ARRS, zaradi izvajanja nadzora, brezplačno posredovati podatke iz vseh zbirk podatkov, ki jih upravlja. Javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost informacijske in komunikacijske podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti, javne raziskovalne organizacije in pravne osebe, ki jim je bilo dano javno pooblastilo, brezplačno pridobivajo podatke iz zbirk podatkov iz druge in tretje točke prvega odstavka prejšnjega člena in jih uporabljajo za izvajanje dejavnosti, vodenje zbirk podatkov po tem zakonu, izvajanje nadzora ter za spremljanje stanja, analize ali v statistične namene.

(4) ARRS lahko osebne podatke, o katerih vodi zbirke podatkov, in podatke, ki jih pridobi od upravljavcev zbirk osebnih podatkov iz drugega odstavka tega člena, obdeluje samo za namen, določen v prvem odstavku prejšnjega člena.

7. Raziskovalne organizacije

61. člen (pogoji)

(1) Raziskovalne organizacije morajo biti registrirane za opravljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in zagotoviti ustrezno usposobljene raziskovalce, ustrezne vodje raziskovalnih aktivnosti, raziskovalno opremo in prostore ter infrastrukturo za podporo tej dejavnosti.

(2) Raziskovalne organizacije razvijajo spodbudno raziskovalno okolje in delovno kulturo, kjer bodo posamezniki in raziskovalne skupine spoštovani, deležni spodbud in podpore, in kjer jim bo zagotovljena potrebna materialna in nematerialna podpora za izvajanje nalog in doseganje ciljev.

(3) Raziskovalne organizacije razvijajo takšen sistem notranjega delovanja, ki bo ustvarili pregleden, odprt, vključujoč in enakopraven ter mednarodno priznan sistem zaposlovanja in kariernega razvoja.

62. člen (sklepanje sporazumov)

(1) Raziskovalna organizacija, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, določene s tem zakonom, in je vpisana v evidenco raziskovalnih organizacij, lahko sklepa sporazume o gostovanju z raziskovalci iz tretjih držav (v nadaljnjem besedilu: sporazumi). S sporazumom se

raziskovalec iz tretje države zaveže, da si bo prizadeval dokončati znanstvenoraziskovalno dejavnost, raziskovalna organizacija pa se zaveže, da bo gostila raziskovalca iz tretje države za namene dokončanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(2) Če raziskovalna organizacija ne izpolnjuje več pogojev za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, določene s tem zakonom, izgubi pravico do sklepanja sporazumov oziroma mora odstopiti od že sklenjenih sporazumov z dnem izbrisa iz evidence raziskovalnih organizacij.

(3) Raziskovalne organizacije, ki imajo sklenjene sporazume, morajo obveščati ARRS o sklenjenih sporazumih in o prenehanju veljavnosti teh sporazumov.

(4) ARRS objavi seznam raziskovalnih organizacij, ki lahko sklepajo sporazume.

(5) Nadzor nad izvajanjem sporazumov opravlja ARRS.

(6) Vsebino, obliko in način sklepanja sporazumov iz prvega odstavka tega člena, način obveščanja iz tretjega odstavka tega člena, vsebino in način objave seznama iz četrtega odstavka tega člena ter način nadzora nad izvajanjem sporazumov iz petega odstavka tega člena s podzakonskim predpisom določi minister, pristojen za znanost.

63. člen

(avtonomija javnih raziskovalnih zavodov)

Javni raziskovalni zavodi so pri svojem delu avtonomni, kar jim zagotavlja predvsem:

1. svobodo raziskovanja in posredovanja znanja;
2. samostojno upravljanje s sredstvi stabilnega financiranja v skladu s tem zakonom;
3. samostojno urejanje notranje organiziranosti in delovanja v skladu s predpisi, aktom o ustanovitvi in statutom;
4. sprejemanje pogojev za izvolitev v raziskovalne nazive ob upoštevanju minimalnih pogojev določenih v splošnem aktu ARRS;
5. izvolitve v raziskovalne nazive;
6. izbiro zaposlenih za zasedbo delovnih mest;
7. oblikovanje in določitev področij znanstvenoraziskovalnega dela;
8. volitve, imenovanja in odpoklic organov v skladu s tem zakonom, statuti in drugimi akti;
9. odločanje o oblikah sodelovanja z drugimi organizacijami.

64. člen

(premoženje)

(1) Javni raziskovalni zavod, ki ga je ustanovila Republika Slovenija, je lastnik premoženja, pridobljenega iz javnih in drugih virov.

(2) Javni raziskovalni zavod upravlja in razpolaga s premoženjem, ki ga uporablja za opravljanje svoje dejavnosti v skladu z aktom o ustanovitvi in statutom, če s tem zakonom ni drugače določeno.

(3) Javni raziskovalni zavod iz prvega odstavka tega člena lahko odtuji ali obremeni nepremičnino oziroma opremo večje vrednosti, pridobljeno iz javnih sredstev, le v soglasju z ustanoviteljem.

(4) Sredstva, pridobljena od prodaje premoženja iz prejšnjega odstavka, se lahko uporabijo za investicije, investicijsko vzdrževanje in opremo.

8. Raziskovalci

65. člen (pogoji)

(1) Raziskovalec, ki je zaposlen v raziskovalni organizaciji, mora imeti najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, ter izpolnjevati druge predpisane pogoje, določene v tem zakonu in predpisih oziroma splošnih aktih ARRS.

(2) Raziskovalec, ki je zaposlen v raziskovalni organizaciji, je razvrščen v raziskovalni naziv ali ustrezen pedagoški naziv skladno z zakonom, ki ureja visoko šolstvo. Raziskovalne nazive in minimalne pogoje za izvolitev v raziskovalni naziv se določi v splošnem aktu ARRS in so primerljivi z nazivi na področju visokega šolstva.

(3) Raziskovalcem, ki so zaposleni v okviru aktivnosti iz tretje točke 12. člena in so iz upravičene odsotnosti (dopust iz naslova zavarovanje za starševsko varstvo, dokumentirane odsotnosti zaradi bolezni ali poškodb oziroma drugi primeri odsotnosti, določeni v predpisih o zdravstvenem zavarovanju) več kot pol leta nepretrgoma nezmožni opravljati znanstvenoraziskovalno delo, se lahko čas izvajanja in financiranja aktivnosti podaljša največ za čas opravičene odsotnosti.

(4) Raziskovalec iz tretje države, ki želi v Republiki Sloveniji opravljati znanstvenoraziskovalno dejavnost, mora z raziskovalno organizacijo skleniti sporazum.

(5) Raziskovalec iz tretje države, s katerim ima raziskovalna organizacija sklenjen sporazum, mora izpolnjevati pogoj iz drugega odstavka tega člena, če je zaposlen v raziskovalni organizaciji.

(6) Raziskovalec, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine na podlagi četrtega odstavka 27. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) je lahko do izteka programa ali projekta na katerem je bil zaposlen ob izpolnitvi tega pogoja, zaposlen v deležu, kot je bil pred tem.

66. člen

(opredelitev polne in zmanjšane znanstvenoraziskovalne obveznosti)

(1) Znanstvenoraziskovalna obveznost se zaposlenemu raziskovalcu določi kot polna, kar ustreza delovnemu razmerju za polni delovni čas, ali kot zmanjšana, kar ustreza delovnemu razmerju s krajšim delovnim časom, če raziskovalec opravlja samo znanstvenoraziskovalno dejavnost.

(2) Raziskovalec v raziskovalnem zavodu s polno znanstvenoraziskovalno obveznostjo lahko, če so za to zagotovljena sredstva, izjemoma opravlja znanstvenoraziskovalno dejavnost še največ 20 % polnega delovnega časa tudi pri istem delodajalcu, vendar ne iz državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(3) Direktor javnega raziskovalnega zavoda lahko opravlja znanstvenoraziskovalno obveznost kot dopolnilno zaposlitev pri istem ali drugem delodajalcu, v obsegu, ki ne presega 20 % polnega delovnega časa. Dopolnilna zaposlitev se lahko financira iz sredstev ARRS ali drugih sredstev.

67. člen

(vodja raziskovalnega projekta ali programa)

(1) Vodja raziskovalnega projekta ali programa je raziskovalec, ki ima izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po

študijskih programih tretje stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, ter izkazuje mednarodno primerljive raziskovalne rezultate.

(2) Kriterije za ugotavljanje izpolnjevanja izkazovanja mednarodno primerljivih raziskovalnih rezultatov se določi v predpisu iz 40. člena tega zakona. Obdobje zajema podatkov se lahko v primeru odsotnosti iz tretjega odstavka 65. člena podaljša največ za čas odsotnosti.

68. člen

(določitev plače raziskovalcem za delo na projektih za določen čas)

(1) Določbe šestega odstavka 3. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17 in 84/18) se uporabljajo za določitev plač raziskovalcev, zaposlenih v javnih raziskovalnih organizacijah, ki se zaposlijo za določen čas na podlagi posebne pogodbe med uporabnikom proračuna in Evropsko komisijo ali drugim organom EU, mednarodno organizacijo ali tujo ustanovo ali drugim tujim financerjem (v nadaljnjem besedilu: sopogodbenik), če v pogodbi niso določeni plača in drugi prejemki, ki jih raziskovalec prejema v času tovrstne zaposlitve. V tem primeru se višina osnovne plače raziskovalca določi z internimi akti javne raziskovalne organizacije, ob smiselni uporabi zakona, ki ureja sistem plač javnih uslužbencev. V tem primeru plača raziskovalca z vsemi dodatki ne sme presegati dvakratnika osnovne plače v najvišjem plačnem razredu delovnega mesta, na katerega je raziskovalec razporejen.

(2) Plače raziskovalcev, napotenih na delo v tujino, se za čas dela v tujini določijo v skladu z uredbo vlade, ki ureja plače in druge prejemke javnih uslužbencev za delo v tujini.

69. člen

(mirovanje pravic, obveznosti in odgovornosti raziskovalcev iz delovnega razmerja)

(1) Ne glede na določbe zakona, ki ureja delovna razmerja, se raziskovalna organizacija in raziskovalec, ki je v raziskovalni organizaciji zaposlen za nedoločen čas, lahko dogovorita o mirovanju pravic, obveznosti in odgovornosti iz pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas. V času mirovanja pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja lahko raziskovalec sklene delovno razmerje za določen čas z drugim delodajalcem za raziskovalno oziroma pedagoško delo.

(2) V času mirovanja pravic, obveznosti in odgovornosti iz pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas raziskovalcu miruje tudi raziskovalni naziv.

70. člen

(obdavčitev raziskovalcev za delo v tujini)

Obdavčitve, ki jih je raziskovalec, ki je bil s strani raziskovalne organizacije napoten na delo v tujini, dolžan plačevati, se urejajo na enak način kot za javne uslužbence, napotene na delo v tujino.

71. člen

(projektno organizirano delo raziskovalcev in sobotno leto)

(1) Raziskovalna organizacija lahko z doktorskim študentom sklene pogodbo o zaposlitvi za določen čas, in sicer za čas trajanja usposabljanja in izobraževanja za pridobitev doktorata znanosti. Pogodba o zaposlitvi se podaljša za čas upravičene daljše odsotnosti doktorskega študenta.

(2) Delavci v javnih raziskovalnih organizacijah, ki so izvoljeni v raziskovalne nazive oziroma v nazive visokošolskih učiteljev, lahko v šestih letih za eno leto preidejo v drugo domačo ali tujo raziskovalno organizacijo.

9. Javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod

72. člen
(javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod)

(1) Javni raziskovalni zavod je zavod, ki ga ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost ali SAZU na podlagi zakona, ki ureja SAZU, za izvajanje javne službe po tem zakonu za namen neodvisnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki je v ustanovitvenem aktu opredeljen kot javni raziskovalni zavod.

(2) Javni infrastrukturni zavod je zavod, ki ga ustanovi Republika Slovenija na predlog ministrstva, pristojnega za znanost za izvajanje infrastrukturne dejavnosti kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti po tem zakonu in ki je v ustanovitvenem aktu opredeljen kot javni infrastrukturni zavod.

(3) Glede vprašanj v zvezi z javnimi raziskovalnimi in infrastrukturnimi zavodi, ki s tem zakonom niso urejena, se uporablja zakon, ki ureja zavode.

73. člen
(organi zavoda)

(1) Organi javnega raziskovalnega zavoda in javnega infrastrukturnega zavoda (v nadaljnjem besedilu: javni zavod) so upravni odbor, znanstveni oziroma strokovni svet in direktor.

(2) Upravni odbor sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki zaposlenih in predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti, na način, da bo upoštevana spolna uravnoteženost članov. Upravni odbor ima od pet do devet članov. Število članov mora biti liho, pri čemer nobena od treh skupin predstavnikov iz prvega stavka tega odstavka v upravnem odboru ne sme imeti večine. Število članov upravnega odbora in način njihovega imenovanja oziroma izvolitve se določita z aktom o ustanovitvi, podrobnejši način imenovanja oziroma izvolitve članov upravnega odbora pa se lahko določi v statutu javnega zavoda.

(3) Znanstveni oziroma strokovni svet obravnava vprašanja s področja znanstvenega in strokovnega dela javnega zavoda, odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih javnega zavoda, pripravlja strokovne podlage za programe dela in razvoja javnega zavoda, daje direktorju mnenja in predloge o organizaciji dela in pogojih za razvoj dejavnosti ter opravlja druge naloge, določene z ustanovitvenim aktom, statutom ali drugimi splošnimi akti javnega zavoda. Sestava, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta, se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu javnega zavoda, na način, da bo upoštevana spolna uravnoteženost članov.

74. člen
(pristojnosti upravnega odbora)

(1) Upravni odbor je organ upravljanja javnega zavoda.

(2) Upravni odbor ima naslednje pristojnosti:

1. sprejema program razvoja javnega zavoda;
2. sprejema letne programe dela in finančne načrte javnega zavoda;
3. razporeja sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
4. sprejema letna poročila javnega zavoda;
5. sprejema splošne akte javnega zavoda;
6. izvaja nadzor nad vodenjem poslov ter nad finančnim in premoženjskim stanjem javnega zavoda;
7. sprejema periodična poročila o izpolnjevanju ciljev in obveznosti, določenih v letnem načrtu dela in finančnem načrtu, ter v zvezi s tem lahko oblikuje svoja poročila, pri katerih navede ugotovitve, stališča in priporočila;

8. sprejema statut ob soglasju ustanovitelja ter akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
9. imenuje zunanje revizorje za pregled finančnega poslovanja javnega zavoda;
10. potrjuje program notranje revizije in program notranjega nadzora;
11. daje soglasje za posle, ki se v statutu določijo kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora;
12. lahko zahteva informacije glede katerega koli poročila ali zadeve v zvezi s poslovanjem javnega zavoda;
13. imenuje in razrešuje direktorja javnega zavoda ob soglasju ustanovitelja;
14. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
15. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutom javnega zavoda.

(3) Naloge upravnega odbora se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi javnega zavoda oziroma statutu javnega zavoda.

75. člen **(skrbnost članov upravnega odbora)**

Člani upravnega odbora morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za kršitev dolžne skrbnosti in zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

76. člen **(imenovanje direktorja zavoda)**

(1) Za direktorja javnega raziskovalnega zavoda je lahko imenovan raziskovalec, ki ima izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu tretje stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih tretje stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 10. raven, ter izpolnjuje tudi druge pogoje, določene z aktom o ustanovitvi.

(2) Za direktorja javnega infrastrukturnega zavoda je lahko imenovana oseba z najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, in ki izkazuje potrebno strokovno znanje in sposobnost za organiziranje in vodenje, ter izpolnjuje druge pogoje, določene z aktom o ustanovitvi.

(3) Direktor javnega raziskovalnega zavoda in javnega infrastrukturnega zavoda se imenuje za obdobje petih let.

(4) Direktorja imenuje in razrešuje upravni odbor s soglasjem ustanovitelja.

77. člen **(pristojnosti direktorja)**

(1) Direktor je poslovodni organ javnega zavoda.

(2) Direktor vodi, zastopa in predstavlja javni zavod ter opravlja naslednje naloge:

1. skrbi in odgovarja za zakonitost dela javnega zavoda in za izvrševanje njegovih obveznosti, določenih z zakonom, drugimi predpisi ter splošnimi akti javnega zavoda;
2. upravnemu odboru predlaga v sprejetje splošne akte javnega zavoda;

3. upravnemu odboru predlaga v sprejetje statut in akte o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest;
4. upravnemu odboru predlaga v sprejetje letne programe dela in finančne načrte javnega zavoda;
5. upravnemu odboru predlaga v sprejetje letna poročila o delu javnega zavoda;
6. sprejema akte v posamičnih zadevah iz pristojnosti javnega zavoda, če s predpisi ni določeno drugače;
7. pripravi predlog odločitve o uporabi presežka prihodkov nad odhodki in pokrivanja presežka odhodkov nad prihodki;
8. obravnava mnenja in predloge znanstvenega sveta;
9. imenuje strokovne komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;
10. opravlja druge naloge skladno z zakonom, aktom o ustanovitvi oziroma statutu javnega zavoda.

(3) Naloge direktorja se podrobneje opredelijo v aktu o ustanovitvi javnega zavoda oziroma statutu javnega zavoda.

78. člen (odgovornost in skrbnost direktorja)

- (1) Direktor je odgovoren, da javni zavod posluje v skladu z zakonom, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi in splošnimi akti javnega zavoda.
- (2) Direktor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru in ustanovitelju.
- (3) Direktor mora pri svojem delu ravnati nepristransko in s skrbnostjo dobrega strokovnjaka ter varovati poslovne skrivnosti javnega zavoda. Direktor odgovarja javnemu zavodu za škodo, ki jo je povzročil s svojim nevestnim oziroma protipravnim ravnanjem.

79. člen (znanstveni svet)

- (1) Znanstveni svet je strokovni organ javnega zavoda.
- (2) Pristojnosti znanstvenega sveta so:
 1. obravnava programe razvoja javnega zavoda;
 2. obravnava letne programe dela in finančne načrte javnega zavoda;
 3. predlaga upravnemu odboru razporejanje sredstev za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti;
 4. obravnava periodična poročila o izpolnjevanju ciljev in obveznosti, določenih v letnem načrtu dela in finančnem načrtu, ter v zvezi s tem lahko oblikuje svoja poročila, pri katerih navede ugotovitve, stališča in priporočila;
 5. podaja mnenje v postopku imenovanja oziroma razrešitve direktorja javnega zavoda;
 6. imenuje komisije in druga delovna telesa za izvajanje nalog iz svoje pristojnosti;

7. izvaja druge naloge v skladu z aktom o ustanovitvi oziroma statutu javnega zavoda.

(3) Sestava, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta, se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu javnega zavoda.

80. člen

(zagotavljanje enakih možnosti spolov)

Za zagotavljanje enakih možnosti spolov javne raziskovalne organizacije sprejmejo in izvajajo program ukrepov ter najmanj enkrat letno obravnavajo njegove učinke in o njih poročajo v okviru rednih letnih poročil.

10. Organizacije na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti

81. člen

(preoblikovanje javnih raziskovalnih zavodov)

(1) Ustanovitelj lahko ob predhodnem soglasju upravnega odbora in znanstvenega sveta preoblikuje javni raziskovalni zavod v gospodarsko družbo v državni lasti, če več kot polovico prihodkov pridobi s trga.

(2) Pred preoblikovanjem javni raziskovalni zavod ustanovitelju predloži srednjeročni program delovanja kot gospodarska družba v državni lasti.

82. člen

(ustanovitev zavoda ali gospodarske družbe)

(1) Javne raziskovalne organizacije in raziskovalci spodbujajo uporabo, zaščito in prenos znanja na način, da so raziskovalni rezultati, financirani iz javnih virov, preneseni v družbo. Dobički iz dejavnosti prenosa znanja se vračajo v financiranje osnovne dejavnosti javne raziskovalne organizacije.

(2) Ne glede na zakon, ki ureja javne finance, lahko javna raziskovalna organizacija zaradi prenosa znanja v gospodarstvo ustanovi ali soustanovi zavod ali gospodarsko družbo, v katero vstopa z intelektualno lastnino, pridobljeno z izvajanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Pri tem kot ustanovitelj ali soustanovitelj odgovarja za obveznosti ustanovljene pravne osebe do višine ustanovitvenega vložka.

(3) Način ustanovitve in pogoji zanjo ter pogoji izstopa iz ustanovljene ali soustanovljene pravne osebe so opredeljeni v aktu o ustanovitvi in statutu javne raziskovalne organizacije.

(4) Pravila, ki veljajo za ustanovitev ali soustanovitev pravne osebe, se smiselno uporabljajo tudi za pridobitev deleža v že obstoječi pravni osebi, če je pridobitev udeležbe posledica povečanja osnovnega kapitala.

(5) Za ustanovitev ali soustanovitev zavoda, gospodarske družbe ali pridobitev udeležbe iz prejšnjega odstavka, ki mora temeljiti na družbeni pogodbi, javna raziskovalna organizacija potrebuje soglasje ustanovitelja, in sicer na predlog upravnega odbora javne raziskovalne organizacije.

83. člen

(povezovanje in sodelovanje javnih raziskovalnih zavodov z univerzami in samostojnimi visokošolskimi zavodi)

(1) Javni raziskovalni zavodi lahko, ob izpolnjevanju pogojev po predpisih, ki urejajo visokošolsko izobraževanje, v okviru svoje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, sodelujejo z univerzami in samostojnimi visokošolskimi zavodi pri oblikovanju in izvajanju visokošolskega izobraževanja.

(2) Podrobnejše določbe o postopku povezovanja in o sodelovanju javnih raziskovalnih zavodov z univerzami in samostojnimi visokošolskimi zavodi se opredelijo v aktu o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda oziroma v statutu javnega raziskovalnega zavoda.

11. Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti

84. člen (javna služba)

(1) Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti so neodvisne raziskave in podporne dejavnosti za njihovo izvajanje, ki se izvajajo dolgoročno, kakovostno in nepridobitno in katerih rezultati so javno dostopni. Javna služba na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti obsega raziskovalne programe in mlade raziskovalce ter infrastrukturo, upravno in podporno dejavnost ter drugo institucionalno infrastrukturo, programe nacionalnih raziskav in razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, financiranih preko stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(2) Javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti izvajajo javne raziskovalne organizacije, s čimer uresničujejo svoje temeljno poslanstvo.

(3) Javno službo lahko izvajajo tudi druge raziskovalne organizacije javnega prava opredeljene v 86. členu tega zakona in raziskovalne organizacije zasebnega prava. Raziskovalne organizacije iz tega odstavka morajo za izvajanje javne službe izpolnjevati pogoje iz 85. člena tega zakona.

(4) Raziskovalnim organizacijam zasebnega prava se za izvajanje javne službe podeli koncesija, javni zavodi, ustanovljeni na podlagi drugih zakonov, pa izvajajo javno službo na način, kot to velja za javne raziskovalne organizacije.

(5) Javna služba je (so)financirana iz javnih virov.

(6) Javne raziskovalne organizacije lahko poleg dejavnosti javne službe opravljajo tudi tržno dejavnost, povezano z dejavnostmi iz prvega odstavka tega člena, pri čemer te ne smejo posegati v obseg in kakovost zagotavljanja javne službe. Kadar javna raziskovalna organizacija opravlja tržno dejavnost, mora biti cena na trgu oblikovana tako, da vključuje polno lastno ceno druge (tržne) dejavnosti, ki mora vključevati vse neposredne in posredne stroške zagotavljanja te tržne storitve. Cena mora vključevati tudi stroške uporabe osnovnih sredstev.

(7) Javni raziskovalni zavodi prihodke in odhodke javne službe in tržne dejavnosti vodijo ločeno v skladu z veljavnimi finančnimi predpisi.

(8) Presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz prvega do šestega odstavka tega člena in ob upoštevanju zakona, ki ureja fiskalno pravilo, sme javni raziskovalni zavod nameniti le za izvajanje in razvoj osnovne dejavnosti.

(9) Javni raziskovalni zavod za pokritje presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz prvega odstavka tega člena, nameni tudi presežek prihodkov nad odhodki, ustvarjen z dejavnostmi iz šestega odstavka tega člena. O načinu poravnave primanjkljaja odloči ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega zavoda.

(10) Presežka odhodkov nad prihodki, ustvarjenega z dejavnostmi iz šestega odstavka tega člena, javni raziskovalni zavod ne sme pokriti iz sredstev javne službe. O načinu poravnave primanjkljaja odloča ustanovitelj na predlog upravnega odbora javnega raziskovalnega zavoda.

(11) Znanstvenoraziskovalna dejavnost iz tretje točke drugega odstavka 12. člena tega zakona se opravlja in financira na način in pod pogoji, ki veljajo za javno službo.

(12) V primeru presežka odhodkov nad prihodki po obračunskem načelu na javni službi, drugi dejavnosti ali na nivoju zavoda, mora javni raziskovalni zavod naročiti revizijo računovodskih izkazov na način, ki ga določa zakon, ki ureja zunanjo revizijo.

(13) Izvajalci javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki niso javne raziskovalne organizacije, so pri izvajanju javne službe dolžni delovati v skladu s predpisi, ki urejajo delovanje javnega sektorja.

85. člen (minimalni pogoji za pridobitev stabilnega financiranja pravnim osebam, ki niso javne raziskovalne organizacije)

(1) Za pridobitev stabilnega financiranja za znanstvenoraziskovalno dejavnost mora raziskovalna organizacija, ki ni javna raziskovalna organizacija dosegati pogoje kapacitete in pogoje znanstvene odličnosti.

(2) V okviru doseganja kapacitete mora raziskovalna organizacija izpolnjevati naslednje minimalne pogoje:

- skupaj najmanj 30 FTE zaposlitev raziskovalcev za znanstvenoraziskovalno dejavnost v zadnjem 6 letnem obdobju, od tega najmanj 9 FTE financiranih za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz sredstev ARRS in centralnih programov EU na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(3) V okviru doseganja pogojev znanstvene odličnosti mora raziskovalna organizacija:

- v zadnjem šestletnem obdobju sodelovati kot koordinator ali partner v najmanj dveh projektih, financiranih v okviru centralnih programov Evropske unije.

86. člen

(stabilno financiranje javnih zavodov ustanovljenih po drugih zakonih)

(1) Javni zavodi, ustanovljeni na podlagi drugih zakonov, ki izpolnjujejo pogoje iz 85. člena tega zakona so lahko financirani v okviru stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti na podlagi javnega razpisa, ki je objavljen v letu pred začetkom novega pogodbenega obdobja.

(2) Javne zavode iz prejšnjega odstavka tega člena, ki so bili financirani v preteklem pogodbenem obdobju, se obravnava na enak način kot javne raziskovalne zavode, pri čemer se pred začetkom novega pogodbenega obdobja preveri pogoje iz 85. člena tega zakona.

(3) Vsebina in postopek javnega razpisa se določi s splošnim aktom ARRS.

12. Koncesije v znanstvenoraziskovalni dejavnosti

87. člen

(koncesija za izvajanje javne službe v znanstvenoraziskovalni dejavnosti)

(1) Koncesija za izvajanje javne službe v znanstvenoraziskovalni dejavnosti se lahko dodeli pravni osebi zasebnega prava, ki ni ustanovljena po veljavnem zakonu, ki ureja gospodarske družbe, in izpolnjuje pogoje po tem zakonu.

(2) Koncesija za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti se lahko dodeli pravni osebi zasebnega prava, ki kakovostno nadgrajuje znanstvenoraziskovalno dejavnost javnih raziskovalnih organizacij v Republiki Sloveniji na način, da izkazuje kapaciteto za znanstveno-raziskovalno delo in ima že dosežene, nadpovprečne, evropsko primerljive znanstvene dosežke, določene v 85. členu tega zakona.

(3) Za izvajanje javne službe v obliki koncesij, se lahko nameni največ 5 % sredstev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

88. člen

(dodelitev in trajanje koncesije)

(1) Koncesija se lahko podeli na podlagi javnega razpisa, ki je objavljen letno za področja, za katera se izvaja evalvacija raziskovalnih programov. Koncesionarji morajo izpolnjevati pogoje, ki so določeni s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi oziroma splošnimi akti ARRS.

(2) Vsebina in postopek javnega razpisa se določi s splošnim aktom ARRS.

(3) Koncesijo za opravljanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, po predhodno opravljenem postopku izbora koncesionarja, podeli ARRS, z odločbo.

(4) Zoper odločbo o podelitvi koncesije ni pritožbe, možen pa je upravni spor.

(5) Koncesija se podeli za določen čas največ šestih let.

89. člen (izbor koncesionarja)

(1) ARRS po izvedenem postopku javnega razpisa in opravljenem evalvacijskem postopku izda odločbo o podelitvi koncesije za opravljanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti vsem pozitivno ocenjenim koncesionarjem, ki izpolnjujejo pogoje za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalni dejavnosti iz 85. člena tega zakona.

(2) Razmerja med agencijo kot koncedentom in koncesionarjem se uredijo s pogodbo o koncesiji, ki se sklene v pisni obliki.

(3) S koncesijsko pogodbo koncedent in koncesionar uredita medsebojno koncesijsko razmerje in pogoje v zvezi z izvajanjem koncesionirane dejavnosti, zlasti pa:

1. vrsto in obseg izvajanja koncesionirane dejavnosti, ki jo mora zagotoviti koncesionar,
2. lokacijo izvajanja koncesionirane dejavnosti,
3. začetek izvajanja koncesionirane dejavnosti,
4. čas trajanja koncesijske pogodbe,
5. pogoje, ki jih mora izpolnjevati koncesionar v času trajanja koncesijskega razmerja,
6. način financiranja,
7. dolžnost poročanja o izvajanju koncesionirane dejavnosti,
8. način nadzora koncedenta ali od njega pooblaščenih revizorjev za izvedbo nadzora v zvezi s predmetom koncesije,
9. dolžnosti in pravice koncesionarja v primeru višje sile,
10. medsebojna razmerja v zvezi z morebitno škodo, povzročeno z izvajanjem ali opustitvijo izvajanja koncesionirane dejavnosti,
11. prepoved prenosa koncesije na tretje osebe,
12. pogodbene sankcije zaradi neizvajanja ali nepravilnega izvajanja dodeljene koncesije in kršitve, zaradi katerih imata koncedent in koncesionar pravico odstopiti od pogodbe.

90. člen (prenehanje koncesijskega razmerja)

Razmerje med ARRS in koncesionarjem preneha:

- s prenehanjem koncesijske pogodbe,
- z odvzemom koncesije.

91. člen (prenehanje koncesijske pogodbe)

Koncesijska pogodba preneha:

- s pretekom časa, za katerega je bila sklenjena,
- na podlagi pisne odpovedi koncesionarja,
- z razdrtjem,
- ob stečaju koncesionarja, z dnem nastanka pravnih posledic stečajnega postopka,
- ob likvidaciji koncesionarja, z dnem prenehanja koncesionarja.

92. člen
(odvzem koncesije)

ARRS z odločbo odvzame koncesijo koncesionarju:

- če ne začne izvajati koncesionirane dejavnosti v za to določenem roku,
- če ne izpolnjuje več pogojev za izvajanje koncesionirane dejavnosti,
- če krši pogoje, določene za izvajanje koncesionirane dejavnosti,
- če finančno oškoduje ARRS,
- če ne dopusti nadzora ali ne ravna v skladu z ugotovitvami nadzora,
- če ne izvaja koncesijske pogodbe;
- če koncesionar iz neupravičenih razlogov ne sklene koncesijske pogodbe v roku, določenem z odločbo o podelitvi koncesije.

93. člen
(postopek odvzema koncesije)

(1) Če ARRS ugotovi obstoj razloga za odvzem koncesije iz prejšnjega člena, o tem obvesti koncesionarja in mu določi primeren rok za njegovo odpravo.

(2) Če koncesionar v roku iz prejšnjega odstavka kršitve ne odpravi, ARRS po uradni dolžnosti izda odločbo o odvzemu koncesije.

(3) Opozorilo iz prvega odstavka tega člena ni potrebno, če gre za kršitev, ki ima znake kaznivega dejanja ali je posledica višje sile.

(4) Zoper odločbo o odvzemu koncesije ni pritožbe, možen pa je upravni spor.

(5) Podrobnejše določbe o odvzemu koncesije se določijo v splošnem aktu ARRS.

94. člen
(pravne posledice odvzema koncesije)

(1) Z dokončnostjo odločbe o odvzemu koncesije prenehata koncesijsko razmerje in koncesijska pogodba.

(2) Koncesionar in ARRS morata izpolniti obveznosti, ki so nastale do prenehanja koncesijskega razmerja.

(3) Koncesionar, ki mu je bila odvzeta koncesija, mora ARRS povrniti vso škodo, ki je posledica kršitve, zaradi katere mu je bila koncesija odvzeta.

VI. NADZOR

95. člen
(nadzor nad delom in poslovanjem ARRS)

(1) Nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo dela ARRS opravlja ministrstvo, pristojno za znanost.

(2) Nadzor nad namensko rabo sredstev ARRS se izvaja na podlagi predpisov, ki urejajo javne finance.

(3) Nadzor nad delom javne agencije na področju delovnopravnih razmerij opravlja Inšpektorat za delo Republike Slovenije.

96. člen

(nadzor ARRS nad porabniki proračunskih sredstev)

(1) Nadzor, ki ga opravlja ARRS, vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje po tem zakonu. Izvedbo nadzora lahko ARRS naroči zunanji reviziji. Prejemniki sredstev, ki se financirajo na podlagi tega zakona s strani ARRS, morajo v skladu s splošnim aktom agencije ARRS pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev. ARRS o opravljenih nadzorih sprejme poročila, ki morajo biti objavljena na spletnih straneh ARRS.

(2) Nadzor ARRS nad prejemniki sredstev, ki se financirajo na podlagi tega zakona s strani ARRS, vključuje nadzor nad zakonitostjo, učinkovitostjo in uspešnostjo dela teh pravnih oseb.

97. člen

(nadzor ministrstva nad porabniki proračunskih sredstev)

(1) Nadzor, ki ga opravlja ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, vključuje nadzor nad namensko porabo sredstev, ki jih dodeljuje ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, po tem zakonu. Prejemniki sredstev, ki se financirajo na podlagi tega zakona s strani ministrstva, pristojnega za znanost, oziroma drugega pristojnega ministrstva, morajo v skladu s podzakonskim predpisom iz 58. člena tega zakona ministrstvu pošiljati podatke o rezultatih znanstvenoraziskovalne dejavnosti in porabi proračunskih sredstev.

(2) V primerih statusnih preoblikovanj javnih raziskovalnih zavodov lahko ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma drugo pristojno ministrstvo, naroči izvedbo zunanje revizije.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

98. člen

(financiranje)

(1) Ne glede na 13. člen tega zakona se državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti povečuje za 0,1 % BDP letno do leta 2027 oziroma dokler se ne doseže raven 1 % BDP.

(2) Določbe tretjega do dvanajstega odstavka 26. člena tega zakona se začnejo izvajati v četrtem letu prvega pogodbenega obdobja.

99. člen

(potek mandatov)

Mandat Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije preneha z začetkom delovanja Razvojnega sveta Republike Slovenije iz 8. člena tega zakona. Razvojni svet Republike Slovenije se imenuje najpozneje v štirih mesecih od uveljavitve tega zakona, delovati pa začne z dnem začetka uporabe tega zakona.

100. člen

(potek mandatov v ARRS)

Mandat direktorja ARRS in mandati upravnega odbora, znanstvenega sveta ter drugih strokovnih teles ARRS se nadaljujejo do njihovega izteka.

101. člen

(potek mandata upravnega odbora javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov ter sveta javnega zavoda ARNES in uskladitev aktov)

(1) Mandati upravnih odborov javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov ter mandat sveta javnega zavoda ARNES se nadaljujejo do njihovih iztekov.

(2) Akti o ustanovitvi javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov ter javnega zavoda ARNES se uskladijo s tem zakonom najpozneje v šestih mesecih po začetku uporabe tega zakona.

(3) Javni raziskovalni in infrastrukturni zavodi ter javni zavod ARNES morajo uskladiti statute in druge splošne akte s tem zakonom najpozneje v šestih mesecih po spremembi akta o ustanovitvi.

102. člen **(uskladitev aktov prejemnikov stabilnega financiranja)**

Prejemniki stabilnega financiranja, ki niso javni raziskovalni zavodi, morajo akt iz 30. člena tega zakona sprejeti najkasneje do začetka uporabe tega zakona.

103. člen **(uskladitev aktov ARRS in agencije, pristojne za tehnološki razvoj)**

(1) Vlada najpozneje v šestih mesecih od začetka veljavnosti tega zakona uskladi akt o ustanovitvi ARRS in akt o ustanovitvi agencije, pristojne za tehnološki razvoj s tem zakonom, uporabljati pa se začneta z dnem začetka uporabe tega zakona.

(2) ARRS in agencija, pristojna za tehnološki razvoj, morata uskladiti statut, splošne in druge akte s tem zakonom najpozneje v dveh mesecih pred začetkom uporabe tega zakona, uporabljati pa se začnejo z dnem začetka uporabe tega zakona.

104. člen **(rok za podzakonske predpise)**

Podzakonski predpisi iz tega zakona se izdajo najpozneje v enem letu od uveljavitve tega zakona.

105. člen **(prenehanje veljavnosti dosedanjega zakona, podzakonskih predpisov in splošnih aktov ARRS ter podaljšanje uporabe podzakonskih predpisov in splošnih aktov ARRS)**

(1) Z dnem začetka uporabe tega zakona preneha veljati Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11, 57/12 – ZPOP-1A in 9/19).

(2) Z dnem začetka uporabe tega zakona prenehajo veljati naslednji podzakonski predpisi, izdani na podlagi zakona iz prejšnjega odstavka, ki se, če niso v nasprotju s tem zakonom, uporabljajo do začetka uporabe novih podzakonskih predpisov na podlagi tega zakona:

1. Uredba o normativih in standardih za določanje sredstev za izvajanje raziskovalne dejavnosti, financirane iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 103/11, 56/12, 15/14, 103/15, 27/17, 9/18 in 62/19);
2. Pravilnik o kriterijih za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za vodjo raziskovalnega projekta (Uradni list RS, št. 53/16);
3. Pravilnik o sklepanju sporazumov o gostovanju med raziskovalnimi organizacijami in raziskovalci iz tretjih držav (Uradni list RS, št. 22/19);
4. Pravilnik o izvajanju javnih pooblastil na področju raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 107/05);
5. Pravilnik o organizaciji in pristojnosti strokovnih teles za področje raziskovalne in razvojne dejavnosti (Uradni list RS, št. 35/03).

(3) Z dnem začetka uporabe tega zakona prenehajo veljati naslednji splošni akti ARRS, izdani na podlagi zakona iz prvega odstavka tega člena, ki se, če niso v nasprotju s tem zakonom, uporabljajo do začetka uporabe splošnih aktov ARRS, izdanih na podlagi tega zakona:

1. Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 52/16 in 79/17 in 65/19);
2. Pravilnik o vsebini in načinu vodenja evidence o izvajalcih raziskovalne in razvojne dejavnosti (Uradni list RS, št. 40/13 in 51/14);
3. Pravilnik o infrastrukturnih obveznostih zavodom, ki opravljajo raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 4/11, 40/11-popr., 40/13, 20/14 in 41/15);
4. Pravilnik o Ciljnih raziskovalnih programih (CRP) (Uradni list RS, št. 43/11 in 6/12);
5. Pravilnik o raziskovalnih nazivih (Uradni list RS, št. 126/08, 41/09, 55/11, 80/12, 4/13 – popr., 5/17, 31/17 in 7/19);
6. Pravilnik o registru zasebnih raziskovalcev (Uradni list RS št. 12/05, 5/07 in 84/08).

106. člen

(dokončanje javnih razpisov in pozivov ter tekočih raziskovalnih aktivnosti)

(1) Vsi postopki javnih razpisov in pozivov, ki so ob začetku uporabe tega zakona v teku pri ARRS in še niso pravnomočno končani, in vsi raziskovalni programi, projekti ter vse ostale raziskovalne aktivnosti, ki jih (so)financira ARRS in so v teku ob začetku uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11, 57/12 – ZPOP-1A in 9/19) in podzakonskih predpisov ter splošnih aktov ARRS, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

(2) Vsi postopki javnih razpisov, ki so ob začetku uporabe tega zakona v teku pri ministrstvu, pristojnem za znanost, in še niso pravnomočno končani, ter vse ostale raziskovalne aktivnosti, ki jih (so)financira ministrstvo, pristojno za znanost, in so v teku ob začetku uporabe tega zakona, se dokončajo po določbah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11, 57/12 – ZPOP-1A in 9/19) in podzakonskih predpisov, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona.

(3) Po izteku obstoječih raziskovalnih in infrastrukturnih programov, javne raziskovalne organizacije znanstvenoraziskovalno dejavnost oblikujejo s pravili iz 30. člena tega zakona.

(4) Po izteku obstoječih raziskovalnih in infrastrukturnih programov, ki se izvajajo na javnih zavodih, se programi, evalvirajo v področni evalvaciji, financiranje pa se jim podaljša do izteka prvega pogodbenega obdobja. Ob koncu prvega pogodbenega obdobja se preveri izpolnjevanja pogojev iz 85. člena tega zakona.

(5) Koncesije podeljene po določbah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11, 57/12 – ZPOP-1A in 9/19) in podzakonskih predpisov ter splošnih aktov ARRS, ki so veljali do začetka uporabe tega zakona s skladno, se podaljšajo do konca prvega šestletnega pogodbenega obdobja.

107. člen

(začetek izvajanja evalvacij)

Evalvacije v skladu s 32. in 33. členom tega zakona se začnejo izvajati najkasneje štiri leta po uveljavitvi tega zakona.

108. člen

(prehod na financiranje stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in odprava nesorazmerij)

(1) Izhodiščno stanje vsote ISF in PSF se določi kot vsoto sredstev za infrastrukturne programe, ustanoviteljske obveznosti, opredeljenih v veljavnih predpisih, sredstev za raziskovalne programe in mlade raziskovalce, vključno z odpravljenimi nesorazmerji, izračunanimi v skladu s tem členom, vseh javnih raziskovalnih organizacij, drugih javnih zavodov, ki izvajajo javno službo po tem zakonu in koncesij.

(2) Raziskovalnim organizacijam, ki so upravičene do stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in niso javni raziskovalni zavodi, se izračuna pripadajoča sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

(3) Sredstva iz prvega odstavka tega člena se za javne raziskovalne organizacije za prvo leto financiranja po tem zakonu določijo tako, da se sešteje realizacijo sredstev leta 2019 za infrastrukturne programe, ustanoviteljske obveznosti, opredeljenih v veljavnih predpisih, sredstva za raziskovalne programe in mlade raziskovalce, vključno z odpravljenimi nesorazmerji, izračunanimi v skladu s tem členom. Sredstva za ustanoviteljske obveznosti se dodeli javnim raziskovalnim organizacijam, ki niso javni raziskovalni zavodi, sorazmerno glede na sredstva, ki so jih pridobile za raziskovalne programe, plačni del infrastrukturnih programov in raziskovalne projekte ARRS v letu 2019.

(4) Sredstva iz prvega odstavka se za druge javne zavode, ki izvajajo javno službo po tem zakonu in za koncesionarje za prvo leto financiranja po tem zakonu določijo tako, da se sešteje realizacijo sredstev leta 2019 za infrastrukturne programe, opredeljenih v veljavnih predpisih, sredstva za raziskovalne programe in mlade raziskovalce, vključno z odpravljenimi nesorazmerji, izračunanimi v skladu s tem členom. Sredstva za ustanoviteljske obveznosti se dodeli drugim javnim zavodom, ki izvajajo javno službo po tem zakonu in koncesionarjem sorazmerno glede na sredstva, ki so jih pridobili za raziskovalne programe, plačni del infrastrukturnih programov in raziskovalne projekte ARRS v letu 2019. Sredstva za stroške dela se dodeli drugim javnim zavodom, ki izvajajo javno službo po tem zakonu in koncesionarjem, sorazmerno glede na število ekvivalentov polnega delovnega časa, ki so jih pridobili za raziskovalne programe, stroške plač infrastrukturnih programov, raziskovalne projekte in mlade raziskovalce, ki jih je financiral ARRS v letu 2019.

(5) Odpravljanje nesorazmerij se izvede pri raziskovalnih in infrastrukturnih programih za vse prejemnike stabilnega financiranja iz 84. člena tega zakona. Vsi prejemniki stabilnega financiranja iz 84. člena tega zakona, ki niso javne raziskovalne organizacije, morajo za izravnavanje navedenih nesorazmerij izpolnjevati pogoje določene v 85. členu tega zakona.

(6) Odpravljanje nesorazmerij pri raziskovalnih programih se izvede tako, da se dodelijo dodatna sredstva za programski steber financiranja tistim raziskovalnim organizacijam, ki so upravičene do izravnavanja nesorazmerij skladno s prejšnjim odstavkom, ter so izvajale raziskovalne programe in katerih delež sredstev za raziskovalne programe v strukturi sredstev za raziskovalne programe, raziskovalne projekte in mlade raziskovalce je manjši od povprečja, izračunanega za javne raziskovalne organizacije.

(7) Odpravljanje nesorazmerij pri infrastrukturnih programih se izvede tako, da se dodelijo dodatna sredstva za institucionalni steber financiranja tistim raziskovalnim organizacijam, ki so upravičene do izravnavanja nesorazmerij skladno s petim odstavkom, ter so izvajale infrastrukturne programe in katerih delež sredstev za infrastrukturne programe v celotni strukturi sredstev ARRS brez sredstev za infrastrukturne obveze je manjši od povprečja, izračunanega za javne raziskovalne organizacije.

(8) Odpravljanje nesorazmerij pri ustanoviteljskih sredstvih se izvede tako, da se pri izračunu upoštevajo izravnane vrednosti za raziskovalne programe in infrastrukturne programe.

(9) Pri izračunu iz prejšnjih dveh odstavkov se upošteva povprečni letni obseg sredstev ARRS za obravnavane javne raziskovalne organizacije v obdobju od leta 2009 do leta 2019.

(10) Do vzpostavitve ciljnega stanja se ena četrtna letnega prirasta sredstev, namenjenih stabilnemu financiranju uporabi za namene iz tega člena.

(11) Sredstva iz, tretjega, šestega in sedmega odstavka tega člena se zagotovijo najpozneje v štirih letih po uveljavitvi tega zakona.

(12) Razpoložljiva sredstva se med PSF in ISF razporedijo sorazmerno.

(13) Razpoložljiva sredstva za programsko oziroma institucionalno financiranje se upravičnim raziskovalnim organizacijam dodelijo sorazmerno glede na izračunana sredstva.

(14) V primeru, da letni prirast sredstev, namenjenih za odpravo nesorazmerij ne zadostuje, se obdobje izravnave podaljša.

(15) Prva pogodba iz 29. tega zakona člena mora biti sklenjena najkasneje v štirih mesecih po začetku uporabe tega zakona. V primeru, da pogodba ni sklenjena v roku iz prejšnjega stavka, se do sklenitve nove pogodbe izvaja financiranje po dvanajstinah preteklega leta.

109. člen **(izhodiščno stanje financiranja raziskovalnih infrastruktur)**

Pri določitvi izhodiščnega stanja prejemnikov stabilnega financiranja se za sodelovanje v spodaj navedenih raziskovalnih infrastrukturah upoštevajo dodatna sredstva v višini:

Belle II	100.000
ESS - FDV	165.000
DARIAH - INZ (SISTORY)	85.000
DARIAH - INZ (SI-DIH)	40.000
DARIAH - ZRC SAZU	60.000
CESSDA - FDV/ADP	130.000
SHARE - IER	105.000
CLARIN	100.000
LIFEWATCH + eLTER	105.000
ELIXIR	125.000
EATRIS	100.000
CERIC	160.000
EPOS	65.000
CTA	100.000
FAIR	150.000
ISBE	45.000
EuBI	65.000
E-RISH	65.000
ILL	250.000
METROFOOD	35.000

110. člen **(določitev vrednosti kazalnikov pri določitvi sredstev PSF-O in ISF-O v prvem pogodbenem obdobju)**

V tretjem odstavku 26. člena se za prvo pogodbeno obdobje nameni 5 % vsote sredstev ISF in PSF.

111. člen **(zaključevanje koncesij)**

(1) Koncesije, ki so bile podeljene pred sprejemom tega zakona se iztečejo do konca koncesijskega obdobja.

(2) Za pridobitev nove koncesije mora koncesionar izpolnjevati pogoje iz 85. člena tega zakona in za koncesijo kandidirati po postopku, opredeljenem v 87.- 89. člena tega zakona.

112. člen
(veljavnost zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 1. januarja 2022.

K 1. členu:

Predlog zakona na celovit način ureja znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki se delno ali v celoti financira iz javnih sredstev, določa pa tudi organiziranost znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, znanstvenoraziskovalno dejavnost, financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, organiziranost in izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in nadzor.

V pravni red RS je že bila prenesena prenovljena Direktiva(EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta, z dne 11. maja 2016, o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varuš *au pair* (UL L 132, 21. 5. 2016, str. 21), saj je bil rok za prenos navedene direktive 23. 5. 2018. Prenovljena Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 med drugim razveljavlja Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 o posebnem postopku za dovolitev vstopa državljanom tretjih držav za namene znanstvenega raziskovanja (UL L 289, 3. 11. 2005, str. 15), ki je bila na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti v pravni red RS na zakonski ravni prenesena z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 112/07). Glede na prenovljeno Direktivo (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 je bilo treba na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti v pravni red RS vsebinsko potrebno prenesti vse, kar prenovljena Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 ureja na novo oziroma dodatno oziroma drugače glede na Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. 10. 2005, kar je bilo na zakonski ravni že izvedeno, in sicer z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 9/19). Ker pa predmetni zakon predstavlja nov sistemski zakon na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti in nadomešča do sedaj veljavni Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti, mora vsebovati tudi določbe, potrebne zaradi prenovljene Direktivo (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016, ki pa so bile, kot navedeno, v pravni red RS sicer že prenesene.

K 2. členu:

Člen opredeljuje načela, ki jih zakon upošteva pri urejanju znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema. Pri tem je na prvo mesto postavljena avtonomija znanstvenega raziskovanja, tako osebam, ki le to izvajajo, kot tudi organizacijam. Znanstvenoraziskovalna in inovacijska dejavnost morata temeljiti na načelih kakovosti, učinkovitosti in preglednosti pa tudi enakih možnosti, odprtosti, konkurenčnosti in etičnosti. Dejavnosti morata biti usmerjeni v doseganje ciljev družbenega, gospodarskega in tehnološkega razvoja Republike Slovenije, ki so zapisani v strateških dokumentih države. Zato mora znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem temeljiti na sodelovanju in medinstitucionalnem usklajevanju ter se komplementarno povezovati v proces izgradnje evropskega raziskovalnega prostora ob spoštovanju delitve pristojnosti med resorji. Način financiranja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti mora biti učinkovit, uspešen in pregleden z vidika porabe javnih sredstev. Rezultati znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, ki so sofinancirani iz javnih sredstev morajo biti javni, pri čemer se upoštevajo vsi predpisi, ki urejajo varstvo intelektualne lastnine, avtorskih pravic in podatkov v skladu s standardi varovanja konkurence na trgu.

K 3. členu:

Glavni namen zakona je vzpostaviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem z določitvijo pogojev za njegovo financiranje iz javnih sredstev, s čimer se bo zagotavljal družbeni in gospodarski napredek, ustvarjanje novega znanja in spoznanj ter prenos tega v družbo in gospodarstvo. Doseganje mednarodno dosegljivega znanja je v splošno javno korist ter je namenjeno krepitvi sposobnosti za obvladovanje tehnološkega in splošnega družbenega napredka, kot glavnega vira trajnostnega razvoja, povečevanja produktivnosti dela in nacionalne konkurenčne sposobnosti v svetovnem prostoru, kakor tudi izboljšanju

individualne in družbene kakovosti življenja ter utrjevanju nacionalne identitete, kreptivi internacionalizacije in vključevanju v evropske in globalne integracijske procese in mednarodne mreže vrednosti. Zakon je namenjen tudi spodbujanju usposabljanja znanstvenih kadrov in razvoju znanstvenih karier, s poudarkom na zagotavljanju enakih možnosti. Zato zakon tudi omogoča dostopnost raziskovalne infrastrukture ter spodbuja dinamično sodelovanje in povezovanje med deležniki v sistemu, s ciljem razvoja in optimalne uporabe znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih potencialov, tako spovezovanjem gospodarstva z visokošolskimi zavodi, raziskovalnimi in izobraževalnimi organizacijami, državo in drugimi deležniki neposredno in preko učinkovitega inovacijskega podpornega okolja.

K 4. členu:

Člen opredeljuje splošni cilj in specifične cilje zakona. Splošni cilj zakona je zagotoviti sodoben znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki bo ob kritični refleksiji družbe, učinkovitem reševanju družbenih izzivov in dvigu konkurenčnosti slovenskega gospodarstva vsem omogočal boljšo kakovost življenja. Specifični cilji zakona so splošni razvoj znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, spodbujanje znanstvenega raziskovanja, ki je namenjeno pridobivanju splošno pomembnega znanja ter širjenju in poglobljanju znanstvenih spoznanj in znanj. Zakon omogoča ustvarjanje razmer za kakovostno in neodvisno usmerjanje, vrednotenje ter spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, izboljšanje odličnosti ter krepitev družbene vloge in učinkovitosti znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti na vseh področjih kot temelja za doseganje konkurenčnosti in na znanju temelječe družbe, in sicer z graditvijo ugodnega družbenega, gospodarskega in institucionalnega okolja za razvoj znanja in inovativnosti, spodbujanje internacionalizacije znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ter s tem soustvarjanje in krepitev evropskega raziskovalnega prostora ter pozicije Slovenije v mednarodnih mrežah vrednosti. Nadalje zakon spodbuja sodobne tehnološke in ne-tehnološke inovacije ter posledično tudi rast produktivnosti in dodane vrednosti, spodbuja delovanje razvojnih jeder v znanosti, gospodarstvu in družbi, na področjih, ki so temelj dolgoročnega družbenega in gospodarskega razvoja. S tem zakon zagotavlja temelj za udejanjanje nacionalnih strateških razvojnih prioritet, povečanje prenosa znanja in znanstvenoraziskovalnih rezultatov na vsa področja družbenega in gospodarskega razvoja ter spodbujanje na znanosti temelječega inoviranja. Zakon ustvarja spodbudne pogoje za celovit razvoj kariernih poti in mobilnosti na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ob zagotavljanju enakih možnosti spolov. Zakon nadalje zagotavlja ustrezno raziskovalno infrastrukturo ter ustrezno finančno podporo aktivnostim znotraj znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, skladno z nacionalnimi strateškimi dokumenti in cilji zastavljenimi v dokumentih Evropske unije, ter aktivno interdisciplinarno, medinstitucionalno, medsektorsko in mednarodno sodelovanje in povezovanje.

K 5. členu:

Predlog zakona v 5. členu določa pomen ključnih izrazov v tem zakonu. Pri pojasnjevanju pomena splošno uporabljanih izrazov je smiselno upoštevana OECD klasifikacija Frascati in klasifikacije Statističnega urada Republike Slovenije.

Glede na sedaj veljavno ureditev zakon opredeljuje definicijo javne raziskovalne organizacije (JRO), kamor spadajo javni raziskovalni zavodi, javne univerze in javni samostojni visokošolski zavodi.

Člen, ki opredeljuje pomen izrazov, zaradi prenosa Direktive (EU) 2016/801 z dne 11.5.2016, vsebuje tudi opredelitev izrazov »tretja država« in »raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države«. Ker pravni red Evropske unije, na uporabo katerega napotuje tudi predlog zakona, za države, ki niso članice Evropske unije, uporablja izraz »tretje države«, je tudi v predlog zakona dodan pojem tretja država. Izraz raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države je v predlog zakona uveden zaradi uskladitve z Direktivo (EU) 2016/801 z dne 11. 5.

2016, ki uporablja navedeni izraz. Raziskovalec oziroma raziskovalka iz tretje države pomeni državljana tretje države z doktoratom ali ustrezno visokošolsko kvalifikacijo, ki mu omogoča vpis v programe doktorskih študijev in ki ga raziskovalna organizacija izbere za izvajanje raziskovalne dejavnosti v skladu s tem zakonom.

K 6. členu:

Člen opredeljuje enovit znanstvenoraziskovalni in inovacijski sistem, ki ga sestavljajo nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Nosilci in izvajalci nalog znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti medsebojno sodelujejo in se povezujejo. Sistem vključuje tri ravni razvoja, ki vključujejo različne vrste raziskav, in sicer: temeljna znanstvenoraziskovalna raven, ki se nanaša na temeljne in aplikativne raziskave, kar je okvirno do potrditve koncepta, raziskovalno razvojna raven, ki se nanaša na industrijske raziskave, kar je okvirno do demonstracije v relevantnem okolju in razvojno inovacijska raven, ki se nanaša na eksperimentalni razvoj, to je do komercializacije rešitev na trgu. Temeljna raziskovalna raven se izvaja v okviru znanstvenoraziskovalne dejavnosti, raziskovalno razvojna raven se izvaja tako v okviru znanstvenoraziskovalne kot tudi inovacijske dejavnosti, razvojno inovacijska raven pa se izvaja v okviru inovacijske dejavnosti. Sestavni del znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema predstavlja tudi podporno okolje, ki spodbuja mreženje, partnersko sodelovanje, prenos znanja ter ustvarjalnost in podjetnost. Člen opredeljuje tudi nosilce nalog znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ki so, v skladu s svojimi pristojnostmi, ministrstva, pristojna za znanost in tehnologijo, vladna služba, pristojna za razvoj ter agencija, pristojna za znanstvenoraziskovalno dejavnost (v nadaljnjem besedilu: ARRS) in agencija pristojna za tehnološki razvoj. Določeno je, da financiranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti izvajajo tudi druga resorna ministrstva skladno s svojimi pristojnostmi in institucije podpornega okolja. V členu so opredeljeni izvajalci znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu, ki so raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci. Izvajalci inovacijske dejavnosti po tem zakonu so raziskovalne organizacije in zasebni raziskovalci, ter pravne in fizične osebe, ki opravljajo gospodarsko dejavnost. V okviru znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema se spodbuja povezovanje vseh deležnikov, ki so določeni od četrtega do sedmega odstavka tega člena.

K 7. členu:

Člen opredeljuje naloge ministrstev in Vlade Republike Slovenije, skladno z njihovimi pristojnostmi, za načrtovanje, usmerjanje, financiranje in implementacijo znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Naloge Vlade Republike Slovenije so zlasti: priprava usklajenih predlogov znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije in s tem povezanih politik, izvajanje in usklajevanje nacionalne znanstvenoraziskovalne in inovacijske politike ter organizacija znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih aktivnosti, usklajevanje procesa opredelitve nacionalnih strateških razvojnih prioritet ter vzpostavitev in usklajevanje mehanizmov za njihovo izvedbo, vključno s sistemom upravljanja v smislu določil in postopkov za pripravo in izvedbo pametne specializacije, financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in z njo povezanih infrastrukturnih in ostalih podpornih dejavnosti v evropskem raziskovalnem prostoru, usklajevanje in organizacija mednarodnega sodelovanja, vključno s potrebnim financiranjem, načrtovanje, usmerjanje in financiranje aktivnosti za promocijo in pospeševanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ter prenosa znanja, izvajanje programov in ukrepov za sofinanciranje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v gospodarstvu in sodelovanje z organizacijami, ki izvajajo in povezujejo deležnike na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti (partnerstva in druge podporne organizacije).

Resorna ministrstva uresničujejo namen in cilje tega zakona ter izvajajo naloge, ki se nanašajo na usmerjanje raziskav in razvoja na področjih njihovega dela in njihovo financiranje, upoštevajoč rezultate evalvacije.

S členom je dana tudi podlaga za celovito obravnavo znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti na posameznih, strateško pomembnih področjih v okviru vlade oziroma posameznih resorjev, saj mnogi resorji izvajajo posamezne dele raziskovalnih aktivnosti, ki pa niso sistemsko povezane ali usklajene. Na predlagani način je vzpostavljena tudi podlaga za lažje uveljavljanje programskega proračuna, saj pristojnosti za izvajanje aktivnosti obravnava kot celoto, ne glede na resorno pristojnost.

K 8. členu:

Člen opredeljuje vzpostavitev Razvojnega sveta Republike Slovenije, kot strokovnega posvetovalnega telesa Vlade Republike Slovenije in določa njegove naloge. Razvojni svet Republike Slovenije spremlja izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti v Sloveniji ter Vladi Republike Slovenije predlaga izhodišča in usmeritve za pripravo strateških dokumentov in oblikovanje politik s področja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Člen predstavlja uresničitev določb RISS (2011-2020) in preoblikovanje obstoječega Sveta za znanost in tehnologijo na način, da je organ bolj operativen.

K 9. členu:

Člen opredeljuje sestavo Razvojnega sveta Republike Slovenije. Svet sestavljajo naslednji člani po položaju: predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, predsednik Inženirske akademije Slovenije, predsednik Rektorske konference Republike Slovenije, predsednik Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, direktor ARRS, direktor agencije za tehnološki razvoj, direktor Slovenskega podjetniškega sklada, predstavnik reprezentativnega sindikata za področje znanosti ali visokega šolstva, ministri, pristojni za znanost, izobraževanje, tehnologijo, finance, razvoj in kohezijsko politiko. Član sveta je tudi predstavnik doktorskih študentov in mladih doktorjev znanosti, pri katerih od pridobitve prvega doktorata znanosti v času kandidature ni minilo več kot sedem let, in ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva. Član sveta je tudi predstavnik raziskovalcev, ki ga predlaga ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi izvedenega javnega poziva. Član sveta je tudi predstavnik razvojno inovacijskih partnerstev, ki ga predlaga ministrstvo ali vladna služba pristojna za razvoj. Zadnji trije člani so imenovani za štiri leta.

Takšna opredelitev članstva v svetu predstavlja uravnoteženo strukturo med različnimi ključnimi deležniškimi skupinami. Zastopani so tako interesi gospodarstva, kakor tudi raziskovalne sfere, kar predstavlja pomemben institucionalni most med raziskavami in potrebami družbe, vključno z gospodarstvom.

Zaradi večjega upoštevanja spolne uravnoteženosti je zakon določil, da tisti kvalificirani predlagatelji članov sveta, ki so imenovani na podlagi javnega poziva in sindikati, predlagajo v imenovanje eno kandidatko ženskega spola in enega kandidata moškega spola izmed katerih bo minister, pristojen za znanost, izbral člana na način, da bo upoštevana spolna uravnoteženost članov sveta.

Člen opredeljuje tudi, da svet uredi svoje delo s poslovníkom, strokovna in administrativna dela za svet pa opravljajo ministrstvo pristojno za znanost, ministrstvo, pristojno za tehnologijo in vladna služba, pristojna za razvoj, periodično, s triletnim mandatom. Ministrstvo oziroma vladna služba, ki opravlja strokovna in administrativna dela za svet v okviru svojega mandata tudi zagotavlja sredstva, potrebna za delovanje sveta in njegovih delovnih skupin.

K 10. členu:

Člen opredeljuje krovni strateški dokument za področje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti, to je znanstvenoraziskovalno in inovacijsko strategija, v kateri so določeni, izhodišča, cilji, obseg in način financiranja ter kazalniki za spremljanje učinkovitosti nacionalne politike za izvajanje in pospeševanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Opredeljen je tudi način upravljanja znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti ter indikativen obseg potrebnih proračunskih sredstev ter nacionalne prioritete.

K 11. členu:

Člen opredeljuje postopek priprave in sprejema znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije. Predlog pripravi Vlada Republike Slovenije na podlagi izhodišč in usmeritev, ki jih pripravlja Razvojni svet Republike Slovenije, sprejme pa jo Državni zbor Republike Slovenije. Določeno je, da Vlada Republike Slovenije vsaka tri leta evalvira izvajanje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije ter jo s predlogom posodobitev predloži v sprejetje državnemu zboru. Znanstvenoraziskovalna in inovacijska strategija mora biti usklajena z ostalimi strateškimi dokumenti države.

K 12. členu:

Člen opredeljuje financiranje znanstvenoraziskovalnega in inovacijskega sistema, ki se zagotavlja v državnem proračunu in v drugih virih, in sicer v skladu s cilji in prioritetami financiranja, ki so določeni v znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji ter državnem programu razvojnih politik ter so namenjeni izvajanju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti. Člen nadalje opredeljuje, kateri sklopi znanstvenoraziskovalnih aktivnosti so financirani v stabilnem stebru financiranja, kateri v kompetitivnem delu (temelječ na razpisih in javnih pozivih). V financiranje znanstvenoraziskovalnih dejavnosti na podlagi javnih razpisov oziroma pozivov sodijo raziskovalni projekti, raziskovalna infrastruktura, razvoj znanstvenih kadrov, mednarodno sodelovanje, znanstvene publikacije in monografije in drugi ukrepi, zlasti odprte znanosti, s katerimi se uresničuje cilje znanstvenoraziskovalne in inovacijske strategije Slovenije. Določeno je tudi, da se sredstva lahko namenijo tudi za druge naloge oziroma namene določene z zakonom ali drugim predpisom. Nekateri od teh namenov so podrobneje opredeljeni v 34. – 36. členu. Člen določa investicije in investicijsko vzdrževanje kot poseben namen financiranja. Posebej je opredeljeno financiranje javnih infrastrukturnih zavodov po programih dela.

Člen opredeljuje tudi namene, s katerimi se financira inovacijsko dejavnost.

V členu je opredeljena tudi možnost, da vsa ministrstva financirajo znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost, skladno z njihovimi področnimi zakoni in strateškimi dokumenti države.

K 13. členu:

Člen opredeljuje višino državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Državno financiranje znanstveno raziskovalne dejavnosti obsega, v skladu s prvo točko petega člena, integralna sredstva državnega proračuna, ki so znotraj finančnega načrta ministrstva, pristojnega za znanost, namenjena za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Le-ta je določen v višini najmanj 1 % BDP za znanstvenoraziskovalno dejavnost. Ključni elementi sistema so njegova stabilnost in predvidljivost. Na ta način je raziskovalnim institucijam zagotovljena osrednja predpostavka za srednjeročno načrtovanje aktivnosti.

Člen določa, da se za znanstvenoraziskovalno dejavnost v državnem proračunu z integralnimi viri zagotavlja stabilen vir financiranja. Stabilnost financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti se zagotavlja v okviru priprave in izvrševanja državnega proračuna. V primeru, da je, ne glede na prvi odstavek, v posameznem letu rast BDP negativna, se za državno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v državnem proračunu zagotavlja sredstva najmanj v najmanj v nominalni višini sredstev za ta namen preteklega leta.

Obseg državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti nad 1 % BDP se za drseče štiriletno obdobje določi v Državnem programu razvojnih politik, ki ga vlada sprejme v skladu z zakonom, ki ureja javne finance.

K 14. členu:

Člen opredeljuje financiranje inovacijske dejavnosti preko agencije pristojne za tehnološki razvoj. Opredeljuje kontinuirano izvajanje instrumentov za spodbujanje industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja.

K 15. členu:

Člen opredeljuje področje dela in pristojnosti agencije, pristojne za tehnološki razvoj. Glede nato, da je zgolj del podpore inovacijskim aktivnostim predmet Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, člen za podrobnejše opredelitve financiranja inovacij napotuje na zakon, ki ureja podporno okolje za podjetništvo.

K 16. členu:

Člen opredeljuje znanstvenoraziskovalno dejavnost. Znanstvenoraziskovalna dejavnost je ustvarjanje novega znanja in obsega različne aktivnosti od temeljnih in aplikativnih raziskav do eksperimentalnega razvoja, to je okvirno do tehnološke stopnje pripravljenosti 3 oziroma do eksperimentalne potrditve koncepta, vključno z industrijskimi raziskavami, kakor tudi razvoj znanstvenih kadrov, raziskovalno opremo in raziskovalno infrastrukturo ter investicije in investicijsko vzdrževanje, mednarodno znanstveno sodelovanje ter znanstveno komuniciranje (npr. znanstvene publikacije, monografije, konference, promocija znanosti ipd.).

K 17. členu:

Člen opredeljuje stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Člen opredeljuje način financiranja stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Do stabilnega financiranja so upravičeni prejemniki stabilnega financiranja, ki so javne raziskovalne organizacije, drugi javni zavodi, ki izvajajo javno službo skladno s tem zakonom in koncesionarji na podlagi podeljenih koncesij za izvajanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Stabilno financiranje raziskovalne dejavnosti sestoji iz štirih stebrov, in sicer institucionalnega, programskega, razvojnega in programov nacionalnih raziskav. Namen stabilnega financiranja je zagotavljanje predvidljivega okolja prejemnikov sredstev, v katerem bodo lahko dolgoročno načrtovali strateške znanstvenoraziskovalne usmeritve in njihovo izvajanje.

Zaradi zagotavljanja zmerne, a kontinuirane rasti razpoložljivih sredstev člen določa, da se vsota institucionalnega in programskega financiranja letno povečuje za 30 % letnega prirasta sredstev.

K 18. členu:

Člen opredeljuje institucionalni steber financiranja, ki je namenjen financiranju infrastrukturne, upravne in podporne dejavnosti ter drugi institucionalni infrastrukturi prejemnikov stabilnega financiranja. Nadalje je določeno, da infrastrukturna dejavnost predstavlja zaokroženo celoto vzdrževanja raziskovalne infrastrukture, kot podpore znanstvenoraziskovalni dejavnosti prejemnikov stabilnega financiranja, ki se lahko izvaja v različnih oblikah. Upravno in podporno dejavnost predstavljajo vse spremljajoče dejavnosti, ki zagotavljajo nemoteno izvedbo znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Zakon določi, da vsebino, obseg, izvajalce in delovanje infrastrukturne dejavnosti določijo prejemniki

stabilnega financiranja v skladu z normativi in standardi ter pravili prejemnika stabilnega financiranja. Infrastrukturalna dejavnost se evalvira v okviru evalvacije raziskovalnih programov in institucionalnih (samo)evalvacij iz 29. in 30. člena tega zakona.

Člen določa sredstva za institucionalni steber financiranja (ISF), ki so vsota sredstev za institucionalni steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (ISF-O). Sredstva institucionalnega stebra se določijo na ravni institucije, na podlagi obsega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti institucije. Sredstva institucionalnega stebra zajemajo sredstva, ki se po veljavnih predpisih dodeljujejo za ustanoviteljske obveznosti in infrastrukturne programe. Člen tudi opredeljuje namene teh sredstev, ki so: financiranje infrastrukturnih obveznosti ustanovitelja, in financiranje podpornih dejavnosti izvajanju javne službe na javnih raziskovalnih organizacijah.

K 19. členu:

Člen opredeljuje programski steber financiranja, ki je namenjen financiranju raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev. Člen podaja definicijo raziskovalnega programa in mladih raziskovalcev. Določeno je, da naslov, vsebino, obseg, delovanje, vodjo raziskovalnega programa in sestavo skupine raziskovalcev ter strokovnih in tehničnih sodelavcev, ki izvajajo raziskovalni program, določijo prejemniki stabilnega financiranja v skladu z normativi in standardi ter pravili prejemnika stabilnega financiranja. Podatki o raziskovalnem programu, vključno z rezultati in poročili morajo biti javno dostopni. Enako je določeno za mlade raziskovalce, da število doktorskih mest, določitev mentorjev, program usposabljanja, kriteriji, ocenjevanje in izbor kandidatov za mlade raziskovalce določijo prejemniki stabilnega financiranja v skladu s pravili prejemnika stabilnega financiranja in se opredeli v pogajanjih iz 25. člena tega zakona. Raziskovalni programi in mladi raziskovalci so evalvirani v okviru evalvacije raziskovalnih programov in institucionalnih (samo)evalvacij iz 29. in 30. člena tega zakona.

Člen določa sredstva za programski steber financiranja (PSF), ki so vsota sredstev za programski steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (PSF-O). Sredstva programskega financiranja se določijo na ravni institucije glede na višino financiranja predhodno potekajočih raziskovalnih programov in programov mladih raziskovalcev. Člen tudi opredeljuje namene teh sredstev, ki so: financiranje raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev.

K 20. členu:

Člen opredeljuje razvojni steber financiranja, ki je namenjen spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, in sicer kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizaciji, prenosu znanja in sodelovanju z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v dokumentih razvojnega načrtovanja države ter v skladu s poslanstvom in strategijo posameznega prejemnika stabilnega financiranja.

Člen določa sredstva za razvojni steber financiranja (RSF), ki so vsota sredstev za razvojni steber financiranja prejemnikov stabilnega financiranja (RSF-O). Člen tudi opredeljuje namene teh sredstev, ki so: spodbujanje razvoja kakovosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, prenos znanja in sodelovanje z okoljem, ki pripomore k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v dokumentih razvojnega načrtovanja države. Sredstva za RSF so največ 10 % vsote sredstev ISF in PSF. Določeno

je, da so sredstva RSF za celotno pogodbeno obdobje enaka. Sredstva za RSF za novo pogodbeno obdobje se določijo v skladu z nacionalnimi prioritetami. V primeru, da v letu, ko se na novo določajo sredstva za RSF ni rasti sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost, se sredstva za RSF lahko povečajo v prvem letu ponovne rasti sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost.

K 21. členu:

Člen opredeljuje sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na način, da so sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti vsota sredstev institucionalnega, programskega in razvojnega stebra in sredstev programov nacionalnih raziskav.

Člen določa stabilnost sredstev v primeru negativne rasti BDP, ko so izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka 13. člena tega zakona, in sicer tako, da se v takšnem primeru sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalnega dela zagotavljajo najmanj v višini sredstev za stabilno financiranje preteklega leta.

K 22. členu:

Člen opredeljuje sredstva za ISF in PSF.

Člen določa sredstva za institucionalni in programski steber stabilnega financiranja prejemnikov stabilnega dela financiranja. Določeno je, da se vsota sredstev institucionalnega in programskega stebra stabilnega financiranja prejemnika stabilnega dela financiranja določi tako, da se vsota sredstev ISF-O in PSF-O preteklega leta poveča za indeks rasti vsote institucionalnega in programskega stebra stabilnega financiranja glede na preteklo leto. Določeno je, da se mora za najmanj trideset in največ petdeset odstotkov letne rasti državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti nameniti za institucionalni in programski steber stabilnega financiranja prejemnika stabilnega dela financiranja.

V primeru ustanovitve nove javne raziskovalne organizacije oziroma dodelitve novih koncesij se vsota ISF in PSF dodatno poveča.

K 23. členu:

Člen opredeljuje sredstva za RSF.

Člen določa sredstva za razvojni steber stabilnega financiranja prejemnikov stabilnega dela financiranja na način, da lahko predstavljajo največ deset odstotkov vsote sredstev institucionalnega in programskega stebra stabilnega financiranja prejemnika stabilnega dela financiranja. Delež sredstev za RSF za vsako pogodbeno obdobje določi minister, pristojen za znanost, in sicer v skladu z nacionalnimi prioritetami pri čemer upošteva razpoložljiva proračunska sredstva. Če so v prvem letu pogodbenega obdobja izpolnjeni pogoji iz tretjega odstavka 13. člena tega zakona, se sredstva za RSF lahko povečajo v prvem letu, ko pogoji iz tretjega odstavka 13. člena tega zakona niso več izpolnjeni. Sredstva za RSF so v celotnem, šestletnem pogodbenem obdobju enaka.

K 24. členu:

Člen opredeljuje sredstva za PNR.

Člen določa sredstva za programe nacionalnih raziskav (PNR), ki so vsota sredstev za programe nacionalnih raziskav prejemnikov stabilnega financiranja (PNR-O) in ne smejo presegati 1 % vsote sredstev ISF in PSF. Sredstva PNR se namenijo za potrebe raziskovanja tematik značilnih za Slovenijo. Za ta namen lahko ministrstvo, pristojno za znanost, na podlagi sklepa vlade, izvede javni poziv za nabor tematik, ki mora biti usklajen s prioritetskimi področji, opredeljenimi v strateških dokumentih države. Nabor tematik nacionalnih raziskav ter obseg sredstev za ta namen določi minister, pristojen za znanost. Na teh tematikah se nato izvede izbor programov nacionalnih raziskav v okviru poziva ARRS prejemnikom stabilnega financiranja. Člen določa tudi, da se izbor programov nacionalnih

raziskav lahko izvede eno leto pred izvedbo pogodbenega obdobja po, v naprej določenih kazalnikih, opredeljenih v splošnem aktu ARRS, izdanim za izvrševanje javnih pooblastil, izdanim po predhodno danem soglasju ministra, pristojnega za znanost (v nadaljnjem besedilu: splošni akt ARRS).

K 25. členu:

Člen opredeljuje določanje sredstev za stabilno financiranje prejemnikov stabilnega financiranja.

K 26. členu:

Člen opredeljuje določanje sredstev za ISF-O in PSF-O, in sicer za vsako leto šestletnega obdobja na način, da se vsota ISF-O in PSF-O preteklega leta poveča sorazmerno, upošteva rast vsote ISF in PSF glede na preteklo leto. Določeno je, da vsaj polovico letne rasti sredstev za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti mora prejemnik stabilnega financiranja nameniti za PSF-O. Člen določa, da se v prvem in četrtem letu pogodbenega obdobja največ deset odstotkov vsote sredstev ISF in PSF, prejemnikom stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti dodeli ob upoštevanju vrednosti kazalnikov znanstvene odličnosti, družbenega in gospodarskega vpliva in mednarodne vpetosti. Delež teh sredstev določi minister, pristojen za znanost, tako da sprememba na ravni posameznega prejemnika stabilnega financiranja ne presega treh odstotkov. Podrobnejša opredelitev kazalnikov in metodologije izračuna dodelitve tri odstotnega deleža sredstev se določijo v splošnem aktu ARRS.

V členu je urejena tudi možnost zmanjšanja sredstev za ISF-O oziroma PSF-O prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in sicer v prvem letu pogodbenega obdobja, če prejemniku stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti upade znanstvenoraziskovalna dejavnost oziroma če se mu zmanjša obseg infrastrukturne dejavnosti v zadnjem pogodbenem obdobju. Prav tako je opredeljena možnost povečanja sredstev za ISF-O, če se poveča infrastrukturna aktivnost prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, v skladu s strateškimi dokumenti države ob predhodnem soglasju Vlade Republike Slovenije. Sredstva za ISF-O se lahko tudi zmanjšajo, če se s soglasjem vlade zmanjša infrastrukturna aktivnost prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. V tem primeru se ne uporabljajo določila iz šestega odstavka tega člena. Način merjenja obsega znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti in podrobnejši način zmanjšanja sredstev ISF-O se določi s splošnim aktom ARRS. Prav tako se s splošnim aktom ARRS določi tudi način izračuna dodelitve sredstev ISF-O in PSF-O za novega prejemnika stabilnega financiranja. V primeru zmanjševanja sredstev so zaradi stabilnosti kariernega razvoja mladih raziskovalcev, sredstva za mlade raziskovalce izvezeta iz izračuna, ki je opredeljen v šestem in sedmem odstavku tega člena.

K 27. členu:

Člen opredeljuje določanje sredstev RSF-O, ki so celotno pogodbeno obdobje enaka. Določeno je, da so sredstva za RSF-O največ deset odstotkov vsote sredstev ISF-O in PSF-O in se za vse prejemnike stabilnega financiranja določijo v enakem deležu. Namen porabe sredstev RSF-O se za prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti določi za šestletno pogodbeno obdobje v pogajanjih v okviru pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in se v pogodbenem obdobju ne spreminja.

K 28. členu:

Člen opredeljuje sredstva PNR-O, ki jih prejemnik stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti lahko pridobi s kandidiranjem na izbor programov nacionalnih raziskav v okviru poziva ARRS iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona.

K 29. členu:

Člen opredeljuje pogodbo o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Člen opredeljuje okvirno vsebino šestletne pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, na podlagi katere se prejemnikom stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti nakazujejo sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in jo prejemniki financiranja stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sklenejo z ARRS. Prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in ARRS oz. ministrstvo, pristojno za znanost, pri pripravi in usklajevanju ciljev in ciljnih vrednosti upoštevajo dokumente razvojnega načrtovanja države.

Člen določa, da se v pogodbi opredelijo strateški in dolgoročni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalci, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje predvsem načrtovan razvoj raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev, razvojni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalniki, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, način in dinamika poročanja o doseganju ciljev in ukrepi v primeru neizpolnjevanja določil pogodbe. Strateški in dolgoročni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalniki, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, načrt izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki vključuje predvsem načrtovan razvoj raziskovalnih programov in mladih raziskovalcev, razvojni cilji prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ukrepi za njihovo doseganje, ciljne in izhodiščne vrednosti in kazalniki, s katerimi se spremlja doseganje ciljnih vrednosti, so predmet pogajanj. Na podlagi usmeritev ministrstva, pristojnega za znanost, rezultatov institucionalne in programske evalvacije jih prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti sporočijo najkasneje do konca februarja šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje. Postopek pogajanj za sklenitev pogodbe vodi minister, pristojen za znanost, ali od njega pooblaščen oseba s pristojnim organom prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in se mora zaključiti s sklenitvijo nove pogodbe do konca koledarskega leta šestega leta pogodbenega obdobja za naslednje pogodbeno obdobje. Če se postopek sklenitve pogodbe ne zaključi v roku, se do sklenitve nove pogodbe izvaja začasno financiranje v obsegu, kot je bilo določeno v predhodni pogodbi. Določeno je, da se vse podrobnejše določbe o pogodbi določi s splošnim aktom ARRS. Prav tako člen določa, da ARRS na svoji spletni strani objavi vse sklenjene pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti in doseganju ciljev. Poročilo o izvajanju pogodbe o financiranju stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti za celotno pogodbeno obdobje prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti pošljejo ARRS do 31. maja leta po izteku pogodbe.

K 30. členu:

Člen opredeljuje akt prejemnika stabilnega financiranja.

Člen določa, da prejemnik stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti upravlja sredstva za stabilno izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v skladu z aktom, ki ga sprejme pristojni organ prejemnika stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Prejemniki stabilnega dela financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti pravila za razporejanje sredstev za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti tudi objavijo na svoji spletni strani. Člen določa tudi obvezne sestavine akta prejemnika stabilnega financiranja o upravljanju s sredstvi za stabilno izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

K 31. členu:

Člen določa, da se stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti podrobneje uredi v posebnem predpisu vlade in podrobneje v splošnem aktu ARRS.

K 32. členu:

Člen opredeljuje evalvacijo raziskovalnih programov v okviru stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

Člen določa podlago za izvajanje evalvacij raziskovalnih programov v okviru stabilnega financiranja. Evalvacije raziskovalnih programov izvaja ARRS in sicer periodično, po področjih, kot so opredeljena v evalvacijskem postopku Evropskega raziskovalnega sveta, na obdobje šestih let, in sicer v četrtem in petem letu pogodbenega obdobja. Temeljna merila evalvacije so raziskovalna odličnost predloga in izvedbe raziskav ter dosežki predhodnega dela programske skupine, vključno z znanstvenoraziskovalno odličnostjo in mednarodno ter družbeno in gospodarsko vpetostjo. Določeno je, da vsebinsko evalvacijo znanstvenoraziskovalnega dela raziskovalnih programov izvajajo neodvisni strokovnjaki. Rezultate evalvacije sestavljajo ocene raziskovalnih programov in priporočila za izboljšanje delovanja. Rezultati evalvacije se objavijo na spletnih straneh ARRS. Postopek izvajanja evalvacij, metodologija izvedbe evalvacije in znanstvenoraziskovalna področja, ki so predmet evalvacije določi ARRS s splošnim aktom. Člen določa še, da se ob vsakokratni evalvaciji izvede tudi evalvacija novih raziskovalnih programov na področjih, kjer poteka evalvacija.

K 33. členu:

Člen določa namen, potek in elemente institucionalne samoevalvacije prejemnikov stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

K 34. členu:

Člen opredeljuje raziskovalne projekte, njihov status, postopek izbora z javnim razpisom in način financiranja. Projektno se izvajajo temeljne in industrijske raziskave ter eksperimentalni razvoj. Opredeljeno je, da projekte lahko izvajajo raziskovalne organizacije in druge raziskovalne organizacije skladno s tem zakonom in splošnim aktom za izvrševanje javnih pooblastil pristojne agencije oziroma podzakonskimi predpisi pristojnega ministrstva.

Člen v četrtem odstavku daje tudi podlago za izvajanje medresorskih projektov, namenjenih pridobivanju ekspertiz za oblikovanje politik (do sedaj so bili to Ciljni raziskovalni projekti), katerih pripravo koordinira ministrstvo pristojno za znanost. Za vse vrste projektov je določeno, da se dodeljujejo preko razpisov ali javnih pozivov.

K 35. členu:

Člen opredeljuje raziskovalno infrastrukturo in raziskovalno opremo.

K 36. členu:

Člen opredeljuje mednarodno sodelovanje na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Člen v tretjem odstavku določa, da za sofinanciranje projektov, ki so izbrani na podlagi mednarodnih evalvacij v okviru programov in sodelovanj, h katerim je pristopila Republika Slovenija, ministrstvo, pristojno za znanost, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava lahko sklepa neposredne pogodbe o sofinanciranju. S tem je omogočeno neposredno sofinanciranje mednarodnega sodelovanja, kjer je taka ureditev primernejša zaradi narave samega sodelovanja, kot pri izvajanju določenih instrumentov za krepitev skupnega evropskega raziskovalnega prostora. V primerih, ko je celoten postopek izbora izveden na mednarodni ravni in je skladno z določenimi protokoli tam sprejeta tudi odločitev o financiranju, je ponovitev »*pro forma*« postopka na nacionalni ravni nesmiselna. Člen zato pomeni tudi pomemben korak pri odpravljanju administrativnih bremen. Člen zapolnjuje vrzel predhodne zakonodaje na področju raziskovalne dejavnosti, kjer ni bilo ustrezno pravno urejeno sofinanciranje mednarodnega sodelovanja na področju raziskovalne dejavnosti s strani ministrstva, pristojnega za znanost, kot to določajo sprejete strategije. Člen pomeni

pomemben korak k odpravljanju administrativnih ovir in izogibanju podvajanja postopkov. Hkrati prispeva k izgradnji enotnega evropskega raziskovalnega prostora ter doseganju sinergij med različnimi viri financiranja, skladno s strateškimi cilji Slovenije in EU.

Člen v četrtem odstavku določa, da lahko prijave, ki so bile na razpisih v okviru centraliziranih programov Evropske unije odlično ocenjene, ministrstvo, pristojno za znanost, tehnologijo, druga ministrstva, ARRS ali druga pravna oseba javnega prava financira preko pogodbe o sofinanciranju v skladu s splošnim aktom ARRS oziroma agencije, pristojne za tehnološki razvoj, ali podzakonskim aktom pristojnega ministrstva.

K 37. členu:

Člen opredeljuje namen in vsebino financiranja razvoja znanstvenih kadrov, ki vključuje zagotavljanje sredstev za kadrovske pomlajevanje raziskovalnih skupin, doktorska in podoktorska usposabljanja, razvoj nadaljnje raziskovalne kariere raziskovalcev ter instrumente za reintegracijo slovenskih raziskovalcev, ki delujejo v tujini. Hkrati člen daje podlago za izvajanje inštrumentov kariernega razvoja raziskovalcev na vseh stopnjah raziskovalne kariere. Navedeni ukrepi ciljno dopolnjujejo sredstva, ki so v okviru programskega stebra namenjeni razvoju znanstvenih kadrov (mladim raziskovalcem).

K 38. členu:

Člen opredeljuje način financiranja javnih infrastrukturnih zavodov, ki se financirajo na podlagi letnega programa dela. Sredstva se določijo v pogodbi med zavodom in ministrstvom pristojnim za znanost. Financiranje vključuje sredstva za plače, in druge izdatke za zaposlene, prispevke delodajalca za socialno varnost, izdatke za blago in storitve ter raziskovalno infrastrukturo.

K 39. členu:

Člen opredeljuje investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov kot poseben del financiranja, ki se izvaja skladno z letnim načrtom ravnanja s stvarnim premoženjem javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda, ki je sestavni del letnega programa dela javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda. Načrt mora biti usklajen s finančnim načrtom ministrstva, pristojnega za znanost. Drugi in tretji odstavek določata, da je namen investicij zagotavljanje pogojev za izvajanje dejavnosti, kar vsebuje gradnjo, rekonstrukcijo, obnovo in pridobivanje oziroma najemanje stvarnega premoženja.

Četrty in peti odstavek opredeljujeta način določitve sredstev posameznemu zavodu, ki se izvede na podlagi posebnih meril in sklepa ministra ter se javnemu zavodu izplačajo na podlagi pogodbe med ministrstvom in zavodom.

K 40. členu:

Člen določa, da normative in standarde ter merila za določanje sredstev za financiranje, vključno s sredstvi za zagotavljanje odprtega dostopa, in za spremljanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti po tem zakonu sprejme Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za znanost. Člen daje podlago za pripravo podzakonskega predpisa na ravni Vlade Republike Slovenije, v katerem bodo podrobneje, za operativne namene, opredeljeni normativi in standardi ter merila za izvedbo aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financira iz državnega proračuna.

K 41. členu:

Člen opredeljuje vzpostavitev Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti. Že v raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2002 je bilo ugotovljeno, da raziskovalni poklic zahteva izrazit čut za odgovornost. To še zlasti velja v majhnem prostoru, kot je slovenski, kjer se raziskovalci pogosto znajdejo v položajih, ki bi jih bilo mogoče razumeti kot

navzkrižje interesov ali škodovanje ugledu raziskovalne ustanove oziroma poklica na splošno. Zato je bil v RISS predviden ukrep (številka 28) vzpostavitve častnega razsodišča za znanstveno področje, sestavljenega iz vrhunskih, nepristranskih in etično neoporečnih članov znanstvene skupnosti. Ministrstvo, pristojno za znanost, je skupaj s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti vzpostavilo svet za pripravo vsebinskih izhodišč za ustanovitev nacionalne komisije za integriteto v znanosti. Ob koncu dela je svet seznanil ministrstvo, pristojno za znanost, s sprejetimi priporočili in izhodišči. S tem členom se oblikuje pravna podlaga za ustanovitev ustreznega telesa na podlagi predloženih priporočil in izhodišč.

Ključni namen tovrstnega razsodišča ni sankcioniranje, temveč spodbujanje vzpostavitve kulture integritete in etike, ter opozarjanje na pomen le-te v raziskavah. Glede na to, da se znanost v sedanosti srečuje z etičnimi izzivi na mnogih področjih (znatno presega tradicionalno polje medicine in veterine), je tovrstna ureditev ključna za razvoj znanosti in zaupanje širše družbe vanjo.

K 42. členu:

Člen določa, da se raziskovalno delo po tem zakonu izvaja v skladu z načeli odprte znanosti in navede nekaj načel odprte znanosti (dostop do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov, vrednotenje kakovosti in vpliva raziskav, povezovanje in vključevanje zainteresirane javnosti). Podrobnejša določila se bodo oblikovala na podlagi priporočil evropskih raziskovalnih politik in dobrih mednarodnih praks. Vsebinsko člen upošteva dokumente, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru: Amsterdamski poziv za delovanje v smeri odprte znanosti (Amsterdam Call for action on open science, 2016), Evropska pobuda za računalništvo v oblaku – vzpostavljanje konkurenčnega podatkovnega gospodarstva znanja v Evropi (COM/2016/0178 final), Zaključki Sveta Evropske unije glede prehoda v sistem odprte znanosti (Council conclusions on the transition towards an Open Science system, 2016). Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020. Člen pomeni pravno podlago za določitev podrobnejših določil za izvajanje raziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti v podrejenih predpisih oziroma aktih in s tem sledi akcijskemu načrtu izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020. Namen člena je uskladitev slovenskih določil z določili glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru, večja vidnost in odmevnost raziskovalnega dela slovenskih raziskovalcev ter boljši izkoristek javnih sredstev, namenjenih za raziskovalno delo. Posledice izvajanja člena bodo sodelovanje raziskovalcev v vseh fazah izvajanja raziskovalnega dela in odprta dostopnost rezultatov javno financiranih raziskav v obliki znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov na svetovnem spletu, do katerih bo lahko dostopal kdor koli z dostopom do interneta kjer koli na svetu.

Hkrati določba ne pomeni neposrednih dodatnih stroškov za raziskovalna oz. omejevanja raziskovalcev pri izbiri mesta objave. Spodbuja k implementiranju načel odprte znanosti in uporabi možnosti odprtega dostopa.

K 43. členu:

Predlagani člen določa, da morajo izvajalci raziskovalne dejavnosti, sofinancirane z javnimi sredstvi, zagotoviti odprti dostop do vseh recenziranih znanstvenih člankov, ki se nanašajo na raziskovalne rezultate. Izvajalci naj si prizadevajo tudi za odprto dostopnost drugih vrst znanstvenih publikacij (znanstvene monografije, knjige, objavljena predavanja v zbornikih, siva literatura – poročila itd.). Nadalje člen določa, da morajo biti raziskovalni podatki, sofinancirani z javnimi sredstvi, odprti in dostopni, ob upoštevanju omejitev, ki jih nalaga varstvo intelektualne lastnine, varnost oseb ali države, če ni drugače določeno z drugimi

predpisi. Vsebinsko člen upošteva dokumente, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru, in pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer poglavij 6 Določila glede odprtega dostopa do recenziranih publikacij v Sloveniji in 7 Pilotni program Odprti dostop do raziskovalnih podatkov v Sloveniji. Prejemniki javnih sredstev za raziskovalno delo bodo za izpolnjevanje določil tega člena potrebovali interoperabilno nacionalno infrastrukturo za odprti dostop, kot jo določa predlog zakona. Člen pomeni pravno podlago za določitev podrobnejših določil glede odprto dostopnih znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v podrejenih predpisih oziroma aktih ter tako sledi akcijskemu načrtu izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020 (ukrepi v sklopu I. Znanstvene objave in raziskovalni podatki). V tretjem in četrtem odstavku člen opredeljuje izjeme za naknadno obdelavo osebnih podatkov v podobne ali druge raziskovalne namene ter daje podlago javnim raziskovalnim organizacijam, za vzpostavitev certificiranih področnih podatkovnih središč za raziskovalne podatke, vključno z osebnimi podatki, v skladu z mednarodnimi standardi. Naknadna obdelava druge ali podobne namene po tretjem odstavku sledi usmeritvam iz četrtega odstavka člena 6 Splošne uredbe o varstvu podatkov (Uredba (EU) 2016/679) glede možnosti obdelav osebnih podatkov v druge namene, kar pa je po predlagani določbi vseeno zamejeno, saj gre še vedno za raziskovalne namene. Podatkovna skladišča po četrtem odstavku (raziskave ter osebni podatki, kadar določena raziskava dejansko ne omogoča anonimizacije) bodo vzpostavljena v javnih raziskovalnih organizacijah, ki bodo torej imele status upravljavca (osebnih podatkov). V Akcijskem načrtu izvedbe Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, ki ga je sprejela Vlada Republike Slovenije, http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Odprti_dostop/Akcijski_nacrt_-_POTRJENA_VERZIJA.pdf, je na str. 8, opomba 7, glede področnih središč raziskovalnih podatkov določeno »Področno podatkovno središče upravlja repozitorij oziroma spletni arhiv raziskovalnih podatkov in nudi podporo raziskovalcem pri pripravi raziskovalnih podatkov za odprti dostop.«.

K 44. členu:

Člen določa, da morajo znanstvene revije izdajateljev s sedežem v Sloveniji in zamejstvu, ki vsebujejo recenzirane članke in je njihovo izdajanje sofinancirano z javnimi sredstvi, zagotoviti odprti dostop do svojih vsebin. Nadalje člen določa, da se javno financiranje znanstvenih monografij izvaja pod pogoji, ki omogočajo odprti dostop do celotnih besedil znanstvenih monografij ob objavi in upravljanje avtorskih pravic s prostimi licencami. Vsebinsko člen sledi dokumentom, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru. Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer poglavja 8 Odprta dostopnost znanstvenih revij in monografij, izdanih v Sloveniji.

K 45. členu:

Člen določa, da preverjanje izpolnjevanja določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov izvaja financer v okviru spremljanja izvajanja raziskovalnih aktivnosti. Prejemniki javnih sredstev morajo izpolniti določila pogodb o sofinanciranju raziskovalne dejavnosti. Financer preverja izpolnjevanje vseh določil pogodb, med njimi bo preverjal tudi izpolnjevanje določil o odprtem dostopu do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov. Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih

objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer podpoglavja 6.5 Podpora raziskovalcem in preverjanje izpolnjevanja določil. Člen določa tudi, da se izpolnjevanje določil o odprtem dostopu ocenjuje v skladu z merilom za kakovost izvedbe podporne dejavnosti in ne vpliva na merila za vrednotenje znanstvene odličnosti in sorodna merila, kot so relevantnost dosežkov raziskovalcev, sposobnost delovanja in vitalnost raziskovalcev ter znanstvena, tehnološka oziroma inovacijska odličnost.

K 46. členu:

Člen določa, da mora biti nacionalna infrastruktura za odprti dostop povezljiva (interoperabilna) z relevantnimi evropskimi in mednarodnimi infrastrukturami. Nadalje člen določa, da vrednotenje raziskovalne dejavnosti uporablja in spodbuja odprto dostopnost znanstvenih informacij v obliki publikacij in raziskovalnih podatkov. Merila za vrednotenje znanosti naj vključujejo tudi ustrezne nove načine vrednotenja znanosti. Za delovanje v okolju odprte znanosti so potrebne ustrezne digitalne infrastrukture, ki morajo biti zaradi svetovne narave znanosti povezljive s svetovnimi in evropskimi infrastrukturami. Deležniki odprte znanosti (raziskovalci, raziskovalne organizacije) bodo v večjem obsegu delovali v skladu z načeli odprte znanosti, če bo vrednotenje raziskovalne dejavnosti spodbujalo odprtost in ovrednotilo tudi učinke raziskovalne dejavnosti, ki jih zdajšnje vrednotenje ne zaznava oziroma se ne vrednotijo. Vsebinsko člen upošteva dokumente, ki določajo usklajeno delovanje glede odprte znanosti v evropskem raziskovalnem prostoru. Člen pomeni uresničevanje določil Nacionalne strategije odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, in sicer načel podpoglavij 4.6 Vrednotenje znanosti naj spodbuja odprti dostop do znanstvenih informacij in 4.8 Slovenska infrastruktura odprtega dostopa je del mednarodnih infrastruktur odprtega dostopa v znanosti.

K 47. členu:

Člen določa, da je Javna agencija za raziskovalno dejavnost (ARRS) oseba javnega prava, ki jo ustanovi Republika Slovenija, in je posredni proračunski uporabnik. Vloga ARRS je opravljanje strokovnih, razvojnih in izvršilnih nalog v zvezi z izvajanjem sprejete strategije za področje znanstvenoraziskovalne dejavnosti oziroma njenih posameznih delov in izvajanje drugih nalog pospeševanja znanstvenoraziskovalne in z njo povezane inovacijske dejavnosti.

Na podlagi predloga zakona je ARRS z zakonom podeljeno javno pooblastilo, da opravlja z zakonom določene naloge v javnem interesu za zagotovitev trajnega, strokovnega in neodvisnega odločanja o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna. Javno pooblastilo pomeni prenos dela funkcije državne uprave na osebe, ki se strukturno ne vključujejo oziroma niso del državne uprave. Na podlagi tega pooblastila lahko njegovi nosilci (ARRS) izdajajo tudi splošne pravne akte za izvrševanje javnih pooblastil.

K 48. členu:

V členu so opredeljene naloge ARRS in našteje eksemplifikativno po točkah. Konkretno naloge, ki jih bo opravljal ARRS, pa bo določal ustanovitveni akt ARRS. Ustanovitveni akt ARRS bo torej lahko določil, da ARRS opravlja tudi druge naloge, če so povezane z nalogami, določenimi v tem zakonu, oziroma če so nujen pogoj za opravljanje teh nalog.

K 49. členu:

Člen okvirno določa način izbora aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti za financiranje. Člen določa, da so postopki podrobneje urejeni v splošnem aktu agencije za izvrševanje javnih pooblastil.

V prvem odstavku predlog zakona določa, da se v postopkih izbora aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti in postopkih izvajanja in financiranja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, zakon, ki ureja javne agencije, ne uporablja.

V drugem odstavku so določeni kriteriji, ki so uporabljeni za izbor aktivnosti, ki jih izvaja ARRS. Kot področja kriterijev so določeni znanstvena odličnost, vpliv raziskav ter kakovost in učinkovitost izvedbe predlagane aktivnosti. V splošnem aktu ARRS so opredeljeni podrobnejša organizacija upravljanja javnih sredstev za navedene aktivnosti, pogoji in kazalci za izbor aktivnosti ter postopki izbora, spremljanje in nadzor nad izvajanjem aktivnosti. Glede na to, da se preko ARRS financira različne instrumente, pri katerih imajo kriteriji odličnosti, vpliva in kakovosti izvedbe različno težo, je v okviru teh elementov prepuščeno splošnemu aktu ARRS, da opredeli natančno uporabo in merila ter kriterije za vsakega od elementov.

V tretjem odstavku je opredeljeno, da merila, načine izračuna, metode ocenjevanja ter po potrebi podrobnejši postopek ocenjevanja aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, določi znanstveni svet agencije v metodologiji kot izvedbenem aktu.

V četrtem odstavku je opredeljeno, da morajo postopke evalvacij izvajati neodvisni in kompetentni strokovnjaki, katerih primernost se ocenjuje na podlagi njihovih referenc na področju, ki ga ocenjujejo.

V petem odstavku so opredeljeni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati neodvisni strokovnjaki, ki so izbrani za vlogo ocenjevalcev.

V šestem odstavku je določeno, da oblikovanje prednostnega seznama temelji na rezultatih evalvacije iz tega člena in je podlaga za oblikovanje prednostnega seznama za financiranje aktivnosti.

Predlagana določba sedmega odstavka pomeni kot *lex specialis* izjemo od veljavnega Zakona o javni rabi slovenščine (ZJRS). ZJRS sicer omogoča uporabo tujega jezika, vendar le v primerih, ko tako določa specialni področni zakon. V določbi petega odstavka je predlagano, da ne glede na zakon, ki ureja javno rabo slovenščine, se lahko deli razpisnih postopkov ali prijav na razpis, pri ocenjevanju katerih sodelujejo tuji strokovnjaki, izvajajo v tujem jeziku. Pri tem gre predvsem za evalvacije predlogov in dokumentacijo, ki se kot podpora za odločanje oblikuje v evalvacijskem postopku v katerem sodelujejo tuji eksperti. V primeru, ko se bodo razpisni postopki in evalvacije predlogov izvajali in pošiljali prijaviteljem v angleškem jeziku, se evalvacije tujih recenzentov torej ne bodo prevajale. Določba je nujna, saj je treba zaradi relativne majhnosti in zaprtosti slovenskega prostora v postopke evalvacij vključevati evalvatorje iz tujine zaradi zagotavljanja transparentnosti izbora in preprečevanja navzkrižja interesa. Pri tem pa vodenje samega postopka ostaja v celoti voden v slovenskem jeziku, v tujem jeziku so torej predvsem vsebine, ki so potrebne za oblikovanje ocene s strani tujega eksperta.

Osmi odstavek določa način ravnanja z osebni podatki recenzenta. Skladno z mednarodno in EU prakso je določeno, da so imena recenzentov objavljena enkrat letno na spletnih straneh ARRS, na skupnem seznamu, ne glede na to, v katerem ocenjevalnem postopku je recenzent sodeloval. Identiteta recenzenta posameznega projektne predloga je varovan osebni podatek. Skladno z mednarodno prakso je to potrebno zaradi preprečevanja potencialnih konfliktov interesov in vplivanja prijaviteljev na delo recenzentov.

V devetem odstavku je določeno, da se razpisni postopki lahko izvajajo tudi samo v elektronski obliki. V primerih, kjer je to smiselno, se lahko ohranja tudi drugačen način vodenja postopkov, vendar je zaradi težnje po digitalizaciji in optimizaciji procesov dopuščena možnost, da se celoten postopek vodi na elektronski način.

V desetem odstavku predlog zakona določa ugovorni postopek. V predlogu zakona je določeno, da zoper odločitev ARRS o izbiri aktivnosti raziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna, ki jo na prvi stopnji sprejme direktor ARRS, in zoper odločitve direktorja ARRS oziroma od direktorja pooblaščen osebe, na podlagi katerih se v postopku izvajanja aktivnosti raziskovalne dejavnosti urejajo pravice in obveznosti posameznikov oziroma pravnih oseb, lahko stranka v 15 dneh po vročitvi vloži ugovor. Stranka mora v ugovoru natančno opredeliti razloge, zaradi katerih vlaga ugovor. Ugovor se lahko vloži samo zaradi kršitve postopka ali očitne napake. Ocena in pripadajoče pojasnilo ocenjevalca ne more biti predmet ugovora. Vloženi ugovor ne zadrži podpisa pogodb z izbranimi vlagatelji oziroma izvršitve odločitve. O ugovoru zoper odločitev o izboru raziskovalnih aktivnosti odloči upravni odbor ARRS, o ugovoru zoper druge odločitve v postopku izvajanja raziskovalnih aktivnosti pa tričlanska komisija za ugovore, ki jo imenuje direktor ARRS, v 60 dneh po njegovem prejemu ob smiselni uporabi zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ni s tem zakonom določeno drugače. Zoper odločitev upravnega odbora ARRS in komisije za ugovore ni pritožbe, dopusten pa je upravni spor v skladu z zakonom, ki ureja upravni spor. Predlagana ureditev z ugovornim postopkom je sicer že zdaj uveljavljena v četrtem odstavku 15. člena dosedaj veljavnega Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. S specialnim zakonom na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti se torej, enako kot zdaj že z dosedaj veljavnim Zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti, uvaja odstop od sistemske ureditve pravnih sredstev in nadzora nad zakonitostjo odločb po veljavnem Zakonu o javnih agencijah (ZJA), v skladu s katerim je zoper odločbo agencije dovoljena pritožba pri pristojnem ministrstvu (drugi odstavek 28. člena ZJA), kar pomeni, da pristojno ministrstvo opravlja nadzor nad zakonitostjo odločb, s katerimi agencija odloča o pravicah in obveznostih posameznikov. V skladu s predlogom zakona se glede vprašanj, ki s tem zakonom niso urejena, namreč uporablja ZJA, kar pomeni, da bi se ob odsotnosti specialne ureditve v tem zakonu uporabljala veljavna ureditev po ZJA tudi glede postopka s pravnimi sredstvi zoper odločbe ARRS. Takšen sistem je za izbor aktivnosti raziskovalne dejavnosti neprimeren, saj celoten sistem (primerljivo z mednarodnimi ureditvami) temelji na recenzentskem postopku, v katerem mora biti neodvisnemu strokovnjaku dana avtoriteta ocene kvalitete predloga. Pri tem je seveda ključna točka nabor/izbor recenzentov, nikakor pa ne sme biti pod vprašaj postavljena pravilnost odločitve recenzentskega procesa.

V enajstem odstavku je določeno, da ARRS v splošnem aktu določi način vzpostavitve in dela tričlanske komisije ter postopek ugovora.

K 50. členu:

Člen opredeli organe v ARRS, ki so direktor, upravni odbor in znanstveni svet.

K 51. členu:

Člen določa število članov upravnega odbora, sestavo upravnega odbora, način njihovega imenovanja in razrešitve ter mandat upravnega odbora. Določeno je, da člani upravnega odbora ARRS v času svojega mandata ne smejo kandidirati za sredstva ARRS zaradi izogibanja konfliktu interesov. Člen določa tudi skrbnost članov upravnega odbora ARRS in odškodninsko odgovornost članov upravnega odbora ARRS pri opravljanju njihovih nalog v upravnem odboru. Člani upravnega odbora morajo svoje naloge opravljati s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika. Za kršitev dolžne skrbnosti ali zaradi kršitve varovanja poslovne skrivnosti so odškodninsko odgovorni po splošnih načelih obligacijskega prava.

K 52. členu:

Člen opredeljuje pristojnosti upravnega odbora ARRS. Naloge upravnega odbora bodo podrobneje urejene v aktu o ustanovitvi in statutu ARRS. Naloge upravnega odbora so zlasti: izvajati nadzor nad vodenjem poslov ter nad finančnim in premoženjskim stanjem ARRS; sprejemati periodična poročila o doseženih ciljih in rezultatih ter v zvezi s tem oblikovati svoja

poročila; na predlog direktorja sprejemati splošne akte ARRS za izvrševanje javnih pooblastil, statut (po predhodnem soglasju ustanovitelja); imenovati zunanjega revizorja za pregled finančnega poslovanja ARRS; dajati soglasje za posle, ki se določijo v statutu kot posli, za katere je potrebno soglasje upravnega odbora; opravljati druge naloge, ki so določene v zakonu ali aktu o ustanovitvi ARRS.

Naloga upravnega odbora je tudi, da izvede javni natečaj za imenovanje direktorja in vladi predlaga imenovanje oziroma razrešitev direktorja.

K 53. členu:

Člen določa pogoje za imenovanje direktorja ARRS, način njegovega imenovanja in razrešitve ter mandat. Predlagani način izbora direktorja ARRS (imenuje in razrešuje ga vlada na predlog upravnega odbora na podlagi javnega natečaja), je primeren in nujen za zagotavljanje neodvisnosti ARRS, ki je potrebna zaradi evropsko primerljive in transparentne izvedbe evalvacijskih postopkov za izbor financiranih izvajalcev raziskovalne dejavnosti.

K 54. členu:

Člen opredeljuje pristojnosti in naloge direktorja ARRS in določa, da se naloge direktorja ARRS podrobneje uredijo v aktu o ustanovitvi ARRS in statutu.

K 55. členu:

Člen opredeljuje skrbnost in odgovornost direktorja ARRS v zvezi z opravljanjem njegovega dela.

K 56. členu:

Člen določa, da se v agenciji ustanovi znanstveni svet agencije, ki ima šest članov, pri čemer je potrebno upoštevati uravnoteženo institucionalno zastopanost in uravnoteženo zastopanost spolov. Člani znanstvenega sveta so iz vrst uglednih raziskovalcev in imajo lahko samo en mandat, v času katerega ne smejo kandidirati za sredstva ARRS. Na ta način je vzpostavljena varovalka za izogibanje konflikta interesov in vzpostavitev dolgotrajnih mandatov, ki bi potencialno lahko imeli neželene posledice za delovanje znanstvenega sveta.

Za izvajanje svojih nalog znanstveni svet agencije ustanovi stalna in občasna strokovna telesa ter komisije in druga delovna telesa za izvedbo posameznih strokovnih nalog. Način oblikovanja znanstvenega sveta bo določal statut agencije v skladu z aktom o ustanovitvi agencije.

Znanstveni svet agencije predstavlja najvišjo strokovno avtoriteto agencije in je zato sestavljen iz uglednih znanstvenikov, tako da pokriva vse vede.

K 57. členu:

Člen določa oblikovanje Koordinacije samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije, ki jo oblikujejo raziskovalni zavodi in drugi relevantni deležniki s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, za obravnavanje in usklajevanje vprašanj skupnega pomena.

K 58. členu:

Prvi odstavek določa, da ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva, vsak za svoje področje, sofinancirajo aktivnosti za izvajanje ukrepov iz raziskovalne in inovacijske strategije ter strategije pametne specializacije, aktivnosti za izvajanje ukrepov, financiranih iz sredstev evropske kohezijske politike, in aktivnosti, pri katerih je postopek za dodelitev sredstev izveden na evropski oziroma transnacionalni ravni.

V drugem odstavku je določeno, da ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva, aktivnosti iz prejšnjega odstavka sofinancirajo v obliki aktivnosti

znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz druge do osme točke drugega odstavka 12. člena tega zakona. Ministrstvo, pristojno za znanost, oziroma druga ministrstva aktivnosti iz prejšnjega odstavka sofinancirajo skladno z veljavnimi predpisi. Podrobnejšo organizacijo upravljanja javnih sredstev za sofinanciranje aktivnosti iz prejšnjega odstavka, pogoje in merila, postopke izbora, sofinanciranje, spremljanje in nadziranje izvajanja teh aktivnosti, v delu, v katerem navedeno ni določeno v veljavnih predpisih, vsak za svoje področje določijo minister, pristojen za znanost, oziroma drugi ministri, s podzakonskimi predpisi.

V tretjem odstavku je določeno ravnanje v primeru dodelitev državnih pomoči. V četrtem odstavku je določeno oblikovanje prednostnega seznama glede na evalvacijski rezultat. Določena je tudi raba slovenščine v poslovanju pri evalvacijskem postopku.

K 59. členu:

Člen ureja zbirke podatkov, ki se vodijo pri ARRS. ARRS vodi zbirke podatkov za načrtovanje politike, izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, izvajanje nadzora in izplačil, spremljanje stanja na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti, namene promocije raziskovalnega dela, analize in statistične namene. Člen opredeljuje tudi vrste osebnih podatkov, ki se vodijo v teh zbirkah. Člen nadalje podrobno navaja vrste podatkov, ki se spremljajo v zbirkah podatkov ARRS. ARRS v posameznih zbirkah podatkov zbira tudi podatke, ki niso osebni, če so potrebni za doseg namena iz prvega odstavka tega člena in so navedeni v splošnih aktih ARRS. Določeno je, koliko časa se hranijo osebni podatki.

K 60. členu:

Člen določa, kako in od koga se pridobivajo podatki ter kateri subjekti lahko brezplačno pridobivajo podatke iz centralne zbirke podatkov, ki jih upravlja ARRS. Podatki se lahko zbirajo od izvajalcev raziskovalne dejavnosti in iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije. Člen določa tudi, da ARRS brezplačno pridobiva podatke, ki so podrobno opredeljeni v tem odstavku, iz obstoječih zbirk podatkov ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, Finančne uprave Republike Slovenije, delodajalcev in javnega infrastrukturnega zavoda, ki opravlja dejavnost komunikacijske in informacijske podpore raziskovalne dejavnosti. ARRS ministrstvu, pristojnemu za znanost, na njegovo zahtevo brezplačno posreduje podatke iz vseh zbirk, ki jih upravlja. Člen določa tudi, da javni infrastrukturni zavod, ki opravlja dejavnost komunikacijske in informacijske podpore raziskovalni dejavnosti, javne raziskovalne organizacije in pravne osebe, ki jim je bilo dano javno pooblastilo, pri ARRS brezplačno pridobivajo podatke iz zbirk podatkov in jih uporabljajo za namene, ki jih navaja zakon. Člen podrobneje določa tudi, kdaj lahko ARRS obdeluje osebne podatke in podatke, ki jih pridobi od upravljavcev zbirk osebnih podatkov.

K 61. členu:

Člen določa pogoje za delovanje raziskovalnih organizacij. Podrobneje so navedene zahteve za raziskovalne organizacije, ki opravljajo infrastrukturno dejavnost na področju raziskovalne dejavnosti.

K 62. členu:

Predlagane določbe upoštevajo določbe četrtega do devetega odstavka 27. člena do sedaj veljavnega Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. V skladu z že preneseno Direktivo Sveta 2005/71/ES z dne 12. oktobra 2005 in, v skladu z Direktivo (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016, mora vsako raziskovalno organizacijo, ki želi gostiti raziskovalce iz tretjih držav in zato sklepati sporazume o gostovanju, vnaprej odobriti država, v skladu s postopki, določenimi v njeni notranji zakonodaji ali upravni praksi. Raziskovalne organizacije v ta namen podajo vlogo za odobritev sklepanja sporazumov za določen čas, najmanj za pet let. Direktiva (EU) 2016/801 z dne 11. maja 2016 v 4. členu omogoča tudi, da država sprejme bolj ugodne določbe za osebe, za katere se uporablja ta direktiva. Na tej podlagi je določeno,

da raziskovalne organizacije, ki izpolnjujejo pogoje za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, določene s tem zakonom, in so zato vpisane v evidenco raziskovalnih organizacij pri ARRS, lahko sklepajo sporazume o gostovanju, saj ni razlogov, zaradi katerih bi jim omejevali sklepanje sporazumov o gostovanju in tako oteževali vstop državljanov tretjih držav za namen znanstvenega raziskovanja. Člen določa, da raziskovalnim organizacijam, če želijo sklepati sporazume o gostovanju, ni treba vlagati vlog, pristojnemu organu pa za to ni treba izdajati upravnih odločb, ampak že sam zakon tem organizacijam omogoča sklepanje sporazumov o gostovanju. Tak predlog izhaja iz dejstva, da ARRS vodi evidenco raziskovalnih organizacij. V to evidenco se lahko vpišejo le izvajalci raziskovalne dejavnosti, ki izpolnjujejo natančno določene pogoje, s čimer je dosežen nadzor nad raziskovalnimi organizacijami. Sporazum o gostovanju je sporazum med raziskovalcem in raziskovalno organizacijo, s katerim se raziskovalec zaveže za izvajanje znanstvenoraziskovalne dejavnosti, organizacija pa, da bo v ta namen gostila raziskovalca. Nadzor nad izvajanjem sporazumov o gostovanju opravlja ARRS. Raziskovalna organizacija izgubi pravico do sklepanja sporazumov oziroma mora odstopiti od že sklenjenih sporazumov v primeru izbrisa iz evidence raziskovalnih organizacij, za kar je pristojna ARRS. Na podlagi evidence raziskovalnih organizacij ARRS objavi seznam vseh raziskovalnih organizacij, ki lahko sklepajo sporazume. Vsebino, obliko in način sklepanja sporazumov, način obveščanja, vsebino in način objave seznama ter način nadzora nad izvajanjem sporazumov s podzakonskim aktom določi minister, pristojen za znanost.

K 63. členu:

Člen določa, da so javni raziskovalni zavodi avtonomni, zlasti na področju raziskovanja in posredovanja znanja, pri urejanju notranje organizacije, sprejemanju meril za izvolitve v naziv, volitvah v nazive znanstvenih delavcev in znanstvenih sodelavcev, izbor znanstvenih delavcev in znanstvenih sodelavcev za zasedbo delovnih mest, podeljevanje strokovnih in znanstvenih naslovov, oblikovanju in določitvi področij znanstvenoraziskovalnega dela, volitvah, imenovanju in odpoklicu organov, odločanju o obliki sodelovanja z drugimi organizacijami-

Člen opredeljuje samo avtonomijo javnih raziskovalnih zavodov, saj je avtonomija univerz in drugih visokošolskih zavodov opredeljena že v Zakonu o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17).

K 64. členu:

Člen v prvem odstavku določa, da so javni raziskovalni zavodi, ki jih je ustanovila RS lastnik premoženja, ki je v lasti RS in ga imajo javni raziskovalni zavodi v upravljanju. Navedeno ne velja za javne infrastrukturne zavode. V drugem odstavku člen določa, da mora imeti javni raziskovalni zavod v svojih aktih ustrezno opredeljeno področje ravnanja s premoženjem in ga upravljati skladno z določili teh aktov, če zakon ne določa drugače. Tretji in četrti odstavek določata, da mora zavod za kakršno koli večjo premoženjsko spremembo pridobiti soglasje ustanovitelja in za katere namene lahko porabijo sredstva, pridobljena s prodajo nepremičnin.

Člen uvaja podoben status nepremičnin za javne raziskovalne zavode, kot velja za univerze, skladno z Zakonom o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17). Na ta način sta obe organizacijski obliki javnih raziskovalnih organizacij izenačeni glede upravljanja oz. lastništva nepremičnin.

K 65. členu:

Člen v prvem odstavku določa, da mora raziskovalec, ki je zaposlen v raziskovalni organizaciji po tem zakonu, imeti najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, ter izpolnjevati druge predpisane pogoje, določene v tem zakonu in predpisih oziroma splošnih aktih ARRS, izdanih na podlagi tega zakona.

V drugem odstavku je določeno, da je raziskovalec, zaposlen v raziskovalni organizaciji razvrščen v raziskovalni naziv ali primerljiv visokošolski naziv.

V tretjem odstavku je določeno, da se lahko raziskovalcem, ki so zaposleni v okviru aktivnosti iz tretje točke 12. člena in so iz upravičene odsotnosti (dopust iz naslova zavarovanje za starševsko varstvo, dokumentirane odsotnosti zaradi bolezni ali poškodb oziroma drugi primeri odsotnosti, določeni v predpisih o zdravstvenem zavarovanju) več kot pol leta nezmožni opravljati znanstvenoraziskovalno delo, čas izvajanja in financiranja aktivnosti podaljša največ za čas opravičene odsotnosti.

V četrtem odstavku je določeno, da mora raziskovalec iz tretje države, ki želi v Republiki Sloveniji opravljati znanstvenoraziskovalno dejavnost, z raziskovalno organizacijo gostiteljico skleniti sporazum o gostovanju.

Raziskovalci iz tretjih držav, s katerimi imajo javne raziskovalne organizacije sklenjene sporazume o gostovanju, morajo izpolnjevati enake pogoje kot drugi raziskovalci po tem zakonu. Delodajalec jih mora razvrstiti v raziskovalne nazive ali primerljive visokošolske nazive, če so zaposleni v javni raziskovalni organizaciji.

V šestem odstavku je določeno, da je raziskovalec, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine na podlagi četrtega odstavka 27. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2), lahko do izteka programa ali projekta na katerem je bil zaposlen ob izpolnitvi tega pogoja, zaposlen v deležu, kot je bil pred tem.

K 66. členu:

Člen v prvem odstavku določa, da se raziskovalna obveznost lahko raziskovalcu določi kot polna, kar ustreza delovnemu razmerju za polni delovni čas, ali kot zmanjšana, kar ustreza delovnemu razmerju s krajšim delovnim časom, če raziskovalec opravlja le znanstvenoraziskovalno obveznost.

V drugem odstavku je določeno, da raziskovalec v raziskovalnem zavodu s polno znanstvenoraziskovalno obveznostjo lahko, če so za to zagotovljena sredstva, izjemoma opravlja znanstvenoraziskovalno dejavnost še največ 20 % polnega delovnega časa tudi pri istem delodajalcu, vendar ne iz državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Ta določba omogoča javnim raziskovalnim zavodom večjo prilagodljivost, ko gre za izvedbo raziskovalnih projektov. Člen določa, da raziskovalec iz sredstev javne agencije za raziskovalno dejavnost lahko pridobi največ 100% plače, preostala sredstva do 120 % pa lahko pridobi iz drugih projektov, ki so financirani iz sredstev državnega proračuna, vključno s projekti financiranimi s sredstvi evropske kohezijske politike.

Tretji člen določa, da lahko direktor javnega raziskovalnega zavoda opravlja znanstvenoraziskovalno obveznost kot dopolnilno zaposlitev pri istem ali drugem delodajalcu, v obsegu, ki ne presega 20 % polnega delovnega časa. Dopolnilna zaposlitev se lahko financira iz sredstev ARRS ali drugih sredstev.

K 67. členu:

Člen določa okvirne pogoje za vodjo raziskovalnega projekta.

K 68. členu:

Člen opredeljuje določitev plače raziskovalcem za delo na projektih za določen čas.

Člen v prvem odstavku določa, da se določbe šestega odstavka 3. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17 in 84/18) uporabljajo za določitev plač raziskovalcev, zaposlenih v javnih raziskovalnih organizacijah, ki se zaposlijo za določen čas na podlagi posebne pogodbe med uporabnikom proračuna in Evropsko komisijo ali drugim organom EU, mednarodno organizacijo ali tujo ustanovo ali drugim tujim financerjem (v nadaljnjem besedilu: sopogodbenuk), če v pogodbi niso določeni plača in drugi prejemki, ki jih raziskovalec prejema v času tovrstne zaposlitve. V tem primeru se višina osnovne plače raziskovalca določi z internimi akti javne raziskovalne organizacije, ob smiselni uporabi zakona, ki ureja sistem plač javnih uslužbencev. V tem primeru plača raziskovalca z vsemi dodatki ne sme presegati dvakratnika osnovne plače v najvišjem plačnem razredu delovnega mesta, na katerega je raziskovalec razporejen.

Namen določil prvega odstavka je, da se javnim raziskovalnim organizacijam omogoči mehanizem za oblikovanje kadrovske politike, ki dopušča nagrajevanje izjemno uspešnih raziskovalcev. Na ta način se spodbuja sodelovanje z okoljem (gospodarstvom in negospodarstvom) ter sodelovanje v mednarodnih projektih razpisih, kjer je praviloma način nagrajevanja pogojen z nacionalnimi pravili, kar ob neustreznem sistemu bonusov slovenske raziskovalce postavlja v neustrezen in manjvreden položaj.

Člen v drugem odstavku določa, da se plače raziskovalcev, napotenih na delo v tujino, za čas dela v tujini določijo v skladu z uredbo vlade, ki ureja plače in druge prejemke javnih uslužbencev za delo v tujini.

V tretjem odstavku pa je za namene ustrezne davčne obravnave takšnih raziskovalcev določeno, da se obravnavajo na enak način kot uslužbenci državnih organov, napoteni v tujino.

K 69 členu:

Člen ureja mirovanje pravic, obveznosti in odgovornosti raziskovalcev iz delovnega razmerja.

K 70. členu:

Člen ureja obdavčitev raziskovalcev za delo v tujini.

K 71. členu:

Predlagani člen kot *lex specialis* pomeni izjemo od veljavnega zakona, ki ureja delovna razmerja (to je ZDR-1) glede sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas. S predlaganimi določbami prvega odstavka se želi čas trajanja sklenitve pogodb o zaposlitvi za določen čas zaradi usposabljanja in izobraževanja doktorskih študentov v raziskovalnih organizacijah v zakonu opredeliti splošneje, to je v povezavi s trajanjem študijskih programov in ob upoštevanju upravičene daljše odsotnosti (npr. dejansko izrabljen dopusta iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo; dokumentirana odsotnost zaradi bolezni ali poškodb oziroma drugih primerov odsotnosti, določenih v predpisih o zdravstvenem zavarovanju, daljša od treh mesecev) doktorskih študentov med trajanjem sofinanciranja podiplomskega raziskovalnega usposabljanja.

Predlagani člen ureja tudi t.i. sobotno leto. V drugem odstavku je določeno, da imajo delavci v javnih raziskovalnih organizacijah, ki so izvoljeni v raziskovalne nazive oziroma v nazive

visokošolskih učiteljev, pravico, da v šestih letih lahko za eno leto preidejo na drugo raziskovalno organizacijo.

K 72. členu:

Člen opredeljuje javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod in določa še, da se glede vprašanj v zvezi z javnimi raziskovalnimi in infrastrukturnimi zavodi, ki s tem zakonom niso urejena, uporablja zakon, ki ureja zavode.

K 73. členu:

Člen opredeli organe javnega raziskovalnega in infrastrukturnega zavoda (upravni odbor, znanstveni svet, direktor). Določen je tudi način sestave upravnega odbora. S predlaganim drugim odstavkom se določa način sestave upravnega odbora, ki je sicer že uveljavljen z drugim odstavkom 33. člena do sedaj veljavnega Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti. Javni raziskovalni zavod in javni infrastrukturni zavod upravlja upravni odbor, v katerem so predstavniki ustanovitelja, predstavniki zaposlenih in predstavniki uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti. Upravni odbor ima od pet do devet članov. Število članov mora biti liho, pri čemer nobena od treh strani v upravnem odboru ne sme imeti večine. Število članov upravnega odbora in način njihovega imenovanja oziroma izvolitve se določita z aktom o ustanovitvi, podrobnejši način imenovanja oziroma izvolitve članov upravnega odbora pa se lahko določi s statutom javnega zavoda. S predlaganim se zagotavlja večja samostojnost javnih raziskovalnih zavodov, hkrati pa ohranja ustrezna zastopanost predstavnikov ustanovitelja (države), da ta lahko opravlja svojo usmerjevalno in nadzorno nalogo. Tretji odstavek opredeljuje vlogo znanstvenega sveta, ki obravnava vprašanja s področja znanstvenega in strokovnega dela javnega zavoda, odloča o strokovnih vprašanjih v okviru pooblastil, določenih v statutu ali drugih splošnih aktih javnega zavoda, pripravlja strokovne podlage za programe dela in razvoja javnega zavoda, daje direktorju mnenja in predloge o organizaciji dela in pogojih za razvoj dejavnosti ter opravlja druge naloge, določene z ustanovitvenim aktom, statutom ali drugimi splošnimi akti javnega zavoda. Sestava, način oblikovanja in podrobnejše naloge znanstvenega sveta se v skladu z aktom o ustanovitvi določijo v statutu javnega zavoda

K 74. členu:

Člen opredeljuje pristojnosti upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma javnega infrastrukturnega zavoda. Nadalje člen določa, da so naloge upravnega odbora podrobneje opredeljene v aktu o ustanovitvi javnega zavoda oziroma statutu javnega zavoda. Opredelitev upošteva določila veljavnega zakona, ki ureja zavode, to je Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP).

K 75. členu:

Člen opredeljuje skrbnost članov upravnega odbora javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda.

K 76. členu:

Opredeljeni so okvirni pogoji za imenovanje direktorja javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda. Določeno je, da so podrobnejši pogoji opredeljeni v aktu o ustanovitvi zavoda.

K 77. členu:

Opredeljene so pristojnosti direktorja javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda ob upoštevanju določil veljavnega zakona, ki ureja zavode in specifične znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

K 78. členu:

Opređeljena je odgovornost in skrbnost direktorja javnega raziskovalnega oziroma infrastrukturnega zavoda ob upoštevanju določil veljavnega zakona, ki ureja zavode in specifične znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter določa pristojnosti znanstvenega sveta.

K 79. členu:

Predlagani člen opredeljuje znanstveni svet kot strokovni organ javnega zavoda in nadalje določa, da so sestava znanstvenega sveta in njegove naloge določene v statutu javnega zavoda v skladu z aktom o ustanovitvi.

K 80. členu:

Predlagani člen določa, da so za zagotavljanje enakih možnosti spolov javne raziskovalne organizacije dolžne sprejeti in izvajati program ukrepov ter najmanj enkrat letno obravnavati njegove učinke in poročati o njih v okviru rednih letnih poročil.

K 81. členu:

Člen določa, da ustanovitelj lahko preoblikuje javni raziskovalni zavod ob predhodnem soglasju upravnega odbora in znanstvenega sveta v gospodarsko družbo v državni lasti, če več kot polovico prihodkov pridobi na trgu. Člen tudi določa, da mora javni raziskovalni zavod pred preoblikovanjem pripraviti elaborat - srednjeročni načrt iz katerega bo razvidno kako bo zavod srednjeročno posloval kot gospodarska družba.

S členom se omogoča, da se v primeru, da se javni raziskovalni zavod zaradi narave področja ali drugih okoliščin statusno preoblikuje na način, ki mu omogoča optimizacijo poslovanja in doseganja institucionalnih ciljev. Hkrati so podane ustrezne varovalke (soglasje upravnega odbora in znanstvenega sveta), ki preprečujejo ukrepe, ki bi bili v nasprotju z interesi institucije (upravni odbor) ali v nasprotju z znanstvenimi standardi (znanstveni svet).

K 82. členu:

Prenos znanja v družbo je eden ključnih namenov raziskovalnih aktivnosti. Obstaja več načinov tovrstnega prenosa, izbor inštrumenta pa je odvisen od konkretnih okoliščin. Ena pomembnih poti je tudi ustanavljanje podjetij, ki temeljijo na pridobljenem znanju, kar je v obstoječi zakonodaji precej omejeno.

Člen v prvem odstavku določa, da javne raziskovalne organizacije in raziskovalci spodbujajo uporabo, zaščito in prenos znanja na način, da so raziskovalni rezultati, financirani iz javnih virov, preneseni v družbo. Dobički iz dejavnosti prenosa znanja se vračajo v financiranje osnovne dejavnosti javne raziskovalne organizacije.

Člen v drugem odstavku določa, da javna raziskovalna organizacija lahko zaradi prenosa znanja v gospodarstvo ustanovi ali soustanovi zavod ali gospodarsko družbo, v katero vstopa z intelektualno lastnino, pridobljeno z izvajanjem znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Pri tem kot ustanovitelj ali soustanovitelj odgovarja za obveznosti ustanovljene pravne osebe do višine ustanovitvenega vložka.

Člen torej ureja, da javna raziskovalna organizacija lahko z namenom prenosa znanja v gospodarstvo in komercializacije tega znanja za svoj interes soustanovi zavod ali gospodarsko družbo, pri kateri kot ustanovitelj odgovarja za njene obveznosti do višine ustanovitvenega vložka, dobički takšnih podjetij pa se morajo vračati v osnovno dejavnost javne raziskovalne organizacije.

Člen določa, da javna raziskovalna organizacija v tovrstno podjetje ne vstopa z denarnim vložkom, temveč s finančno ovrednotenim znanjem, ki izhaja iz raziskovalnih aktivnosti. Opređeljuje tudi, da mora ob izpolnjevanju pogojev, določenih v aktih institucije, iz tovrstne kapitalske naložbe izstopiti. Namen obeh odstavkov je, da se omogoči na kontroliran način,

ki ne ogroža temeljne dejavnosti, prenos in komercializacija znanja in vračanje na ta način ustvarjenih sredstev nazaj v osnovno dejavnost institucij.

V četrtem odstavku posebej določi, da se pravila, ki veljajo za ustanovitev pravne osebe, smiselno uporabljajo tudi za pridobitev deleža v že obstoječi pravni osebi, če je pridobitev udeležbe posledica povečanja osnovnega kapitala.

V petem odstavku je določilo, da javna raziskovalna organizacija za (so)ustanovitev zavoda, gospodarske družbe ali pridobitev udeležbe iz četrtega odstavka potrebuje soglasje ustanovitelja, na predlog upravnega odbora javne raziskovalne organizacije. Na ta način je vzpostavljena varovalka glede nekontroliranega ustanavljanja subjektov, ki bi lahko škodljivo vplivali na opravljanje osnovne dejavnosti organizacije.

K 83. členu:

Člen v prvem odstavku določa, da javni raziskovalni zavodi v okviru svoje znanstvenoraziskovalne dejavnosti in ob izpolnjevanju predpisanih pogojev po predpisih, ki urejajo visokošolsko izobraževanje, s soglasjem ustanovitelja lahko sodelujejo z univerzami in samostojnimi visokoškolskimi zavodi pri oblikovanju in izvajanju visokošolskega izobraževanja.

S spodbujanjem povezovanja med različnimi raziskovalnimi organizacije je cilj doseči sinergije med raziskovalnim in študijskim procesom ter omogočiti optimalne kanale prenosa znanja med njimi.

K 84. členu:

Člen opredeljuje javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti kot dejavnost, ki se izvaja v obliki stabilnega financiranja. V sklopu javne službe se financira aktivnosti, katerih temeljna značilnost je dolgoročna stabilnost, dostopnost rezultatov vsem pod enakimi pogoji in pomembnost za državo. Zato se aktivnosti javne službe financirajo iz javnih virov. Javna služba se financira prek štirih sklopov delovanja in sicer:

- zajema infrastrukturni steber financiranja (ISF), kjer so financirane infrastrukturne aktivnosti, ki so potrebna osnova za izvajanje raziskovalne dejavnosti. V sklopu tega je financirano tudi osnovno delovanje institucij (ustanoviteljske obveznosti);
- programski steber financiranja, kjer so zajete temeljne, dolgoročne raziskovalne aktivnosti izvajalcev javne službe. Aktivnosti v okviru tega stebra so namenjene temeljnim raziskavam, ki jih institucija s svojimi organi tudi ustrezno usmerja. V kontekstu tega stebra je omogočena tudi podpora novim raziskovalnim področjem, oblikovanje novih raziskovalnih skupin in izvajanje institucionalnih razvojnih strategij.
- Razvojni steber financiranja predstavljajo razvojna sredstva, ki jih institucija prejme na podlagi »strateškega dogovora« z državo. Na tej ravni se uskladijo razvojne prioritete institucije in pričakovanja ustanovitelja/države, glede dolgoročnega razvoja.
- Programe nacionalnih raziskav sestavljajo raziskave, ki so dolgoročno pomembne za slovenijo in za katere ni pričakovati, da jih je mogoče financirati iz drugih virov. Aktivnosti v tem sklopu nimajo zgolj namena doseganja znanstvenih učinkov, ampak predstavljajo z nacionalnega vidika pomembno materijo. Raziskave v tej kategoriji zajemajo širok spekter tematik, katerih nabor sprejme Vlada republike Slovenije.

Javno službo izvajajo javni raziskovalni in visokoškolski zavodi kot svoje temeljno poslanstvo. Poleg njih javno službo izvajajo še institucije s področja medicine, ki so v področnem zakonu opredeljene kot klinike ali klinični inštituti. Posebno kategorijo izvajalcev javne službe predstavljajo institucije, katerih ustanovitelji so izključno subjekti javnega prava in ki izvajajo

koncesionirane študijske programe na prvi in drugi stopnji. Pri konceptu izhajamo iz dejstva, da sta visokošolska pedagoška dejavnost in znanstvenoraziskovalna dejavnost med seboj nerazdružljivo povezani. V primeru podeljene koncesije za študijske programe je bila s strani države tako že nedvoumno preverjena potreba po tovrstnem znanju, ki ga mora podpirati tudi raziskovalna aktivnost. Zato je nepotrebno podvajanje, da bi za ta del izvajali ponovne/dodatne koncesijske postopke in jih privzamemo v enak status kot velja z javne subjekte. Zaradi krepitev javne mreže institucij pa je pomembno dejstvo, da morajo biti vsi subjekti, ki so ustanovitelji tovrstnega zasebnega subjekta, osebe javnega prava.

Člen opredeljuje tudi opravljanje drugih dejavnosti javnih raziskovalnih zavodov ter namen uporabe presežka prihodkov nad odhodki, ob upoštevanju določil zakona, ki ureja fiskalno pravilo in način poravnave primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ustvarjenega z navedenimi dejavnostmi, in določa, iz katerih virov se lahko krije presežek odhodkov nad prihodki glede na dejavnosti, iz katere je bil presežek odhodkov ustvarjen.

Člen določa tudi, da subjekti, ki izvajajo javno službo, ne glede na njihov pravni status, izvajajo le-to po predpisih, ki veljajo za javni sektor.

K 85. členu:

Člen opredeljuje minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja pravnim osebam, ki niso javne raziskovalne organizacije. Opredeljuje kvalitativne in kvantitativne pogoje, ki jih mora pravna oseba izpolnjevati, da je vključena v stabilno financiranje.

K 86. členu:

Člen opredeljuje stabilno financiranje javnih zavodov ustanovljenih po drugih zakonih.

K 87. členu:

Člen opredeljuje koncesije za izvajanje javne službe v znanstvenoraziskovalni dejavnosti (subjekte, pogoje, maksimalno višino sredstev).

K 88. členu:

Člen opredeljuje dodelitev in trajanje koncesije. Koncesija se lahko podeli na podlagi javnega razpisa, ki je objavljen letno za področja, za katera se izvaja institucionalna evalvacija. Koncesionarji morajo izpolnjevati pogoje, ki so določeni s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi oziroma splošnimi akti ARRS.

Člen torej določa transparentni način podeljevanja koncesij, to je z objavo javnega razpisa za podelitev koncesij. Vsebina in postopek javnega razpisa bosta sicer določena s splošnim aktom ARRS.

Člen tudi določa, da koncesijo podeli ARRS z odločbo. Podeljevanje koncesij s strani ARRS, ki je statusno javna agencija, je smiselno in dopustno, saj je ARRS s tem zakonom podeljeno javno pooblastilo, da opravlja z zakonom določene naloge v javnem interesu za zagotovitev trajnega, strokovnega in neodvisnega odločanja o izbiri aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti, ki se financirajo iz državnega proračuna. Javno pooblastilo pomeni prenos dela funkcije državne uprave na osebe, ki se strukturno ne vključujejo oziroma niso del državne uprave. Na podlagi tega pooblastila lahko njegovi nosilci (ARRS) izdajajo tudi splošne pravne akte za izvrševanje javnih pooblastil.

Podeljevanje koncesij s strani ARRS omogoča tudi veljavni Zakon o zavodih (ZZ, Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP), ki v 25. členu določa, da se koncesija za opravljanje javne službe lahko da z zakonom ali odlokom občine ali mesta ali z *odločbo pristojnega organa v skladu z zakonom oziroma odlokom* (akt o koncesiji).

Za koncesije na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti tudi niso relevantne določbe Zakona o nekaterih koncesijskih pogodbah (ZKNP, Uradni list RS, št. 9/19), saj navedeni zakon v 11. členu, prvi odstavek, 11. točka, izrecno določa, da se ne uporablja za koncesije

za negospodarske storitve splošnega pomena. Prav tako za koncesije na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti tudi niso relevantne določbe Zakona o javno-zasebnem partnerstvu (ZJZP, Uradni list RS, št. 127/06). Četudi za koncesije na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti sicer nerelevanten, tudi ZJZP sicer v prvi točki 26. člena koncesijsko partnerstvo opredeljuje kot dvostransko pravnega razmerja med državo oziroma samoupravno lokalno skupnostjo ali *drugo osebo javnega prava kot koncedentom* in pravno ali fizično osebo kot koncesionarjem.

Koncesije na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti bodo torej urejene s splošnim zakonom (ZZ), specialnim področnim zakonom (ZZRID) ter splošnim aktom ARRS.

K 89. členu:

Člen opredeljuje postopek izbora koncesionarja. ARRS po izvedenem postopku javnega razpisa in opravljenem evalvacijskem postopku izda odločbo o podelitvi koncesije za opravljanje javne službe na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti vsem pozitivno ocenjenim koncesionarjem, ki izpolnjujejo pogoje za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalni dejavnosti iz 85. člena tega zakona.

Zakon v tem členu določa tudi vsebino in obliko koncesijske pogodbe.

K 90. členu:

Člen določa način prenehanja koncesijskega razmerja. V tem členu se urejajo različne oblike prenehanja koncesije, in sicer s prenehanjem koncesijske pogodbe in z odvzemom koncesije.

K 91. členu:

Poleg klasičnih razlogov za prenehanje koncesijske pogodbe po poteku časa, za katerega je bila sklenjena, z odpovedjo in z razdrtjem, zakon v tem členu določa prenehanje tudi zaradi likvidacije ali stečaja koncesionarja.

K 92. členu:

Zaradi kršitev koncesionarja, ki so določene v tem členu, zakon predvideva odvzem koncesije.

K 93. členu:

Zakon v tem členu določa postopek odvzema koncesije. Koncesionarja na kršitve, ki so lahko razlog za odvzem koncesije, opozori pristojni organ in mu določi, naravi kršitev primeren, rok za njihovo odpravo. Če koncesionar temu pozivu ne sledi, se mu koncesija odvzame po uradni dolžnosti. Če gre pri kršitvah za elemente kaznivega dejanja ali posledice višje sile, opozorilo za odpravo kršitev ni relevantno.

K 94. členu:

V tem členu zakon določa pravne posledice odvzema koncesije. Koncesionar in ARRS morata izpolniti obveznosti, ki so nastale do prenehanja koncesijskega razmerja. Koncesionar, ki mu je bila odvzeta koncesija, mora ARRS povrniti vso škodo, ki je posledica kršitve, zaradi katere mu je bila koncesija odvzeta.

K 95. členu:

Člen opredeljuje izvajanje nadzora nad delom in poslovanjem javne agencije za raziskovalno dejavnost.

K 96. členu:

Člen opredeljuje izvajanje nadzora nad porabniki proračunskih sredstev, ki ga izvaja javna agencija za raziskovalno dejavnost nad porabniki proračunskih sredstev, katerim sredstva dodeli javna agencija za raziskovalno dejavnost.

K 97. členu:

Člen opredeljuje izvajanje nadzora nad porabniki proračunskih sredstev, ki ga izvaja ministrstvo, pristojno za znanost, nad porabniki proračunskih sredstev, katerim sredstva dodeli ministrstvo, pristojno za znanost.

K 98. členu:

Člen opredeljuje dinamiko naraščanja finančnih sredstev do dosega ciljne vrednosti 1 % BDP za znanstvenoraziskovalno dejavnost. Glede na velik razkorak med trenutno in ciljno višino financiranja je predviden fazni način za doseg tega cilja, in sicer na podlagi letne rasti po 0,1 % BDP do leta 2027.

K 99. členu:

Prehodna določba opredeljuje potek mandata članov Sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Člen opredeljuje tudi imenovanje ter začetek delovanja Razvojnega sveta Republike Slovenije.

K 100. členu:

Prehodna določba določa, da se mandat direktorja agencije in mandati upravnega odbora, znanstvenega sveta ter drugih strokovnih teles agencije nadaljujejo do njihovega izteka.

K 101. členu:

Prehodna določba določa, da se mandati upravnih odborov javnih raziskovalnih in infrastrukturnih zavodov ter sveta javnega zavoda ARNES nadaljujejo do njihovih iztekov. Člen opredeljuje tudi rok za uskladitev njihovih aktov o ustanovitvi, statutov in drugih splošnih aktov s tem zakonom ter začetek njihove uporabe.

K 102. členu:

Prehodna določba določa rok za uskladitev aktov prejemnikov stabilnega financiranja.

K 103. členu:

Člen opredeljuje rok za uskladitev akta o ustanovitvi javne agencije za raziskovalno dejavnost in agencije pristojne za tehnološki razvoj, statuta in drugih splošnih aktov s tem zakonom ter začetek njihove uporabe. Člen opredeljuje tudi rok za izdajo aktov agencij za izvrševanje javnih pooblastil, ki so potrebni za izvajanje tega zakona.

K 104. členu:

Člen opredeljuje rok za izdajo podzakonskih predpisov, ki so potrebni za izvajanje tega zakona.

K 105. členu:

Člen opredeljuje prenehanje veljavnosti dosedanjega zakona, podzakonskih predpisov in aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil. Člen opredeljuje tudi podaljšanje uporabe podzakonskih predpisov in aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil do sprejema novih podzakonskih predpisov in aktov agencije za izvrševanje javnih pooblastil na podlagi tega zakona, če niso v nasprotju s tem zakonom.

K 106. členu:

S predlagano prehodno določbo se opredeljuje dokončanje potekajočih javnih razpisov in pozivov ter dokončanje tekočih raziskovalnih aktivnosti pri agenciji in ministrstvu, pristojnem za znanost.

K 107. členu:

Člen določa začetek izvajanja evalvacij po tem zakonu in sicer tako, da se začnejo izvajati najkasneje štiri leta po uveljavitvi tega zakona.

K 108. členu:

Člen podrobneje opredeljuje prehod na financiranje stabilnega izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter določa parametre za odpravo anomalij in vzpostavitev začetnega stanja. Opredeljuje elemente za prvi izračun obsega sredstev za stabilno izvajanje raziskovalne dejavnosti za raziskovalne organizacije, ki že izvajajo javno službo na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Člen opredeljuje določitev izhodiščne točke za področje infrastrukturnih obveznosti, ustanoviteljskih obveznosti in raziskovalnih programov, ki so z novim sistemom financiranja prevedeni v stabilni del financiranja.

Z namenom minimiziranja letnih nihanj znotraj posamezne kategorije financiranja je v izračun zajeto deset letno obdobje. Člen definira, da se začetno stanje vzpostavi v obdobju šestih let od uveljavitve zakona, pri čemer je 50 % nesorazmerij odpravljenih v prvih dveh letih. Zaradi zagotavljanja vzdržnosti modela je predvideno, da se za izravnavo porabi največ tretjina sredstev letnega prirasta. V kolikor prirast sredstev ne zadošča za odpravo nesorazmerij, se čas za odpravo ustrezno podaljša.

Ne glede na čas izravnave, se pri izračunu letnega povečanja stabilnega financiranja upošteva končno stanje po zaključenem povečanju.

K 109. členu:

Člen opredeljuje izhodiščno stanje financiranja raziskovalnih infrastruktur.

K 110. členu:

Člen opredeljuje določitev vrednosti kazalnikov pri določitvi sredstev PSF-O in ISF-O v prvem pogodbenem obdobju.

K 111. členu:

Člen opredeljuje način izteka obstoječih koncesij in postopek za pridobitev novih.

K 112. členu:

Končna določba zakona določa *vacatio legis*, in sicer začne ta zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2022.